

ŐUKUFE NİHAL'İN ÖYKÜLERİNDE YAPI VE TEMA

Hilal KOSTAKOĞLU

(Yüksek Lisans Tezi)

Eskişehir, 2016

ŐUKUFE NİHAL'İN ÖYKÜLERİNDE YAPI VE TEMA

Hilal KOSTAKOĞLU

T.C.

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Eskişehir

2016

T.C.

ESKİŞEHİR OSMANGAZİ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTİSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Hilal KOSTAKOĞLU tarafından hazırlanan başlıklı Şükufe Nihal'in Öykülerinde Yapı ve Tema başlıklı bu çalışma 12.02.2016 tarihinde Eskişehir Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, Jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Yrd. Doç. Dr. Dilek TÜRKYILMAZ

Üye

Yrd. Doç. Dr. Eylem SALTİK

(Danışman)

Üye

Yrd. Doç. Dr. Tuba ONAT ÇAKIROĞLU

.../ .../ 2016

Prof. Dr. Hasan Hüseyin ADALIOĞLU

12/02/2016

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümlerine göre hazırlandığını; bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmanın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu aşamalarında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmanın Eskişehir Osmangazi Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla taranmasını kabul ettiğimi ve hiçbir şekilde intihal içermediğini beyan ederim. Yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması halinde ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Hilal KOSTAKOĞLU

ÖZET

ŞÜKUFENİHAL'İN ÖYKÜLERİNDE YAPI VE TEMA

KOSTAKOĞLU, Hilal

Yüksek Lisans - 2016

Yeni Türk Edebiyatı

DANIŞMAN: YRD. DOÇ. DR. EYLEM SALTİK

Şükufe Nihal, mütareke dönemini yaşamış, millî mücadeleye destek olmuş ve uzun yıllar öğretmenlik yapmış biri olarak toplumu çok iyi gözlemlemiştir. Bu nedenle Şükufe Nihal'in öyküleri toplumu yansıtmaya yönünden incelenmeye değerdir.

Türk edebiyatında daha çok şair kimliği ile yer alan Şükufe Nihal, roman, öykü ve gezi yazıları da yazmıştır. Bu çalışmada Şükufe Nihal'in öykücülüğü üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda, eserleri biyografik okumaya uygun olan Şükufe Nihal'in hayatından, edebî kişiliğinin oluşumundan ve eserlerinden bahsedilmiştir. Daha sonra öykülerin özeti ve konusu verilerek ardından öyküler yapı ve tema açısından incelenmiştir. Şükufe Nihal, toplam yirmi iki tane öykü yazmıştır.

Şiir ve romanlarını kadın duyarlılığı ile oluşturan Şükufe Nihal, öykülerinde de kadınları ve onların sadakatini, eğitim aşkını, vatanperverlik gibi konuları işlemiştir.

Anahtar Kelimeler: Şükufe Nihal, Öykü, Yapı, Tema.

ABSTRACT**STRUCTURE AND THEME OF ŐUKUFE NİHAL'S STORIES****KOSTAKOĞLU, Hilal****Master Degree – 2016****New Turkish Literature****SUPERVISOR:** Yrd. Doç. Dr. Eylem Saltık

Şükufe Nihal who had seen armistice time, had supported to national struggle, had worked as a teacher had observed to society very well. As a result of this, Şükufe Nihal's stories which reflected to society is worth to examination.

Şükufe Nihal who mostly referred to by poet identity in Turkish literature, wrote novel, story and travel writings. In this study, it was focused on Şükufe Nihal's stories. In this context, it was mentioned from Şükufe Nihal's life, formation of literary personality and works. Thereafter, giving the summaries and topics of stories, then, stories were examined in terms of theme and structure. Şükufe Nihal had written twenty two stories.

Şükufe Nihal who had created woman sensitivity in the fictions and poetries, also she had treated woman, their faithful, education love, patriotism extc. in the stories too.

Keywords: Şükufe Nihal, Story, Structure, Theme.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
STRUCTURE AND THEME OF ŞÜKUFİ NİHAL’ S STORIES.....	vi
KISALTMALAR LİSTESİ.....	v
ÖN SÖZ.....	vi
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM: ŞÜKUFİ NİHAL’ İN YAŞAMI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ.....	2
1.1. ŞÜKUFİ NİHAL’ İN YAŞAMI.....	2
1.2. ŞÜKUFİ NİHAL’ İN EDEBÎ KİŞİLİĞİ.....	12
1.3. ŞÜKUFİ NİHAL’ İN ESERLERİ.....	15
İKİNCİ BÖLÜM: ŞÜKUFİ NİHAL’ İN ÖYKÜLERİNDE TEMA.....	18
2.1. Evlilik.....	18
2.1.1. Tevekkülün Cezası.....	18
2.1.2. Ayrılmayacak Arkadaşlar.....	19
2.1.3. Hocamın Endişesi.....	21
2.2. Kadın – Erkek İlişkileri.....	22
2.2.1. Ne Kadar Yanılmış.....	22
2.2.2. Gururun Yalanı.....	24
2.3. Halk İnanışları.....	25
2.3.1. Sabri Bey’ in Eşeği.....	25
2.3.2. Himmetleri Hazır Olsun.....	26
2.4. Çocuk- Aile İçi İlişkiler.....	27
2.4.1. Baba Mirası.....	27
2.4.2. Küçük Osman.....	28
2.4.3. Ali’ nin Sırrı.....	28
2.5. Kadın.....	30
2.5.1. Düşenler Önünde Kadın.....	30
2.5.2. Domuzlar.....	31
2.6. Toplumun Duyarsızlığı.....	32

2.6.1. Dilenciler	32
2.7. Geçim Derdi – Çaresizlik	33
2.7.1. Zıyan Olan Genç	33
2.8. Fedakârlık	33
2.8.1. Saadet Timsali	34
2.9. Aşk Acısı	34
2.9.1. Mavi İstırap	35
2.9.2. Gülgün	35
2.10. Edebiyat	36
2.10.1. Kaybolan Şair	37
2.11. Cahillik	39
2.11.1. Hangisi Budala Oldu?	39
2.12. Ölüm	40
2.12.1. Fikret'in Derdi	40
2.13. Tabiat Sevgisi	41
2.13.1. Tabiat Aşkı	41
2.14. Mağduriyet	42
2.14.1. Ne Çıktı ?	42
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: ŞÜKUFENİHAL'İN ÖYKÜLERİNDE YAPI	18
3.1. KİŞİLER	18
3.1.1. Kadınlar	18
3.1.1.1. Cavidan	44
3.1.1.2. Hayriye	45
3.1.1.3. Emine	46
3.1.1.4. Gülgün	46
3.1.2. Erkekler	47
3.1.2.1. Hikmet	47
3.1.2.2. Kâmil	48
3.1.2.3. İrfan	49
3.1.2.4. Sabri	49
3.1.2.5. Hasan	50

3.1.2.6. Osman	50
3.1.2.7. Ali.....	51
3.1.2.8. Doktor Şeref Bey.....	51
3.2. ZAMAN	52
3.2.1. Şükufe Nihal'in Öykülerinde Zaman.....	53
3.3. MEKÂN	55
3.4. ANLATIM.....	57
3.4.1. Şükufe Nihal'in Öykülerinde Anlatım ve Anlatım Teknikleri	57
3.4.1.1. Tevekkülün Cezası	58
3.4.1.2. Ayrılmayacak Arkadaşlar.....	60
3.4.1.3. Ne Kadar Yanılmış.....	60
3.4.1.4. Sabri Bey'in Eşegi	62
3.4.1.5. Baba Mirası	63
3.4.1.6. Düşenler Önünde Kadın.....	64
3.4.1.7. Dilenciler.....	66
3.4.1.8. Zıyan Olan Genç	66
3.4.1.9. Hocamın Endişesi	67
3.4.1.11. Gururun Yalanı.....	68
3.4.1.12. Mavi İstırap	69
3.4.1.13. Kaybolan Şair.....	71
3.4.1.14. Himmetleri Hazır Olsun.....	73
3.4.1.15. Küçük Osman.....	73
3.4.1.17. Domuzlar.....	75
3.4.1.18. Ne Çıktı	75
3.4.1.19. Fikret'in Derdi.....	76
3.4.1.20. Tabiat Aşkı	77
3.4.1.21. Ali'nin Sırrı	78
3.4.1.22. Gülgün.....	79
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM: ŞÜKUFENİHAL'İN ÖYKÜLERİNDE DİL VE ÜSLUP	39
4.1. Dil ve Üslup.....	39
4.2. Şükufe Nihal'in Öykülerinde Dil ve Üslup.....	81

4.2.1. Dolaylı ve Dolaysız Üslup.....	82
4.2.2. Konuşma Havası İçinde Söylenen Cümleler	85
4.2.6. Tekrar Grubu.....	92
4.2.7.Duyu Aktarımı	93
SONUÇ	74
KAYNAKÇA.....	98

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
b.	: Baskı
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
Haz.	: Hazırlayan
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
TDK	: Türk Dil Kurumu
t.y.	: Tarih yok
y.y.	: Yayınevi yok
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

ÖN SÖZ

Şükufe Nihal, şair, yazar, öğretmen, kadın hakları savunucusu gibi birçok sifata sahip çok yönlü bir sanatçıdır. Edebî hayatına şiirle adım atan Şükufe Nihal, ilk şiirlerini Tevfik Fikret etkisiyle aruz vezniyle yazmış, daha sonra Millî Edebiyat akımına yönelerek hece vezniyle şiirler meydana getirmiştir. Romanlarında ise kadın hissiyatını, kadınların toplumdaki yerini, öğretmenlik yıllarındaki izlenimlerini kadın duyarlılığını hissettirerek anlatmıştır.

Bu zamana kadar Şükufe Nihal ile ilgili en kapsamlı çalışmayı Prof. Dr. Hülya Argunşah *Bir Cumhuriyet Kadını Şükufe Nihal* adlı çalışmayla yapmıştır. Şükufe Nihal ile ilgili Nebahat Çayrılık'ın *Şükufe Nihal Başar'ın Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği Üzerine Bir İnceleme*, Türkan Yeşilyurt Kayhan'ın *Kadın Şairde Kadın: Şükufe Nihal'in Şiirleri* adlı yüksek lisans tezleri yazılmıştır. YÖK'ün sitesinde araştırmamıza rağmen bulamadığımız, yazarını bilmediğimiz fakat Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi öğretim üyesi Doç. Dr. İhsan Safi'nin yönettiği *Şükufe Nihal'in Romanları ve Romancılığı* adlı bir yüksek lisans tezinin de olduğu görülmüştür. Fakat Şükufe Nihal'in öykücülüğü ayrıntılı bir şekilde incelenmemiştir. Bu çalışmada Türk Edebiyatının çok yönlü sanatçısı olan Şükufe Nihal'in öykücülüğü üzerinde durulmuştur. Sanatçı kimliğinin dışında sosyal hayatta da etkin olan Şükufe Nihal'in öykülerinde hangi temaları işlediği, bir şair olarak da öykülerinde nasıl bir dil ve üslup kullandığı gösterilmeye çalışıldı.

Bu çalışma sırasında benden yardımlarını esirgemeyen hocam Yrd. Doç. Dr. Eylem Saltık'a hürmetlerimi sunar; öğrenim hayatım boyunca her daim yanımda olan annem ve ağabeyime teşekkür ederim.

Hilal KOSTAKOĞLU

GİRİŞ

TDK'nın *Resimli Türkçe Sözlüğüne* göre Arapça bir sözcük olan hikâye kelimesinin tanımı şöyledir:

“Belli bir zaman ve yerde az sayıda kişinin başından geçen, gerçeğe uygun birtakım olaylar anlatılan ya da birkaç kişinin karakteri çizilen roman türünden kısa yapıt, öykü.”¹

Hikâye kelimesinin Türkçe karşılığı olan öykü çeşitli kaynaklarda şöyle tanımlanır:

“Tasarlamaya ya da gözleme dayanarak, insan yaşamından seçilmiş küçük an'ların parça parça anlatımını amaçlayan, genellikle birkaç sayfadan oluşan anlatı türü; hikâye, kısa hikâye, küçük hikâye.”²

“Gerçek ya da tasarlanmış olayları ilgiyi çekecek bir biçimde anlatan, genellikle beş on sayfadan oluşan düz yazı türü.”³

Feyza Hepçilingirler, *Öykü Ne Hikâye Ne?* başlıklı yazısında nelere hikâye nelere öykü demeliyiz sorusunu aydınlatmaya çalışmış ve Tomris Uyar'ın yazıya dayalı, yazılan örnekler için öykü; söze dayalı, anlatılan örnekler için hikâye denilebilir görüşünden yola çıkarak, üstüne düşünmeye çalıştığı türün adını - hikâye kelimesini tamamen dilden atmayarak- öykü olarak adlandırır.⁴ Bizde bu çalışmamızda “öykü” kelimesini tercih edeceğiz.

Öykü, olay ve durum öyküsü olarak ikiye ayrılır. Olay öyküsünde, gücünü okur ile arasında kurduğu ilgi bağlantısından, çarpıcılığından alan öykücü, olayın akışıyla olayın zaman ögesi arasında düzenli bir bağlantı kurar. Serim, düğüm, çözüm üçgeni içerisinde gelişen olay öyküsünde yazar, gerilimi ve karmaşıklığı artırıp doruk noktaya çıkardıktan sonra aşamalı bir biçimde olayı çözüme kavuşturur. Bu türün dünyadaki öncüsü Fransız yazar Maupassant iken bizdeki temsilcileri Ömer Seyfettin, Refik Halit Karay, Reşat Nuri Güntekin, Yakup Kadri Karaosmanoğlu,

¹ TDK, “Hikâye”, *Resimli Türkçe Sözlük*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1977, s. 258.

² Yusuf Çotuksöken, “Öykü”, *Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, 1. b. , Cem Yayınevi, İstanbul, 1992, s. 146.

³ Ali Püsküllüoğlu, “Öykü”, *Türkçe Sözlük*, 4. b. , Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2002, s.1207.

⁴ Feyza Hepçilingirler, “Öykü Ne Hikâye Ne?”, *İmge Öyküler*, (Şubat-Mart 2005), S.1, s. 77.

Sadri Ertem, Sabahattin Ali, Orhan Kemal, Samim Kocagöz, Fakir Baykurt, Necati Cumalı'dır. Olaya yaslanmayan, yaşamdan bir kesit sunup belli bir insanlık durumunu belli bir ortam içinde veren öykü biçimi olan durum veya kesit öyküsünün dünyadaki temsilcisi A. Çehov, bizdeki temsilcileri de Memduh Şevket Esenal ve Sait Faik Abasıyanık'tır.⁵

Batı'da, geçmişte yerini destanların tuttuğu öykü türü gece anlatılan masallardan doğmuştur. İtalya'da, masallardan doğup, birkaç sayfadan oluşan, orta sınıf halkın hayatını konu alarak çok rağbet gören, adına *Nouvella* denilen mensur türün varlığı bilinmektedir. Floransalı bir yazarın *Novelino* adlı zayıf bir dille yazdığı yüz öyküyü içeren bir eseri de vardır. Batı'nın ilk yetkin öyküsü ise Boccaccio'nun *Dekameron* adlı eseridir. Bu eser, Floransa'da veba salgınından kaçan asilzade üç gencin ve bir kadının günde birer öykü anlatmasıyla toplam yüz öyküden oluşmuştur. On beşinci yüzyılda öykü türü Fransa ve İspanya'da da ortaya çıkar. Bu devirde Antuan de la Sal, *Quinze jousies du mariage* eseriyle, Alfonso Martinez'in *Corbacho* adlı eserinde kadınların mizaçlarına ve kocaların kadınlar yüzünden çektikleri acılara yer vermiştir.⁶

Öykü bizim geleneğimizde geçmişten bu yana yer alan bir türdür. Geleneksel öykülerimiz İslamiyet'in kabulünden önceki destanlarla başlar. Ozanların anlattıklarını ve mesnevileri de geleneğimizde yer alan öykülere örnek verebiliriz.⁷ İslamiyet öncesinde öykü türünün yerini tutan en önemli eserlerden biri *Dede Korkut Hikâyeleri*'dir. Asıl adı "Kitab-ı Dede Korkut alâ Lisan-ı Taife-i Oguzan" olan *Dede Korkut Hikâyeleri* Oğuzların Azerbaycan ve Kuzeydoğu Anadolu yöresindeki yaşayışları dile getirmesi ve İslam öncesi Türk hayatından izler taşıması açısından önemlidir.⁸ Kam, baksı, oyun, ozan gibi adlarla anılan ozanlar şiir söylemeye, manzum ifadeye dayalı toy ve âyin gibi törenleri yöneten kişilerdir. Ozanlar, İslamiyet öncesi dönemde yağ törenlerinde sığıçılık yaparken bu uygulamalar

⁵ Emin Özdemir, *Yazınsal Türler*, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2007, s. 232, 233, 237.

⁶ Yusuf Şerif, *Muhtasar Avrupa Edebiyatı Tarihi*, İstanbul Devlet Matbaası, İstanbul, 1935, s. 74,75.

⁷ Orhan Okay, *Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı*, 1. b. , Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005, s. 67,68.

⁸ Saadetin Gömeç, "İslâm Öncesi Türk Tarihinin Kaynakları Üzerine", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, 2000, C. 20, S. 31, s. 59.

zamanla değişikliğe uğrayıp ölen kişilerin kahramanlıklarını ve iyi yönlerini dile getirecek sazlı sözlü övgü şiirleri oluşmuştur. Genel avların sonunda ve zafer günlerinin ardından yapılan ziyafetlerle ozanların okudukları şiirler çeşitlenmiş ve kahramanlık konulu destan türü şiirler oluşmuştur.⁹ İslamiyet sonrasında ise Türk halkı, Batılı anlamda öykü türünü tanıyınca kadar çeşitli kaynaklarda bulunan nazım, nesir öykülerle karşılaşmıştır. Aydın kesim, Divân Edebiyatı'nın nazımla yazılmış büyük öykülerini okurken, aydın olmayan halk ise sözlü ve yazılı halk öykülerini okumuşlardır. Aydın kesim ve halkın okuduğu öykülerin ortak noktaları, bu öykülerin içinde masal unsurlarını ve romantik aşkları barındırmalarıdır.¹⁰ Halk hikâyelerine eski destanlarla roman arasındaki tür olarak bakılmıştır. Destanlarda akıncı bir ruh varken hikâyelerde toplumun karakteri vardır. Destanlar dış çarpışmanın mahsulüken hikâyeler iç mücadelenin mahsulüdür. Bu sebeple hikâyeler bazen olağanüstü olaylara yer vererek hayatın gerçek yüzünü acı ve tatlı taraflarını ferdin tasarruf ettiği geleceğe göre anlatırlar.¹¹

Türk, Arap ve Fars şairlerinin uzun bir olay örgüsü gerektiren anlatılarda en çok tercih edilen form, mesnevi nazım şeklidir. Bu nazım şeklinin Türk edebiyatında en ünlü eseri de Mevlânâ'nın *Mesnevisi*'dir. Mevlânâ'nın bu eserindeki hikâyelerin çoğu Hint kaynaklıdır.¹² Türk edebiyatına İran ve Arap edebiyatından mensur hikâyeler de girmiştir. Bunların başında hayvan hikâyelerinden oluşan *Kelile ve Dimne* gelir. Bu eseri *Marzubanname*, *Tutiname* takip eder.¹³

Tanzimat Dönemi'nde roman türünün hazırlayıcısı olan beş hikâye vardır: *Muhayyelat*, *Akabi Hikâyesi*, *Hayalat-ı Dil*, *Temaşa-i Dünya ve Cefakâr u Cefakeş*, *Müsameretname*'dir. Aziz Efendi'nin *Muhayyelat* adlı eseri içerisinde cinleri,

⁹ Mehmet Yardımcı, "Geçmişten Günümüze Ozanlık Geleneği ve Bu Süreçte İletişim Araçlarının Rolü", *Erciyes Aylık Sanat Ve Fikir Dergisi*, 2014, S. 435, s.27.

¹⁰ Kenan Akyüz, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923*, İnkilâp Kitabevi, İstanbul, 1995, s. 67,68.

¹¹ İsmail Kasap, "Halk Hikâyeleri Üzerine", *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, Ankara, Ekim/Kasım 2000, S.46/47, s. 59, 60.

¹² Selçuk Çıkla; Sibel Üst, "Mesnevi'deki Hikâyelerin Kaynakları ve Mevlâna'nın Hikâyeler Üzerindeki Tasarrufları", *Yedi İklim*, 2007, S. 211, s. 92, 94.

¹³ Yekta Saraç, "Divan Edebiyatında Hikâye", *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, Ankara, Ekim/Kasım 2000, S.46/47, s. 55.

perileri, sihir ve büyüleri barındırdığı için eskiye dönük; kişi, yer ve meslek adlarını içinde barındırması ve on sekizinci yüzyıl sonlarında İstanbul'un sosyal hayatını gözler önüne serdiği için eski hikâyeden yeni hikâyeye geçiş dönemi eseridir.¹⁴ Ermeni harfli *Akabi Hikâyesi*, mezhepler arasındaki düşmanlığın kurbanı olan Akabi ile Hagop'un aşkını anlatır ve eser İstanbul'daki Ermenilerin yaşamına tanıklık etmesi bakımından önemlidir. Halk hikâyesinin kurgusunda oluşturulan *Hayalat-ı Dil*'de Mürğ-i Dil ile Canan arasındaki aşk ve sevgilinin peşinden giden aşığın yaşadığı maceralar anlatılır. *Temaşa-i Dünya ve Cefakâr ü Cefakeş*'te başkişi Favini'nin macerası doğumundan yaşlılığına kadar kronolojik olarak aktarılır. Pikaresk bir anlatıma sahip olan bu eser, Türk sözlü kültüründen çok Batı yazılı geleneğinin ilk devrelerinin izlerini taşımaktadır. Gece toplantıları anlamına gelen *Müsameretname* uzun kış gecelerinde bir araya gelen kişilerin birbirlerine hikâye anlatmaları ile oluşmuştur. *Müsameretname*, Türk halk anlatılarının Doğu anlatı geleneğiyle Batı tarzı anlatı arasındaki geçişin örneğidir.¹⁵ *Müsameretname* ve *Letaif-i Rivayat* hikâyelerinde artık masal unsurları terk edilmiş ve yeni hikâyeye geçilmiştir. Üslup açısından Ahmet Mithat'ın *Letaif-i Rivayat*'ını anımsatan *Müsameretname* eski öyküleme geleneğiyle *Letaif-i Rivayat* arasında geçiş eseridir. Yer yer iç kafiyelerle yüklü bir ses düzenine ve ağır bir üsluba sahip olmasına ve halk öyküsünün özelliklerini taşımasına karşın, yalın bir dile sahip olması ve yeni problemler getirmesi ile *Müsameretname*, Türk edebiyatında geleneksel öykü biçiminin iklim değiştirmek de olduğunun göstergesidir.¹⁶ Mehmet Törenek ise modern Türk öyküsünü Samipaşazade'nin *Küçük Şeyler* adlı eseriyle başlatır ve Ahmet Mithat'ın *Letaif-i Rivayat*'ındaki öyküleri, öykü türünün hazırlayıcısı olarak kabul eder.¹⁷ Öykü terimi, Tanzimat Döneminde bir süre Batılı bir terim olan roman

¹⁴ Recep Duymaz, "Muhayyelat'ın Anlatı Geleneğimizdeki Yeri", *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, Ankara, Ekim/Kasım 2000, S. 46/47, s. 64, 65.

¹⁵ G. Gonca Gökalp, "Osmanlı Dönemi Türk Romanının Başlangıcında Beş Eser", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, C. 16, Özel Sayı, s. 188, 189, 191, 195, 197, 198, 199.

¹⁶ Osman Gündüz, "Geleneksel Anlatma Formlarından Çağdaş Romana", *Turkish Studies*, 2009, S. 4, s. 768, 769.

¹⁷ Mehmet Törenek, "Hikâyeciliğimize Düşen Cemre: Küçük Şeyler", *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 1998, S. 9, s. 139.

yerine de kullanılmış, Namık Kemal *İntibah* adlı romanından bahsederken eserini hikâye diye tanımlamıştır.¹⁸

Batılı anlamda en olgun eserlerin yazıldığı Servet-i Fünun Döneminde aşk, ölüm, intihar, hayal kırıklığı, kıskançlık, kötümserlik, yalnızlık, aşırı melankoli, hayal-hakikat çatışması gibi konular Maupassant tarzında kaleme alınmıştır. Halit Ziya, Mehmet Rauf, Hüseyin Cahit Yalçın, Müftüoğlu Ahmet Hikmet, Safvet-i Ziya Servet-i Fünun döneminin başlıca öykü yazarlarıdır.

Millî Edebiyat Döneminde yazarlar, Türk toplumunun meselelerini ve sosyal hayatını ele almışlar, Anadolu'ya yönelirken eserlerinde aşk temasını da işlemeyi unutmamışlardır. Halide Edip, Şükufe Nihal, Yakup Kadri, Ömer Seyfettin, Refik Halit bu dönemin başlıca roman ve öykü yazarlarıdır.¹⁹

1920-1930 yılları arasında edebiyatımızda Hüseyin Rahmi Gürpınar hiçbir topluluğa katılmadan İstanbul'u, sosyal meseleleri, gelenek görenekleri işlerken, Yakup Kadri önce bireyi temele alan; daha sonra *Millî Savaş Hikâyeleri* adlı öyküsünde olduğu gibi cephe gerisinde olanları anlatan öyküler yazmıştır. Refik Halit Karay, *Memleket Hikâyeleri* ve *Gurbet Hikâyeleri* adlı öykü kitaplarında şehir ve kasabalardaki memurlarla köylülerin yaşayışlarını nükteli bir biçimde anlatmıştır.²⁰

1930-1945 yıllarında Türk öyküsü sosyal/toplumcu gerçekçiler ve iç gerçekçiler olmak üzere ikiye ayrılır. Sosyal/toplumcu gerçekçiler *Vakit* gazetesi etrafında toplanan, Sadri Ertem öncülüğünde Selahattin Enis, Reşat Enis Aygen, Hakkı Süha Gezgin, Refik Ahmet Sevengil, Kenan Hulusi Koray, Bekir Sıtkı Kunt'tur. Bu öykücülerimiz eserlerinde genellikle aydın-halk ikiliği, köylünün ve işçilerin sömürülmesi, batıl inançlar, sosyal hayatın aksayan çürüyen yanları, kadınların erkekleri nasıl tahrip ettiği gibi konulara yer vermişlerdir. Sabahattin Ali ise romantik hikâye geleneğine bağlı kalarak halk ve memleket sevgisini işlemiştir.

¹⁸ Okay, a.g.e., s.67.

¹⁹ Akyüz, a.g.e., s. 180,182, 184,186.

²⁰ Ayşenur Külahlıoğlu İslam, "Cumhuriyet Dönemi Türk Hikâyesi", *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı 1839-2000*, Editör: Ramazan Korkmaz, Grafiker Yayınları, Ankara, 2009, s. 344-345.

İç gerçekliğin hikâyecileri de öykülerinde insan psikolojisini temel alan Peyami Safa ve Samet Ağaoğlu'dur.²¹

1950-1970 yılları arasında ülkemizde tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş yaşanırken köyden kente göçler yapılmaya başlar. İkinci Dünya Savaşı'nın etkisiyle insanların hayata ve birbirlerine karşı güvenleri sarsılmıştır. Bu ortam bireyci öykücüler yetiştirir. Bu dönem öykücülerinin en tipik özelliği soyut ve imgeli bir dil kullanmalarındır. Bu dönemin önde gelen sanatçıları: Vüsat O. Bener, Sevim Burak, Leyla Erbil, Adnan Özyalçınar, Demir Özlü, Erdal Öz, Orhan Duru, Feyyaz Kayacan'dır. 1960 yılında 60 ihtilali ile birlikte toplumda özgürlük ortamı yaşanmıştır. Bu dönem öyküleri varoluşçu olup bilinç akımı tekniğiyle bireyi inceler. Bu yılların en önemli öykücüsü Bilge Karasu'dur. Bilge Karasu, Sevim Burak'ın izinden giderek öykünün sınırlarını genişletmiş ve onu diğer türlere yaklaştırmıştır.²²

1970'li yıllarda feminizmin etkisiyle bütün ülkelerin edebiyatlarında “kadın yazar” olgusu ön plana çıkar. “Kadın yazar” adlandırmasının yapay bir vurgu olduğu, bu ayırımın temelinde cinsiyet farkının göz önüne alındığı, hâlbuki bu adlandırmanın nedeninin cinsiyet farkı gibi basit bir neden olmadığı belirtilmiştir. “Kadın yazar” adlandırmasının temelinde kadın yazarlar ile erkek yazarlar arasında bakış açısı farklılığı vardır. Kadınların erkeklere göre daha anaç, daha merhametli, daha ayrıntıcı, daha romantik, daha şiirsel ve hüznü bakış açısına sahip olduğu belirtilmiştir. Kadınların doğuştan anlatma kabiliyetine sahip olarak yaratıldıkları, kadınların sosyal hayatta yer almaya başladıktan sonra toplumsal olayları anne, eş, kardeş gibi sıfatlara bağlı olarak daha iyi yargılayıp değerlendirdiği görülmüştür.²³

1970-1980 yılları arasında Türk öykücülerini Maupassant öykü tekniğini bırakarak yeni anlatım ve biçim denemelerine gider. Varoluşçu ve gerçeküstücü

²¹ Prof. Dr. İsmail Çetişli, “Hikâye/Öykü”, *Cumhuriyet Dönemi Türk Nesri*, 3. b. , Editörler: Prof. Dr. İsmail Çetişli ve Doç. Dr. Emine Kolaç, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2014, s. 32, 33, 34, 39.

²² Ömer Solak, *Türk Öykücülüğü İncelemeleri 1*, Tablet Kitabevi, Konya, 2009, s. 16, 17, 19, 21, 24, 25, 26, 28, 29, 31,

²³ Ömer Lekesiz, “Yeni Türk Edebiyatında Kadın Öykücüler”, *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, Ankara, Ekim/Kasım 2000, S. 46/47, s. 125.

eğilimlerden etkilenen yazarlarımız felsefi bir derinlikle öykülerini oluştururlar. Bu dönemde İkinci Dünya Savaşı'nın sonlanması, modern ve postmodern duyarlılıklar, kentleşme olgusu öykülerin konularını etkilemiş ve bu dönemde ideolojik konular işlenmiştir. Bu dönemin başlıca yazarları: Selim İleri, Hulki Aktunç, Oğuz Atay, Selçuk Baran, Nazlı Eray, Füzûzan, Tezer Özlü, Tomris Uyardır.²⁴

Edebiyatımıza 80'li yıllarda postmodern öyküler de girmiştir. Fransızca bir kelime olan postmodernizm yirminci yüzyılın son çeyreğinde modern üslubun katılığını, donukluğunu reddederek biçimde serbestliği, düş gücünü ve eklektik bir anlayışı savunan sanat akımıdır.²⁵

Postmodernizm fikri, İngiltere ve Amerika'da ortaya çıkışından bir kuşak önce 1930'larda Hispanik Amerika'da ortaya çıkan bir türdür.²⁶ Postmodernizm, sosyolojik, siyasal, felsefi alanlarda da yer alan bir tür olmakla birlikte insani durum, tutumla ilgili sübjektifliğe dayalı bir bilim ve sanat olan edebiyat alanında kendisini en iyi şekilde ifade etmiştir.²⁷

Kaynağını çoğulculuktan alan postmodern düşüncede tek ve mutlak yoktur. Postmodern sayı tablosunda bir sayısı yer almaz, tablo iki ile başlar. Çeşitli tarih kesitlerinden birden fazla sanat akımını birden fazla biçimin birlikteliğinden oluşan postmodern sanat, geleneksel akımlarda olduğu gibi sanatçıların her birinde yinelenen ilkelere sahip olmayıp farklılıkların olduğu eklektik bir yapıdır.²⁸ Yusuf Atılgan, Adalet Ağaoğlu, Oğuz Atay postmodern edebiyatın bizdeki başlıca temsilcileridir.

²⁴Doç. Dr. Dilek Yalçın, "1970 sonrası Türk Edebiyatında Hikâye", *Çağdaş Türk Edebiyatı*, 5. b. , Editör: Hülya Pilancı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2011, s. 119-120.

²⁵Yaşar Çağbayır, "Postmodernizm", *Ötüken Türkçe Sözlük*, C: 4, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2007, s. 3886.

²⁶Perry Anderson, *Postmodernitenin Kökenleri*, 3. b. , İletişim Yayınları, İstanbul, 2005, s. 10.

²⁷Yrd. Doç. Dr. İsmet Emre, *Postmodernizm ve Edebiyat*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004, s. 74,76.

²⁸Yıldız Ecevit, *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001, s. 68.

1980-1990'lı yıllarda öykülerdeki konular geçmiş yılların konularıyla benzerlik gösterirken bu yıllarda en çok işlenen temalar: Anadolu, dış göç, küçük şehir ve burjuva insanların yaşamları, siyasal, toplumsal ve güncel konulardır.²⁹

2000'li yıllarda da eser veren Ferid Edgü, hikâyelerinde modern insanın yabancılaşma ve yalnızlaşma problemleri üzerinde durmuş ve gerçekliği tek bir açıdan değil çeşitli yönleriyle ele almıştır. Tomris Uyar, öykülerinde başta kadınlar olmak üzere modern insanın sıkıntılarını şiirsel bir dille anlatmıştır. Nazlı Eray, öykülerinde fantastik gerçekliğe yer vermiştir. Selim İleri, burjuva insanının yalnızlığı ve çevresiyle uyumsuzluğunu işlemiştir. Sevinç Çokum ise öykülerinde yalın ve sıcak anlatımıyla kadın duyarlılığı içinde toplumsal meseleleri konu almıştır. Öykülerinde taşra insanının büyük şehirdeki sıkıntılarını ele alan Mustafa Kutlu sıcak, samimi ve lirik bir anlatımı tercih etmiştir.³⁰

²⁹ Olcay ÖnerToy, *Cumhuriyet Döneminde Öykü*, (Çevirimiçi), <http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/10ltp/2275/unite09.pdf>, 2 Ekim 2015, s.161.

³⁰ Prof. Dr. İsmail Çetişli, a.g.e., s. 46, 47.

ŞÜKUFİ NİHAL (1896-1973)

İnanma*

Güldümse inanma, bil ki bu gülüş,
 Güldüğüm sabahın bir rüyasıdır...
 Dudaklarımdaki acı bükülüş,
 Veda akşamının sonsuz yasıdır...

Hangi kudret var ki solan ruhuma
 Senden sonra yeni bir ışık versin?
 Söner gün geçince bu hain humma,
 Ağlar mıyım başka acıyla dersin?

Bir salgın alevsin içimde bugün,
 Yakmaya en sönmez yerden başladın!
 Eriyip sönersem ancak büsbütün,
 Sevmiş diyeceksin beni bu kadın!

* Şükufe Nihal, "Gayya", *Bütün Eserleri*, C.1, yayıma haz. Yaprak Zihnioglu, Kitap Yayınevi, İstanbul 2008, s. 135.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞÜKUFENİHAL'İN YAŞAMI, EDEBİ KİŞİLİĞİ VE ESERLERİ

1.1.ŞÜKUFENİHAL'İN YAŞAMI

Şükufe Nihal, 1896 yılında İstanbul'da doğmuştur. Soyu saraya dayanan Şükufe Nihal, Beşinci Murat'ın başhekimi Emin Paşa'nın oğlu Albay Ahmet Bey'in kızıdır. Annesinin soyu da Fatih Sultan Mehmet'in başressamı Mehmet Efendi'ye dayanır.³¹ Şükufe Nihal, babasının görevi nedeniyle ilk ve orta öğrenimini Şam, Beyrut ve Selanik'te özel okullarda ve özel hocalar ile yapmıştır.³²

Şükufe Nihal, 1912 yılında ailesinin isteği üzerine Mithat Sadullah Sander ile evlenir.³³ Bu evliliğinden Necdet isimli bir oğlu olur. Düzenli bir üniversite eğitimi almak isteyen Şükufe Nihal, İnas Darüfünunun kızlar bölümüne kayıt olmak ister fakat düzenli bir okul eğitiminin, Şükufe Nihal'in evliliğinin devamına engel olacağı düşüncesiyle okula kaydı yapılmaz. Bunun üzerine Şükufe Nihal, eşinden boşanır.³⁴

İnas Darüfünunun Edebiyat şubesinde üç yıl okuduktan sonra Coğrafya şubesine geçer ve 1919 yılında buradan mezun olur. Aynı yıl ikinci eşi Ahmet Hamdi Başar ile evlenir. Bu evliliğinden de Günay isimli bir kızı olur. Şükufe Nihal'in, Ahmet Hamdi Başar ile evlenmesinin nedeni, Ahmet Hamdi Bey'in İstiklal Savaşı yıllarında sosyal davalar karşısında gösterdiği ilgi ve heyecandır.³⁵ Ahmet Hamdi Başar, Şükufe Nihal ile mütareke yıllarında Müdafaa-i Hukuk cemiyetine katılmış ve çalışmalar yapmıştır.³⁶

³¹ Hikmet Altınkaynak, *Türk Edebiyatında Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*, Doğan Kitap Yayınları, İstanbul, 2007, s. 632- 633.

³² Yazar Yok, “Şükufe Nihal”, *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, C. 2, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001, s. 773.

³³ Adile Ayda, *Böyle İdiler Yaşarken*, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1984, s. 109.

³⁴ Enver Naci, “Türk Edebiyatında Kadın Romancılar: Şükufe Nihal”, *Yarım Ay*, S. 118, 15 Mayıs 1940, s.16'dan aktaran Hülya Argunşah, *Bir Cumhuriyet Kadını Şükufe Nihal*, 2. b. , Timaş Yayınları, İstanbul, 2011, s. 40.

³⁵ Ayda, a.g.e., s. 109.

³⁶ İhsan Işık, “Şükufe Nihal”, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Elvan Yayınları, Ankara, 2004, s. 1686.

Şükufe Nihal, İnas Darülfünununu bitirdikten sonra Kız Öğretmen Okulunda, İstanbul, Nişantaşı ve Kadıköy Kız Ortaokullarında; uzun yıllar da İstanbul Kız Lisesinde öğretmenlik yapar. 1953 yılında kendi isteğiyle öğretmenlikten emekliye ayrılır.³⁷

Sosyal hayatta da aktif olan Şükufe Nihal, bir dönem Kadınlar Halk Fırkasının genel sekreterliğini yapmış; Türk Kadın Birliğinin kurucuları arasında yer almıştır.³⁸ Aynı zamanda Millî Mücadeleye destek veren Şükufe Nihal, mütareke yıllarında ikinci Sultanahmet mitinginde konuşma yapmış, bu konuşmasında çok sevdiği vatanını kaybetme korkusundan bahsetmiş ve hiçbir gücün onları vatanından ayıramayacağını vurgulamıştır.³⁹ Eğitim alanında da girişimde bulunan Şükufe Nihal, ilk eşi Mithat Sadullah Sander ile Mekteb-i Ümidi kurar. Şükufe Nihal, İnas Darülfünunu'nda öğrenci iken karma eğitimi destekleyen grup içinde de yer almıştır.

İsmet Kür'ün “ hemen her görenin âşık ya da hayran olduğu kadınlardandı ”⁴⁰ dediği Şükufe Nihal'e Türk edebiyatının önemli isimleri âşık olmuştur. Bunlardan biri Osman Fahri'dir. Osman Fahri, Şükufe Nihal'in aruz hocası, Cenap Şahabettin'in kardeşi ve Şükufe Nihal'in eşi Mithat Sadullah'ın yakın arkadaşıdır. Osman Fahri, yakın arkadaşı Mithat Sadullah'ın eşine âşık olmayı kabul edemez ve tayinini isteyerek Anadolu'ya gider. Bu aşkın acısına dayanamayan Osman Fahri, intihar girişiminde bulunur ve bir süre sonra, tedavi gördüğü hastanede cinnet geçirerek vefat eder.⁴¹

Türk edebiyatının önemli iki ismi olan Faruk Nafiz Çamlıbel ve Nâzım Hikmet de Şükufe Nihal'e âşıktır. Şükufe Nihal, kızı Günay'ı annesiz bırakmak istemediği için Faruk Nafiz'in evlilik teklifini kabul etmez. Nâzım Hikmet ise

³⁷ Seyit Kemal Karaalioglu, “Şükufe Nihal”, *Resimli Türk Edebiyatçılar Sözlüğü*, 2. b. , İnkilap ve Aka Yayınları, İstanbul, 1982, s. 529.

³⁸ İhsan Işık, “Şükufe Nihal”, *Resimli ve Metin Örneklili Türkiye Edebiyatçılar ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, C: 8, Elvan Yayınları, Ankara, 2006, s. 3373.

³⁹ Kemal Arıburnu, *Millî Mücadelede İstanbul Mitingleri*, 2. b. , Yeni Desen Matbaası, Ankara, 1975, s. 53-55.

⁴⁰ İsmet Kür, *Yarısı Roman*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1995, s. 35.

⁴¹ Ayrıntılı bilgi için Bkz. Zeynep Kerman, *Osman Fahri Hayatı ve Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.

Şükufe Nihal'e olan aşkını *Erkek Kadına Dedi Ki* adlı şiirinde anlatmıştır.⁴² Soner Yalçın'ın Hürriyet gazetesindeki yazısına göre Ahmet Kutsi Tecer de Şükufe Nihal'e tutkundur.⁴³

Şükufe Nihal, 1962 yılında Kadıköy Selamiçeşme'de yaşadığı bir kaza sonucu yatağa mahkum olur. Kazadan sonra, bir süre kiraladığı evde yaşayan Şükufe Nihal, 1965 yılında da Hasene Ilgaz ve İffet Halim Oruz'un açtığı huzurevine onların aracılığıyla yerleşir. Huzur evinde yaşamaya başlayan Şükufe Nihal'in durumu gittikçe kötüleşir ve Şükufe Nihal, dış dünya ile bağlantısını keser. 24 Eylül 1973 tarihinde ebediyete kadar susan şair ve yazar Şükufe Nihal, 26 Eylül 1973 tarihinde Rumelihisarı Aşiyen Mezarlığı'nda toprağa verilir.

1.2. ŞÜKUFENİHAL'İN EDEBİ KİŞİLİĞİ

Şükufe Nihal'in babası edebiyatsever bir kişidir ve küçüklüğünde onun edebî zevkinin gelişmesine çok katkıda bulunur. Şükufe Nihal, yedi, sekiz yaşlarında yazı yazmaya başlar; on iki, on üç yaşlarında da yazıları dergi ve gazetelerde yayımlanır.⁴⁴ Şükufe Nihal'in ilk şiiri, *Nedim*'in ilk sayısında çıkan ve kardeşi Muhsine Hanım'a ithaf ettiği *Gençlik Bağında* adlı şiiridir.⁴⁵ Nitelikli şiirlerini ise yirmili yaşlarında yayımlamıştır.⁴⁶ Şükufe Nihal, hayatı boyunca edebiyatla iç içe yaşamış ve evinde edebiyat toplantıları düzenlemiştir.⁴⁷ Şükufe Nihal'in şiirleri genellikle *Güneş*, *Varlık*, *Aydabir*, *Çınaraltı* ve *Şadırvan* dergilerinde yayımlanmıştır.⁴⁸

⁴² Kür, a.g.e., s. 34-35-36.

⁴³ Soner Yalçın, *Hep İdeal Aşkı Arayan Şair: Şükufe Nihal*, 2008, (Çevirimiçi), <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/9680044.asp>, 22 Eylül 2014.

⁴⁴ İbnülemin Mahmut Kemal İnal, *Son Asır Türk Şairleri*, Cüz 10, İstanbul Matbaası, İstanbul, 1940, s. 19.

⁴⁵ Halit Fahri Ozansoy, *Edebiyatçılar Çevremde*, "Şükufe Nihal", Sümerbank Kültür Yayınları, Ankara, 1973 s. 218.

⁴⁶ Yazar Yok, *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, "Şükufe Nihal", C: 2, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001, s. 773.

⁴⁷ Abdullah Özkan; Refik Durbaş, "Şükufe Nihal Başarı", *Cumhuriyetten Günümüze Türk Şiir Antolojisi*, C: 1, Boyut Yayıncılık, İstanbul, 1999, s. 73.

⁴⁸ Neriman Ağaoğlu ve Zerrin Saral, "Şükufe Nihal" *Edebiyatımızda Kadın Yazarlar Sözlüğü*, Phoenix Yayınları, t.y., s. 429.

Şükufe Nihal'in ilk şiir kitabı aruzla yazdığı *Yıldızlar ve Gölgeler* (1919)'dir. Bu kitabındaki şiirlerinde Tevfik Fikret'in etkisi vardır.⁴⁹ Sadi Irmak bu konuda şöyle der: “ *Şükufe Nihal, Tevfik Fikret'te yalnız sanatının değil, yüksek fazilet duygularının da idealini bulmuştur.*”⁵⁰ Mehmet Fuat Köprülü, Şükufe Nihal'in *Yıldızlar ve Gölgeler* adlı kitabını Tevfik Fikret'in özellikle *Haluk'un Defteri* adlı eserin etkisiyle yazdığını, *Yıldızlar ve Gölgeler*'in dilinin *Haluk'un Defteri* adlı eserin dilinden daha eski ve pürüzlü olduğunu belirtir. Şükufe Nihal'in bu başarısızlığını şiirlerini sahte bir lisan ve yabancı bir vezinle yazmasına bağlayan Köprülü, Şükufe Nihal'in millî bir vezin ve sade bir dille yazacağı eserleriyle bu yanlışını düzeltebileceği önerisinde bulunmuştur.⁵¹

Şükufe Nihal, daha sonra Millî Edebiyat akımını benimsemiş ve hece ölçüsüyle şiir yazmaya başlamıştır. *Hazan Rüzgârları, Gayya, Su, Şile Yolları, Sabah Kuşları, Yerden Göğe* adlı kitaplarındaki şiirleri hece ölçüsüyle yazmıştır. Şiirlerini millî ölçümüzle yazmaya başlayan Şükufe Nihal, bu durumu şiirlerinin içeriğine de yansıtmiş böylece yurttaşça bir duruşa yönelmiştir. Şiirlerinde saf ve temiz bir Türkçe kullanmıştır. Ne var ki Şükufe Nihal, çağdaşı yazarlardan sıyrılıp özgün olmaya çalışsa da içerik yönünden yeni olmayan tamlamaları şiirlerinde kullanmıştır.

Anadolu Kadınlarına, Çoban Nine, Şile Kadını şiirlerinde Anadolu kadını; *İnsanlığa, Bizim Destanımız, Yoldayız* adlı şiirlerinde de Atatürk sevgisini; *Mudanya Zaferinde, Son Dua, Bayrağıma, Zehirli Sisler, Arıburnu Şehitlerine, Bizim Destanımız, Kurtuluş Günününün Onuncu Yılında, Yoldayız, Dumlupınar Şehitlerine* adlı şiirlerinde de vatan sevgisini işlemiştir.⁵²

Şükufe Nihal, gazetelerin ve edebî eserlerin dilinin sadece aydın zümrenin anlayacağı şekilde değil en ücra köşede bulunan mahallelerdeki insanların da anlayacağı tarzda olması ve onların eğitilmesi için sade bir dil tercih edilmesi

⁴⁹ Atilla Özkırmı, “Şükufe Nihal”, *Türk Edebiyatı Tarihi*, C: 2, İnkilap Yayınları, 2004, s. 1190.

⁵⁰ İhsan Işık, *Resimli ve Metin Örnekli Türkiye Edebiyatçılar ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, Cilt 8, Elvan Yayınları, Ankara, 2006, s. 3375.

⁵¹ Süleyman Uzkuç, “Büyük Mecmua – Tahlili Fihrist – İnceleme – Metin”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, 2005, s. 37, 38.

⁵² Türkan Yeşilyurt, “Kadın Şairde Kadın: Şükufe Nihal'in Şiirleri”, *Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, Haziran 2005, s. 30, 33.

gerektiğini düşünmektedir.⁵³ Şükufe Nihal, Nusret Sefa Coşkun'un "Millî bir edebiyat yaratabilir miyiz?" sorusuna Arap, Acem veya Garp taklitçiliğinden sıyrılan bir edebiyatın millî edebiyat olduğu cevabını vermiş; "Millî edebiyat mı? Milliyetperver edebiyat mı?" sorusuna da Türk toplumunun acılarını, hayatını anlatan eserlerin millî edebiyat, milliyet ve vatan sevgisini aşıl原因an her edebî metnin de milliyetperver edebiyat olduğunu ifade etmiştir.⁵⁴

Hikâye ve romanlarına öğretmenlik yaptığı yıllarda edindiği izlenimleri, kendi yaşamını yansıtan Şükufe Nihal, bu eserlerinde kadının toplumdaki yerini, kadınların evlilikte söz sahibi olmalarını ve Anadolu insanını işlemiştir.⁵⁵

Şükufe Nihal'in altı tane romanı vardır. Bunlardan ilki *Renksiz Izdırap*' tır. Romanda, başkahraman Handan'ın bir türlü içinden çıkamadığı aşk girdabında çektiği acı anlatılır.

Şükufe Nihal'in ikinci romanı *Yakut Kayalar*'dır. Bu romanda Şükufe Nihal'in hayatına dair izler vardır. Dilek Çetintaş, *Hüzünlü Bir Aşkın Biyografik Okuması: Şükufe Nihal ve Yakut Kayalar* adlı makalesinde, Şükufe Nihal'in *Yakut Kayalar* adlı romanında Osman Fahri ile yaşadığı aşkı anlattığını belirtmiştir.⁵⁶

Şükufe Nihal'in üçüncü romanı olan *Çöl Güneşi*'nde, üç tane kadın kahraman üzerinden kadınların evlenseler dahi kendi ayakları üzerinde durmaları gerektiği tezi savunulur.

Şükufe Nihal, dördüncü romanı olan *Yalnız Dönüyorum*'da Faruk Nafiz ile yaşadığı aşkı anlatmış; Faruk Nafiz de bu aşkı *Yıldız Yağmuru* adlı romanında

⁵³ Şükufe Nihal, "Yazılar", *Bütün Eserleri 1909-1973*, C: 5, Kitap Yayınevi, Yayına haz. Yaprak Zihnioğlu, İstanbul, 2008, s. 37, 38, 39, 40.

⁵⁴ Nusret Sefa Coşkun, "Millî Bir Edebiyat Yaratabilir Miyiz?", İnkılap Yayınevi, 1939, s.52-56'dan aktaran Şükufe Nihal, "Yazılar", *Bütün Eserleri 1909-1973*, C: 5, Kitap Yayınevi, Yayına haz. Yaprak Zihnioğlu, İstanbul, 2008, s. 796,797.

⁵⁵ İnci Enginün, "Şükufe Nihal Başar", *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, 5. b. , Dergâh Yayınları, İstanbul, 2004, s. 289.

⁵⁶ Dilek Çetindaş, "Hüzünlü Bir Aşkın Biyografik Okuması: Şükufe Nihal ve Yakut Kayalar", *Tubar*, Güz- 2010, C: 28, S. 15, s. 28.

kurgulamıştır.⁵⁷ Selim İleri de Şükufe Nihal ve Faruk Nafiz aşkını *Mavi Kanatlarıyla Yalnız Benim Olsaydın* adlı romanında işlemiştir.⁵⁸

Şükufe Nihal, *Çölde Sabah Oluyor* adlı romanında Birinci Dünya Savaşı zamanında Doğu Anadolu'nun Rus işgaline uğramasını ve burada yaşanan sefaleti anlatır.

Vatanım İçin adlı romanında ise Ali Gördes karakteri çevresinde İstiklal Savaşı yıllarında Akdağ – Balıkesir- Gördes bölgelerinde geçen olayları anlatmıştır.

Şükufe Nihal, tek öykü kitabı olan *Tevekkülün Cezası* adlı eserinde kadın sorunlarını ele almış, şiirselliği, romantizmi eleştirel yaklaşıma tercih etmiştir.⁵⁹

1.3. ŞÜKUFENİHAL'İN ESERLERİ

Şiir Kitapları:

1. Yıldızlar ve Gölgeleler (1919)
2. Hazan Rüzgârları (1927)
3. Gayya (1930)
4. Su (1933)
5. Şile Yolları (1935)
6. Sabah Kuşları (1943)
7. Yerden Göğe (1960)
8. Şükufe Nihal / Şiirler (Şiirlerinden seçmeler, 1975)⁶⁰

⁵⁷ Servet Tiken, “Memleket Edebiyatının Romana Yansıyan Bir Yüzü: Faruk Nafiz Çamlıbel'in Yıldız Yağmuru Adlı Romanı”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (Haziran 2013), S. 50, s. 199.

⁵⁸ Selim İleri, “Erişilmez Yollara Daldınız, Gittiniz..?”, *Radikal Kitap*, 2009, (Çevirimiçi), <http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?atype=haberyazdir&articleid=926812>, 2 Mart 2015.

⁵⁹ Lekesiz, a.g.m., s. 126.

⁶⁰ Abdullah Özkan ve Refik Durbaş, *Cumhuriyetten Günümüze Türk Şiir Antolojisi*, C: 1, Boyut Yayıncılık, İstanbul, 1999, s. 73.

Romanları:

1. Renksiz Izdırap (1926)
2. Yakut Kayalar (1931)
3. Çöl GneŖi (1934)
4. Yalnız Dönüyorum (1938)
5. Çölde Sabah Oluyor (1951)
6. Vatanım İçin (1955)⁶¹

Hikâye Kitabı : Tevekkülün Cezası (1928)

Gezi Kitapları:

1. Finlandiya (1935)
2. Domaniç Dağlarının Yolcusu (1947)⁶²

Ŗahinkaya Dil, *Türk Kadın Ŗairleri Antolojisi*'nde Ŗkufe Nihal'in *Akdağ Kahramanları* ve *Mavi Ŗeytan* adlı iki romanının daha varlığından söz eder.⁶³ Fakat bu romanlar Ŗu anda elimizde mevcut değildir. Hülya ArgunŖah, *Bir Cumhuriyet Kadını Ŗkufe Nihal* adlı eserinde *Akdağ Kahramanları* adlı romanın, *Vatanım İçin* adlı roman olabileceğini ifade eder. Bu iddiasını da *Vatanım İçin* adlı romandaki en önemli olayın Akdağ'da geçmesine ve romanda "Akdağ Kahramanları" tamlamasının sıklıa kullanılmasına dayandırır.⁶⁴

⁶¹ ArgunŖah, a.g.e. s.236, 250, 262, 283, 306, 327.

⁶² Altınkaynak, a.g.e, s. 633.

⁶³ Dil, a.g.e. s.142.

⁶⁴ ArgunŖah, a.g.e. s. 327-328.

İKİNCİ BÖLÜM

ŞÜKUFİ NİHAL'İN ÖYKÜLERİNDE TEMA

2.1. Evlilik

Şükufe Nihal hayatı boyunca iki evlilik yapmış fakat hiçbirinde mutluluğu yakalayamamıştır. Bu nedenle öykülerinde kadın erkek ilişkisi ve evlilik gibi temalara çokça yer vermiştir. *Tevekkülün Cezası*, *Ayrılmayacak Arkadaşlar* ve *Hocamın Endişesi* adlı öykülerde evlilik kurumu ile ilgili konulara değinmiştir. Bu öykülerinde görücü usulü evliliği, evliliklerde erkeklerin eşlerinden beklentileri ve evliliklerde yer alan üçünü kişilerin sorun yaratabileceği fikrini işlemiştir.

2.1.1. Tevekkülün Cezası

Bu öyküde Şükufe Nihal, görücü usulü evliliğin yanlışlığını işlemiştir. Evlilik kurumunun ciddiyetinin farkında olan Şükufe Nihal, gençlerin birbirlerini iyice tanımalarının önemine vurgu yaptığı öyküde bizim toplumumuzda eş seçiminin de çok zor olduğunu da belirterek toplumsal bir eleştiri de yapmıştır.

Konusu: Gençlerin birbirlerini iyice tanımadan evlenmelerinin yanlışlığı üzerinde durulmuştur.

Özeti: Öykü, Şişli Hastanesinin psikiyatri hastalarına ayrılmış olan odasında başlar. Yazar, odada genç ve güzel bir kadın hastayla karşılaşır. Bu kadın, yanındaki bakıcısı olan rahibeye sürekli birini sormaktadır. Doktor, yazarın merakını anlamış olacak ki odadan çıkarken genç kadın hakkında yazara bilgi verir. Bu hasta kadın, kocasını çok sevmiş ancak kocasının bütün güven verici söz ve hareketlerine rağmen

kıskançlık hissini bir türlü yenememiştir. Gittikçe daha da artan bu kıskançlık hissi nedeniyle bu genç kadını, ailesi hastaneye tedavi olması için getirir.

Altı ay sonra yazar, bir arkadaşının yazıhanesine gider ve orada çalışan genç bir adamın telefon konuşmasına tanık olur. Genç adam, Cavidan isimli bir kadına işi uzadığı için akşam gelemeyeceğini söyleyerek durumu izah ediyordur. Yazarın arkadaşı olan Kâmil Bey, bu gencin hikâyesini anlatır. Çok zeki olan bu gencin adı Hikmet'tir. Evlenme isteğinde olan bu genç için bütün arkadaşları endişeleniyordur. Çünkü Hikmet, çok ince bir çocuk olmakla birlikte evlilik konusunda çok vesveseli birisidir. Bir gün Hikmet'in evleneceği haberi yayılır. İş arkadaşları da Hikmet'e kiminle evleneceğini sorarlar. Hikmet de Çamlıca'da... Bey'in Cavidan isimli güzel kızıyla evleneceğini, kızın iyi bir tahsilinin olduğunu, piyano çaldığını ve kızla ilgili bütün bilgisinin bu kadar olduğunu söyler. Hikmet'e kızı ne zaman göreceksin diye sorduklarında ise Hikmet, evlenmeden önce kızı görmeyeceğini söyler. Hikmet'in bu sözleri karşısında şok olan iş arkadaşları bu meselenin çok ciddi olduğunu, iyi tanımadan böyle bir işe kalkışmamasını söylerlerse de Hikmet, lakayt bir şekilde omuz silker.

Bir süre sonra Hikmet'i ziyarete giden Kâmil Bey, evlendikten sonra ortadan kaybolduğu için Hikmet'e sitem eder. Bunun üzerine Hikmet, tevekkülün cezasının kendisini eve bağladığını ifade ettikten sonra, Kâmil Bey'e gizlice, eşinin deli olduğunu söyler. Sonra birlikte evden çıkarlar. Hikmet, Kâmil Bey'e küçük bir defter verir ve vakti olduğunda bu defteri okumasını ister. Kâmil Bey de bu defteri yazar arkadaşına verir. Hikmet evlendikleri günden itibaren geçirdikleri on iki geceyi bu deftere yazmıştır.

Birinci gece, Hikmet eşini ilk defa görür ve onu çok beğenir. Akşam bir aksilik olur Hikmet'in acilen İstanbul'a gitmesi gerekir. Hikmet, gece geç kalınca genç kadın, odada ne var ne yoksa yere atar. Eve doktor çağırırlar ancak bu sayede genç kadın biraz teskin olur. Bu geceyi takip eden gecelerde Cavidan'ın sinir nöbetleri devam eder. Cavidan, Hikmet'i yanından hiç ayırmak istemez. Hikmet, Cavidan'ın histerik bir kadın olduğu kanaatine varır. Onu tedavi ettirmek ister ve bir doktora gösterir. Doktor, Cavidan'ın üç yıldır hasta olduğunu söyler. Hikmet daha

sonra öğrenir ki Cavidan, kendisinden önce nişanlanmış fakat nişanlandığı genç onu terk etmiştir. Cavidan'ın hastalığının sebebi de budur. Diğer gecelerde de sinir nöbetleri devam eden Cavidan'ı Hikmet hastaneye yatırır.

Yazar, Şişli Hastanesinde gördüğü genç kadının Cavidan olduğunu anlar. Yazar, Kâmil Bey'e genç kadının şimdiki durumunu sorar. Kâmil Bey de Cavidan'ın hastanede iyi olduğunu eve geldiğini, kocasıyla altı ay mesut yaşadığını şimdi ise hamile olduğunu fakat hamilelik sürecinden sonra hastalığın nüksetmesinden korktuklarını söyler.

Öyküde görücü usulü evlenmeyi savunan Hikmet'i pişman etmek için yazar onun karşısına histerik bir kadın olan Cavidan'ı çıkarmış ve öyküde vermek istediği iletiyi Cavidan'ı histerik bir kadın olarak göstererek yapmıştır.

2.1.2. Ayrılmayacak Arkadaşlar

Konusu: Evli çiftlerin hayatına giren herhangi bir üçüncü kişinin sorun yaratabileceği fikri işlenmiştir.

Özeti: Sermed ile Nihad okul sıralarından bu yana çok samimi iki arkadaştır. İkisinin de ortak hayali, ileride evlenip eşleriyle beraber hep birlikte aynı evde oturmaktır. Sermed, Hülya isimli bir kız ile evlenir. Sermed'in evlendiği sıralarda Nihad ise Anadolu'nun uzak bir köşesinde askerliğini yapıyordur. Bu sırada Sermed, Nihad'a mektup yazar ve eşini uzun uzadıya anlatır. Nihad, askerlik görevini bitirir ve İstanbul'a gelir. Askerde olduğu yıllarda annesini kaybeden Nihad, vapurdan indiği gün doğru Sermed'in Bebek'teki evine gider. Sermed, Nihad'dan Hülya'ya uzun uzadıya bahsetmiş ve Nihad'ı Hülya'ya da sevdirmiştir. Sermed ve Hülya, Nihad'ı karşılarında görünce çok sevinir ve Nihad'ı evlerinde misafir ederler. Nihad ile Hülya çok iyi anlaşır. Nihad, Hülya'ya harp senelerinin öykülerini anlatır, vatanperver bir kişi olan Hülya da bu hikâyelerden çok etkilenir. Akşam, Sermed geldiğinde Hülya ve Nihad o gün neler yaptıklarını birbirlerini öven sözler eşliğinde

Sermed'e anlatır. Sermed, başının ağrıdığını söyleyerek Nihad ve Hülya'dan izin alır ve ardından odasına çekilir. Hülya ile Nihad, bir süre sohbete devam ettikten sonra bir ara Nihad, Hülya'dan Sermed'i kontrol etmesini ister. Sermed'in odasına giden Hülya, Sermed'in hiç kıpırdamadan sessizce yattığını görür. Sermed'in göz kapaklarını zorla açan Hülya sonunda Sermed'i konuşturur. Sermed, Hülya'ya zehir içtiğini söyler. Bu sırada Hülya, Nihad'a haber vermek için hemen odanın kapısına doğru koşar. Sermed, Hülya'yı yakalar ve kimseye haber vermemesini, her şey için çok geç olduğunu söyler. Sonra Sermed, Hülya'ya kendisini sevip sevmediğini sorar. Hülya, Sermed'e onu çok sevdiğini ona bir şey olursa yaşayamayacağını ve o ne içtiyse ondan kendisinin de içip ölmek istediğini söyler. Hülya, ecza dolabından beyaz bir komprime alır ve bu zehri içer. Zehri içen Hülya, Sermed'in yanına doğru uzanır. Bir süre sessizlikten sonra Sermed, yataktan fırlar ve çığlık çığlığa Hülya'yı uyandırmaya çalışır. Hülya uyanmayınca da Nihad'a haber verir. Biraz uğraşıldıktan sonra Hülya gözlerini açar. Sermed, Hülya'ya şaka yaptığını içtiklerinin zehir değil karbonat olduğunu, Hülya'nın odaya girdiği zaman kendisine gösterdiği ilginin hoşuna giderek rolü biraz uzattığını söyler. Nihad, bu şaka için Sermed'e kızdıktan sonra odasına çekilir ve bu şakaya kendi varlığının neden olduğunu düşünür. Ertesi sabah bazı işleri olduğunu söyleyerek İstanbul'a inen Nihad, akşam Hülya ve Sermed'e bir not gönderir. Notta Nihad'ın, İzmir'deki amcasının kendisini çağırdığını onun da ilk vapurla yola çıkacağını kendileriyle vedalaşamadığı için özür dilediği yazılıdır.

Öyküde karısının kendisini çok sevdiğini bilmesine rağmen yine de onun sevgisinden emin olmak isteyen Sermed bir intihar oyunuyla aslında Nihad'ın evlerine getirdiği üçüncü kişi rahatsızlığını hissettirmiş. Nihad da bu oyunda kendisinin varlığının etkisini düşünerek Sermed ve Hülya'nın evinden ayrılmıştır.

2.1.3. Hocamın Endişesi

Konusu: Kız öğrencilerinin ileride, onların değerini anlamayacak ve onların bilgisine yakışmayacak erkeklerle evlenecekleri için kaygılanan bir hocanın endişesi anlatılır.

Özeti: Hoca, sınıfta ders işlerken birden dersi yarıda keser ve öğrencilerine okumaktan vazgeçmelerini söyler. Bütün sınıf şaşkınlık içinde hocaya bakabilir. Hoca, “ bunları okuyup bilip ne yapacaksınız nasıl olsa ilerde sizi anlamayacak erkeklerle evlenip, size süpür şu taşları! yemek yap! diye emredecekler o zaman siz çok kırılacaksınız” der. Kızlar, hocanın şaka zannettikleri bu sözlerine hep birlikte gülerler. Teneffüste yazar anlatıcının arkadaşı, hocasına katılmadığını kocasıyla mutlu olduktan sonra her işi yapabileceğini söyler. Aradan yıllar geçer. Yazar anlatıcı ve arkadaşı uzak bir Anadolu şehrinde dirler. Yazar anlatıcının arkadaşı, görünüşte çok kibar olan biriyle evlenir. Bir gün arkadaşını ziyarete giden yazar anlatıcı, arkadaşını ağlamaktan gözleri şişmiş halde bulur. Yazar anlatıcının arkadaşı daha sonra yaşadıklarını anlatır. Eşini önceleri çok iyi bir adam olarak tanıdığını fakat evliliğin ilerleyen zamanlarında hiç de öyle olmadığını söyler. Yazar anlatıcının arkadaşı, bu uzak Anadolu şehrine gelirken dadısını da yanında getirmiştir. Bir süre sonra dadı hastalanır ve İstanbul’a dönmek zorunda kalır. Bütün ev işleri yazar anlatıcının arkadaşına kalır. Yazar anlatıcının arkadaşının kocası da misafiri çok seven bir adamdır. Hemen her akşam eve misafir getiren kocasına misafirlere biraz ara vermesini söyleyen kadına kocası, kendisinin zaten ne işe yaradığını aşağılayarak sorar. O anda yazar anlatıcı ve arkadaşı hocalarının söylediklerini hatırlayarak göz göze gelirler.

2.2.Kadın – Erkek İlişkileri

Şükufe Nihal öykülerinde kadınları işlemiş ve kadınlardan yana bir tavır takınmıştır. *Ne Kadar Yanılmış* adlı öyküde bir erkeğin bütün baştan çıkarıcı hareketlerine rağmen karakterinden ödün vermeyen bir kadını işlerken *Gururun Yalan*'ında ise karısının kendisini beğenilmemiş bir erkek zannetmesini istemeyen Nâzım'ın eski sevgili yalanını uydurarak eşinin kıskançlık krizi geçirmesine neden olmasını anlatmıştır.

2.2.1.Ne Kadar Yanılmış

Konusu: Güçlü bir karaktere sahip Hayriye Hanım'ı baştan çıkarmaya çalışan İrfan Bey'in kendi kazdığı kuyuya kendisinin düşmesi anlatılmıştır.

Özeti: Hayriye Hanım, Darülfünundan yeni mezun olmuş, yeni evli, yirmi beş yaşında bir kadındır. Kocası Namık Bey de bir doktordur. Namık Bey, İstanbul'da bir hastanede çalışmaktadır. Haftanın iki günü hastanede nöbetçidir. Hayriye Hanım, şen, dışadönük fakat dürüst bir kadındır. Hayriye Hanım ve eşi yazı geçirmek için Bakırköy'de sahile yakın üç köşkten birini kiralarlar. Bir süre sonra diğer iki köşk de kiralanır. Köşkların birini bir Rus aile, diğerini de avukat olan İrfan Bey isimli genç bir adam tutar. İrfan Bey'in on iki yaşında bir oğlu ve Seniha isminde çok ağır başlı bir eşi vardır. Hayriye Hanım ve eşi zamanla İrfan Beylerle samimi olurlar. Hatta İrfan Bey ve eşi, Namık Bey'in evde olmadığı zamanlar da bile Hayriye Hanım'ı hiç yalnız bırakmaz. İlerleyen günlerde İrfan Bey, Hayriye Hanım'la çok fazla ilgilenmeye başlar. Hayriye Hanım da bu durumdan rahatsız olur. Bir gün, İrfan Bey bira içmek için Hayriye Hanım'ı evine davet eder. Hayriye Hanım, İrfan Bey'in evine gittiğinde ne Seniha Hanım'ı ne de biraları görür. Hayriye Hanım, İrfan Bey'e Seniha Hanım'ın nerede olduğunu sorunca İrfan Bey kekeleyerek bir yere gitmiş olmalı birazdan gelir der. Uşağı da bira almaya

gönderdiğini söyler. Ardından, Hayriye Hanım'a biralar gelene kadar birer votka içmeyi teklif eder. Vakitli vakitsiz içmediğini söyleyen Hayriye Hanım, İrfan Bey'in teklifini kabul etmez. İrfan Bey de Hayriye Hanım'a kendisini bu kadar dik başlı zannetmediğini onun hakkında ne kadar yanıldığını söyler. Namık Bey'in nöbette olduğu bir gece dışarda şezlonga uzanıp dinlenen Hayriye Hanım'ın yanına İrfan Bey gelir. Seniha'nın annesinin yanına gittiğini söyleyen İrfan Bey, Hayriye Hanım'a komşuları Cemal Bey'in evinde radyoda Mozart'tan bir parça çalındığını oraya beraber gidip bu parçayı dinlemeyi teklif eder. Hayriye Hanım, İrfan Bey'in kendisinden korktuğunu zannetmesin diye, istemeyerek de olsa İrfan Bey ile gider. Cemal Bey'in evinin bahçesine geldiklerinde İrfan Bey, Hayriye Hanım'a kokain içmeyi teklif eder. Hayriye Hanım, içse de kendisinde bir değişme olmayacağını söyler. İrfan Bey de, madem bir şey olmayacak bir kere deneyin der. Hayriye Hanım, bir tutam kokain çeker. İrfan Bey, kendisinde hiçbir değişim olmayan Hayriye Hanım'a ne kadar kuvvetli olduğunu söyler. Eve gitmek isteyen Hayriye Hanım'a kalması için ısrar eden İrfan Bey, Hayriye Hanımdan, saatin çok geç olduğunu evine gitmek istediğini böyle bir şeye tahammül edemeyeceği cevabını alır. O geceden sonra Hayriye Hanım, İrfan Beylere olan ziyaretini seyrekleştirir. Bir gün Hayriye Hanım, İstanbul'a gitmek için trene biner. İrfan Bey' de trendedir. Hayriye Hanım, bozuntuya vermeden hiçbir şey olmamış gibi İrfan Bey'i nezaketle selamlar. İrfan Bey, Hayriye Hanım'ı taksim bahçesine birer bira içmeye davet eder. Hayriye Hanım, İrfan Bey'in bütün ısrarlarına rağmen teklifi kabul etmez. Tren Sirkeci'ye yaklaştığında ayrılırlar. İrfan Bey'in bu davranışlarından iyice rahatsız olan Hayriye Hanım, şehre inmeyi düşünür ama ne bahane bulacaktır. Kocasına söylese mesele büyüyecek İrfan Bey'in karısı üzülecektir. Hayriye Hanım'da şu kararı alır: İrfan Bey eğer bir daha bu davranışları tekrar ederse daha sert davranacaktır. Hayriye Hanım, iki saat sonra İstanbul'dan döner. Odasında kıyafetlerini değiştirirken pencerenin orada bir gürültü duyar ve İrfan Bey, birden pencereden odaya atlar. Hayriye Hanım sert bir sesle İrfan Bey'i kovar. Olaysız on günden sonra İrfan Bey, karısı, Namık Bey ve Hayriye Hanım, kırdı dolaşırken İrfan Bey, Hayriye Hanım'a Namık Bey'in onu aldattığını söyler. Hayriye Hanım, İrfan Bey'e inanmaz. Bu hilesinin de işe yaramadığını gören İrfan Bey, Hayriye Hanım'a kendisinden intikam alacağını söyler. Ertesi gün Namık Bey'in nöbet gecesidir. İyice korkmaya

başlayan Hayriye Hanım, bu durumu kocasına anlatmaya karar verir. Fakat şimdilik evde yalnız kalmasının doğru olmadığını düşünerek hizmetçisini alır ve şehre iner. Ertesi gün köye döndüğünde İrfan Bey'in evinden çılgınlık geliyor. İrfan Bey, akşam bir yere davetlidir içkiyi fazla kaçıran İrfan Bey, intikam almak için Hayriye Hanım'ın evinin penceresine tırmanırken dengesini kaybeder. Dört metreden aşağıya düşen İrfan Bey, kafasını taşa çarparak ölür.

2.2.2. Gururun Yalanı

Konusu: Yeni evli genç bir adam olan Nâzım'ın, eşinin karşısında küçük düşmemek için eski sevgili yalanını uydurması ve durumu yanlış anlayan karısının önünde zor duruma düşmesi anlatılmıştır.

Özeti: Munise ile Nâzım evleneli birkaç gün olmuştur. Bir gün eve genç bir hanım misafir gelir. Görümcesi bu hanımın adının Naciye Tayyar olduğunu, Nâzımla kendisinin çocukluk arkadaşı olup, şu anda eşiyle Çanakkale'de yaşadığını, tedavi için İstanbul'a geldiğini söyler. Munise'nin görümcesi bu sırada Nâzımı çağırır. Naciye Tayyar Hanım, Munise'nin görümcesi ve Nâzım çocukluk anılarını anlatırlarken Munise, durumdan şüphelenir ve bu kadının eşinin kendisine bahsettiği eski sevgilisi olduğunu sanır. Yavaş yavaş yüzünün rengi değişmeye başlayan Munise, Naciye Tayyar Hanım gittikten sonra Nâzım'a bağırıp çağırmaya başlar. Nâzım, Munise'ye neden böyle yaptığını sorunca, Naciye Hanım'ın onun eski sevgilisi olduğunu bu yüzden bu kadar sinirlendiğini söyler. Nâzım'ın ablası, Naciye Hanım'ın on yıldan sonra ilk defa İstanbul'a geldiğini onu, ne Nâzım'ın ne de kendisinin uzun zamandır görmediklerini belirtir. Bu olaya kendisinin uydurduğu yalanın sebep olduğunu anlayan Nâzım, Munise ile evlenmeden önce Munise'nin birçok isteyeninin olduğunu onun karşısında küçük duruma düşmemek için eski sevgili yalanını uydurduğunu itiraf eder.

2.3. Halk İnanışları

Şükufe Nihal eğitilmiş, aristokratik bir ailede büyümüş ve kendisi de üniversite eğitimi almış hayatını bilimin ışığında yaşamış bir kadındır. Bu nedenle öykülerinde halk inanışlarını mizah yoluyla yererek toplumsal bir eleştiri yapmıştır.

2.3.1. Sabri Bey'in Eşeği

Konusu: Sabri Bey'in çiftliğinde yaşayan, gelecekte haber verdiğini söyleyen bir hoca ve ona inanan cahil insanlar konu edilmiştir.

Özeti: Sabri Bey elli yaşında, hayvanlara meraklı bir adamdır. Hayvan merakı yüzünden mümeyyizlikten istifa eder, Ayastefanos taraflarında bir arazi alır ekip biçip, hayvancılık yapmaya başlar. Yoldan geçerken bile rastladığı hayvanlara dikkatli dikkatli bakan Sabri Bey, o günlerde bir tanıdığı eşeğini görür ve eşeği satın alır. Eşeği eve gönderen Sabri Bey, eve döndüğünde eşeğin kaybolduğunu öğrenir. Bütün ev halkına bağırarak çağırarak Sabri Bey'i karısı Saniye Hanım, teskin etmeye çalışır fakat Sabri Bey bir türlü sakinleşmez. Sabri Bey'in evinde, uzak akrabasından bir hoca kalmaktadır. Medreseler, tekkeler kapanınca kalacak yeri olmayan bu hoca Sabri Bey'in evine sığınmıştır. Hocanın bir de hüneri vardır. Küçük çocukların tırnağına bakarak olanı, olacağı bildiğini söyler. Bunun için birçok çocuğu dener ama hiçbir çocuk tırnağında bir şey göremez. En sonunda hoca, aşçı Halime'nin oğlu Hasan'ı yanına çağırır. Topal olduğu için diğer çocukların oyununa karışmayan Hasan, aptal gibi görünmesine rağmen çok akıllı bir çocuktur. Hoca, Hasan'ı okur üfler. Bundan sonra Hasan, tırnağında ne gördüyse anlatır. Bu olaydan sonra hocaya olan hürmet artar. Onlara tek hürmet etmeyen Sabri Bey'dir. Çünkü o, böyle şeylere inanmaz. Orada misafir olan yazar anlatıcı, kendisi için de Hasan'ın tırnağına baktırır. Ertesi gün yazar anlatıcı, Hasan'ı odasına çağırır ve söylediklerinin gerçek olup olmadığını sorar. Hasan, önce inkâr etse de sonra hiçbir şey görmediğini

aklına ne geliyorsa onu söylediğini ifade eder. Bir gün Sabri Bey, bahçeye çıkar. Hasan, Sabri Bey'e sokularak eşeğin bulunduğunu söyler. Böyle şeylere pek inanmayan Sabri Bey, Hasan'ı kovar. O sırada bahçeden iki uşakla güzel bir eşek bahçeye girer. Eşeği gören Sabri Bey, bu olaydan sonra hocaya inanmaya başlar. Hasan'a ve hocaya bahşişler verir. O günden sonra hoca ve Hasan evin en önemli kişileri olur.

2.3.2. Himmetleri Hazır Olsun

Konusu: Bir mahalle halkının, mahallelerinde bulunan türbeye duydukları batıl inanç işlenmiştir.

Özeti: Bir mahallede ermiş bir kişinin mezarı zannedilen bir türbe vardır. Bu mahallede yaşayan hanım nine, bu türbenin önünden her geçtiğinde üç ihlas bir Fatıha okur “Himmetleri hazır olsun!” diyerek geçer. Çocukların bu türbeden çok korkmasına karşılık hanım nine, bu türbenin mahalleyi hırsızdan, uğursuzdan koruduğuna inanır. Bu türbe hanım ninenin üç torunu içinde ümit kaynağı olur. Hanım ninenin torunu Nükhet, bir isteği için türbeye üç Yasin okur, beş mum diker ama dileği kabul olmaz. Nükhet, hanım ninesine, dileğinin neden kabul olmadığını sorunca hanım nine: “Kim bilir ne yaramazlık yaptın ki duan kabul olmadı tövbe istiğfar et” der. Bir gece yarısı, mahallede yangın çıkar. Yangında iki evini de kaybeden hanım nine ve torunları, yangında hasar görerek yıkılmış olan türbenin önünden geçerken Nükhet, muzipçe, hanım ninesine: “Himmetlerine ne olmuş?” diye sorar. Hanım nine de: “Biz günahkâr kullara bu kadarı bile az” der ve ekler: “Bizden ne kadar nefret etmişler, izlerini bile aramızdan silmişler” der ve tövbe istiğfar ederek yoluna devam eder.

2.4. Çocuk- Aile İçi İlişkiler

Şükufe Nihal, öykülerinde çocuk eğitime ve aile kavramına önem vermiştir. Çocukların anne ve babalarının kötü davranışlarını örnek alıp ileride aile kurduklarında aynı hareketleri sergilediklerini belirtmiş ve çocukların düzenli bir okul eğitimi almalarını savunmuştur.

2.4.1.Baba Mirası

Konusu: Çocuklar, anne ve babalarının iyi davranışlarının yanı sıra kötü davranışlarını da örnek alırlar ve bu davranışlar çocukların ileriki yaşlarında ikili ilişkilerinde sorun yaratır.

Özeti: Bir arkadaş toplantısında kocaları tarafından dövülen kadınlardan bahsediliyordu. Bir kişi, bu devirde karısını döven adam yoktur tezini savunurken diğer bir kişi okumuş ve kibar insanlardan örnek vererek bu insanların arasında bile karısını dövenlerin olduğu tezini savunur. Bu devirde karısını döven erkek olacağına inanmayanlara son bir itiraz da Fevvere isimli hanımdan gelir. Fevvere, kendisinin de kocasından dayak yediğini söyler. Bunun üzerine salondakiler şaşırıp kalırlar çünkü Fevvere ve eşi Cevad, çevrelerinde birbirlerine olan nezaketleri ile tanınıyorlardı. Fevvere, salondakilere olayı anlatmaya başlar. Cevad, Fevvere'ye elini kaldırdığı ilk gün Fevvere, evi terk eder. Sonra Cevad, Fevvere'yi bulur, Mazhar Osman'dan kendisinin hasta olduğunu belirten raporu gösterir, yalvarır ve Fevvere'yi eve geri getirir. Bir iki ay sonra bir gün Fevvere, eve geç kalır. Fevvere eve geldiğinde Cevad, Fevvere'ye sert bir tokat atar. Bu olaydan sonra hasta olan Fevvere, haftalarca yatar. Uyandığında Cevad'ı yatağın ucunda iki büklüm olmuş özür diler halde bulur. Bir süre sonra Fevvere eşi Cevad'la, kayınvalidesinin evine yemeğe gider. Fevvere ve Cevad, odada otururken sofada bir gürültü olur. Fevvere ve Cevad sofaya koşarlar. Sofaya geldiklerinde Cevad'ın annesi ağlıyor, babası ise Fevvere'nin o güne kadar

duymadığı küfürler söylüyordur. Cevad'ın annesi, Fevvare'yi görünce kocasının eskiden de sinirli olduğunu, gençken de ona şiddet uyguladığını ama bu yaştan sonra kendisinin bu hareketleri kaldıramadığını söyler. Fevvare o olaydan sonra hiçbir zaman Cevad'ı yargılamaz ve bu huyun ona kimden miras kaldığını anlar.

2.4.2. Küçük Osman

Konusu: Okula verilmek vaadiyle kandırılıp, köyünden koparılıp İstanbul'a getirilen Osman isimli bir yetimin dramı anlatılmıştır.

Özeti: Osman on dört yaşında, boyu bir metreyi geçmemiş, pis kıyafetli, yaşının çok üstünde ağır işler yapan bir uşaktır. Ailesinin tek çocuğu olan Osman'ın babası askere gider, bir daha geri dönmez. Osman'ın amcasının oğlu, Osman'ın köydeki mallarını ele geçirmek için, okula göndermek bahanesiyle Osman'ı İstanbul'a getirir. İstanbul'a gelen Osman, öğrenci olmak yerine amcasının oğlunun evine uşak olur. Ağır işler altında ezilen, üstüne bir de dayak yiyen Osman'a ev halkının tek lütfu onu sofralarına almaktır. Yazar anlatıcı, epey ısrardan sonra ev sahibini Osman'ı okula göndermesi konusunda ikna eder. Gündüz okula giden Osman, akşam geldiğinde yine uşak Osman olur, mutfağa girer yine o ağır işleri yapar. Osman için bu sefaletten tek kurtuluş okumaktır. Bir gün okula öğrencileri muayene etmek için bir doktor gelir. Ve Osman'ın ileri derecede verem olduğunu söyler. Bunun üzerine Osman okuldan alınır. Bir süre sonra da annesinin onu özlediği bahanesiyle köyünden yaşlı bir kadınla Osman'ı köyüne gönderirler.

2.4.3. Ali'nin Sırrı

Konusu: Üvey annesinin izni olmadan, kendisine okuması için para vermeyen babasına içerenen Ali'nin intihara teşebbüs etmesi anlatılır.

Özeti: Bir kolu ve bacağı tutmayan Ali'nin köyün en canlı en yakışıklı çocuğuyken neden kendisini vurarak bu hale getirdiğine kimse bir anlam veremez. Herkes Ali'nin bir aşk yüzünden kendisini vurduğunu zanneder. Oğlunun bu durumuna çok üzülen babası Ahmet Ağa, oğlunu tedavi ettirmek ister ama ne İstanbul'a gidecek parası vardır ne de İstanbul'da kalacak yeri. Bir gün köye memleket gezisine çıkmış olan Doktor Şeref Bey gelir. Köyün kahvesinde oturup köylünün derdini dinleyen doktora, Ali'den de bahsedilir. Doktor da İstanbul'da çalıştığı hastanenin ismini bir kâğıda yazar ve Ali'nin İstanbul'a yanına gelmesini söyler. Ali, İstanbul'a Doktor Şeref Bey'in yanına gider.

Şeref Bey, Ali'yi hastaneye yatırır. Hastanede herkese kendisini sevdiren Ali'nin hikâyesini merak eden Doktor Şeref, Ali'yi odasına çağırır ve kendisini aşk yüzünden mi vurduğunu sorar. Ali, aşk için insanın kendisini öldüremeyeceğini başka bir nedenden dolayı kendisini vurduğunu söyler fakat nedenini anlatmaz. Bir zaman sonra Ali, ameliyata alınır ve kafasında kalan kurşun çıkarılır. Bir ay daha hastanede kalan Ali, köyüne döneceği son gece Şeref Bey'in odasına gider ve kendisini neden vurduğunu anlatır.

Annesi Emine'nin köyün en güzel kadını olduğunu babası Ahmet'in asker dönüşü büyük şehre gidip çalışmaya başlayıp güzel Emine'sini daha sonra yanına alacağını söylediğini anlatır. Büyük şehre gidip kendisine bir dükkân açan Ahmet, ara sıra çeşitli hediyeler alarak köye gelir, Emine'ye türlü vaatler uydurarak tekrar şehre işlerinin başına döner. Bir süre sonra Ahmet, şehrli bir kadınla Emine'nin üstüne evlenir. Emine, bu duruma çok üzülse de kocasının bu davranışını sineye çeker. Bir süre sonra Ahmet'in ikinci eşinden bir çocuğu olur. Annesinin durumuna çok üzülen Ali bu haberle iyice yıkılır. Bir gün, eğitimine devam etmek için büyük şehre gitmek isteyen Ali, babasından para ister. Ahmet, ikinci eşine sormadan Ali'ye para veremeyeceğini söyler. Babasının bu sözlerine çok içerleyen Ali, mukadderatının üvey annesinin iznine bırakılmasına içerler ve kendisini vurur. Babasını, karısından izin almadan bir şey yapmayan kılıbık bir adam olarak tanıtmak istemeyen Ali, neden intihara teşebbüs ettiğini kimseye anlatmaz. Köy halkı da Ali hakkında bir aşk masalı uydurur.

İki yıl sonra Doktor Şeref'in çalıştığı hastaneye Ali'nin köyünden bir hasta gelir. Doktor, bu kişiye Ali'yi sorar. Köylü, Ali'nin çok değerli bir delikanlı olduğunu fakat ameliyattan sonra köye gelince zatürreye yakalandığını iyi bakılmadığı için de öldüğünü söyler.

2.5. Kadın

Öykülerinin başkışileri kadınlar olan ve öykülerinde kadınlardan yana bir tavır sergileyen Şükufe Nihal, *Düşenler Önünde Kadın* adlı öyküsünde kadın duyarlılığını işlemiştir. *Domuzlar* adlı öyküsünde ise kendisine hiç yakışmayan bir hayatı yaşayan güzel bir kadına duyduğu merhameti işlemiştir.

2.5.1. Düşenler Önünde Kadın

Konusu: Kadınların ne kadar hassas ve yardımsever oldukları anlatılmıştır.

Özeti: Büyük harbin son senesinde İstanbul sokaklarında içler acısı bir hal vardır. Kaldırımlar aç, sefil, kolsuz, bacaksız bir sürü askerle doludur. Bu sefaletle rağmen zengin kesim zevk ve sefa içindedir.

Yazar anlatıcı, bir şubat sabahı Eminönü'nden geçerken parçalanmış asker paltosu altında yatan genç bir adam görür. Bu adamın başucunda genç bir kadın, ona yardım etmeye çalışıyordur. Bu genç kadın, bitişik lokantadan bir hizmetçi kıza çorba getirtmiş, çorbayı askere içiriyordur. Genç kadın, askere nereye gideceğini sorar. Konuşmaya bile gücü kalmayan asker bir kâğıt uzatır. Asker altı aylığına izinlidir ve Harbiye Nezaretine gidip bu kâğıdı göstermesi gerekiyordur. Genç kadın, askerin Harbiye Nezaretine gidebilmesi için etraftan yardım ister fakat genç kadına kimse yardım etmez. Kimseden bir yardım alamayan kadın en sonunda bir araba

çevirip askeri yerleştirir ve arabacıya da bir kâğıt uzatarak onu Harbiye'ye götürmesini söyler.

Yukarıdaki olaydan bir sene önce de yazar anlatıcı, Etfal Hastanesinin pavyonlarını gezerken bir kadının, bayılmış olan başka bir kadını hastaneye getirdiğine tanık olur. Bayılan kadının adı Sabiha'dır. Etfal Hastanesinde hastabakıcı olarak çalışmakta olan Sabiha'nın bayılma hastalığı vardır. Sabiha'yı tramvayda bulan başka bir kadın hastaneye getirir. Doktor, Sabiha'nın tedavisini yaptıktan sonra yazar anlatıcıya döner ve kadınların ne kadar şefkatli olduklarından bahseder.

2.5.2. Domuzlar

Konusu: Harap haldeki bir kulübede yaşayan anne ve kızın evin erkeği tarafından aşağılanması anlatılmıştır.

Özeti: Burgaz'da sahile yakın çamların gölgesinde harap küçük bir kulübe vardır. Yazar anlatıcı, her akşam sahilde düzenli olarak yürüyüş yapar ve bu kulübe onun dikkatini çeker. Yazar anlatıcı, artık her yürüyüşe çıktığında durup bu kulübeyi seyreder. Bu kulübede üstü başı perişan bir kadın ve küçük bir kız sürekli hareket halinde, bir içeri girip bir dışarı çıkarak ev işi yapmaktadır. İçeriden de cılız bir bebek sesi gelmektedir. Bu kadına çok acıyan yazar anlatıcı, sefalet içinde yaşayan bu güzel kadına bu hayatı yakıştıramaz. Bir akşam yine yürüyüş için sahile gittiğinde yine bu kulübenin önünde durur ve kulübeyi seyreder. Genç kadın, kızına içerideki domuz sucuğunu hazırlamasını, babasının neredeyse geleceğini söyler. Bir zaman sonra, korkunç yüzlü bir adam kulübeye gelir. Bu kaba adam, masaya oturur ve masadaki ekmeği karısına fırlatıp, masaya bir rakı şişesi koyar. Rakıyı bardağa koyar ve bir diklemeye içer. Sonra adam, vahşi gözlerle etrafına bakınır ve çirkin bir sesle karısına seslenir: “Ekmeği getirin be domuzlar!”

2.6. Toplumun Duyarsızlığı

Her sanatçı gibi Şükufe Nihal de toplumu iyi gözlemlemiş ve toplumun düşkün kişilere gerekli duyarlılığı göstermediğini öykülerinde belirterek toplumsal bir eleştiri yapmıştır.

2.6.1. Dilenciler

Konusu: Toplumun düşkün insanlara olan duyarsızlığı ve acımasızlığı işlenmiştir.

Özeti: Yazar anlatıcı, Büyük Harp senelerinde tramvayın penceresinden bir olaya tanık olur. Bacağını ve kolunu kaybetmiş bir gazi bir evin kapısını çalar ve bir süre bekler. Evin içinden müzik sesi ve şuh kahkahalar gelir. Gazi, ısrarla kapıyı yine çalar ama içeriden hiçbir cevap alamaz. En sonunda pes eden gazi, eliyle kim kime der gibi bir işaret yapar ve gider.

İkinci olayda yazar anlatıcı, bir kır gezisinde, yetmiş yaşlarında zayıf bir dilenci görür. Bu dilenci birisinden para ister fakat dilenci, para istediği adamdan “bozuk yok baba” cevabını alır. Dilenci de hürmetkâr bir şekilde adama “ sağ olunuz efendim” der. Bu yaşlı dilencinin tok gözlü bir şekilde söylediği “sağ olunuz efendim” sözü yazar anlatıcıyı çok etkiler.

2.7. Geçim Derdi – Çaresizlik

Şükufe Nihal, öykülerinde maddi yetersizlikten ötürü eğitime devam edemeyen insanları da işlemiştir. Bu kişiler gururlu, vakur, vatanperver ve yaşadıkları bütün olumsuzluklara rağmen hayata karşı dik duran insanlardır.

2.7.1. Zıyan Olan Genç

Konusu: Olgun, edebiyatsever ve vatanperver olan bir gencin maddi yetersizlikler nedeniyle hiç hak etmediği bir işte çalışması anlatılmıştır.

Özeti: Yazar anlatıcı, öyküde ismi verilmeyen bir gazetenin cinai havadisler bölümünde çalışan yirmi yaşında zayıf, solgun yüzlü fakat yaşından çok olgun bir gençle tanışır. Ağır, vakur bir sesle kendini herkese dinleten bu gence, yazar anlatıcı hayran kalır. Bu gencin, yazarı en çok etkileyen tarafı ise vatanperverliğidir. Yazar anlatıcı, bu genci Darülfünun öğrencisi zanneder fakat sonradan öğrenir ki bu genç iki sene evvel Sultanisinden çıkmış, babasının ölümü nedeniyle maddi sıkıntı içine düşmüş, bundan dolayı eğitime devam edememiştir. Ailesinin geçimini sağlayabilmek için de bir gazetenin cinai havadisler bölümünde çalışır ve evini geçindirir. Böyle yetenekli bir gencin hiç hak etmediği bir işte çalışmasına çok üzülen yazar anlatıcı, o gazeteyi eline her aldığında o genci hatırlayıp hüzünlenir.

2.8. Fedakârlık

Öykülerinde işlediği fedakârlık temini genellikle kadınların üzerinden işleyen Şükufe Nihal, *Saadet Timsali* adlı öyküde kocası tarafından aldatılan bir kadının, hastalanarak evine geri dönen kocasını büyük bir sabırla bakmasını anlatmıştır.

2.8.1. Saadet Timsali

Konusu: Kocasından aldatılan Refia Hanım'ın, daha sonra hastalanarak evine dönen kocasını, sabırla bakması anlatılmıştır.

Özeti: Refia Hanım ve Namık Bey on beş yıllık evli bir çifttir. Biri kız diğeri erkek iki çocukları vardır. On beş yıl boyunca insanların saadet timsali diye imrenerek baktıkları bir zaman geçirirler. Daha sonra Namık Bey, eşini aldatır. Yirmi gün, bir ay sonra Namık Bey, pişman bir şekilde fakat iğrenç bir hasta olarak evine döner. Bütün saadetini kaybetmiş olan Refia Hanım şikâyetsiz, sitemsiz, şefkatle eşine tam on iki yıl bakar. Onları bu halde görenler yine onlara saadet timsali diyerek gıptayla bakarlar.

2.9. Aşk Acısı

Şükufe Nihal, hayatı boyunca bir tek kişiye âşık olmuş ve bütün şiirlerini âşık olduğu Osman Fahri için yazmıştır. Edebî metinler de yazarların hayatından bağımsız olmadığı için eserler az çok yazarın hayatından izler taşır. Şükufe Nihal de kendi hayatında yaşadığı bir duygu olan aşk acısını *Mavi İstirap* ve *Gülgün* adlı öykülerinde işlemiştir.

2.9.1. Mavi İstırap

Konusu: Başkarakter Vedia'nın yaşadığı aşk acısı.

Özeti: Bu hikâyede “Vedia'nın hatıra defterinden” başlığıyla, Vedia'nın aşk yaşadığı bir şaire ait birbirinden bağımsız hatıralar yer alır. Vedia, sanki bir baygınlık halinde o şair ile yaşadıklarını sayıklar. Vedia, bütün renklerin silindiğini, her yerde mavi bir ıstırapın kaldığını söyler. Bu öykü Şükufe Nihal'in hayatından izler taşır. Öyküde Vedia'nın âşık olduğu şair, Şükufe Nihal'in hayatının tek aşkı olan Osman Fahri olmalıdır. Adile Ayda, *Böyle İdiler Yaşarken* adlı eserinde Şükufe Nihal'in hayatında sadece Osman Fahri'yi sevdiğini ve bütün şiirlerini onun için yazdığını belirtmiştir.⁶⁵ Bu öyküde de Şükufe Nihal, bu aşkın ona verdiği acıyı işler.

2.9.2. Gülgün

Konusu: Kuaförlük mesleği ile uğraşan Gülgün adlı bir kızın nişanlısı tarafından terk edilmesi sonucu yaşadığı hayal kırıklığı anlatılır.

Özeti: Ayşe, küçük yaşta babasız kalır. Annesi dört odalı evinin üç odasını kiraya verir, bir odasında kızıyla birlikte yaşar. Ayşe'nin annesi, mahallenin zengin ailelerinden birinin evine dikiş işleri için gider ve bu yoldan parasını kazanır. Ayşe de annesiyle birlikte bu eve gider gelir. Zengin evinin genç kızı, Ayşe'ye Gülgün ismini verir. Evin genç kızı, Gülgün'ün saçlarını tarar türlü türlü şekiller verir, güzel elbiseler giydirerek Gülgün'ü süsler. Gülgün on dört yaşına kadar okula gider ve okulun en iyi öğrencilerinden biri olur. Derslerinden arta kalan zamanlarda zengin

⁶⁵ Ayda, a.g.e., s. 105.

evin kızının, şiir kitaplarını ve romanlarını ödünç alarak okur. Bir zaman sonra mahallelerindeki zengin aile dağılır, evin kızı evlenir ve başka bir yere gider. Gülgün'ün annesi de romatizmaya tutulur ve çalışamaz olur. Annesinin hastalanması üzerine Gülgün, okulu bırakır ve bir kuaförün yanına çırak olarak girer. Zengin evindeki genç kızdan saç yapmayı öğrenen Gülgün, kısa zamanda ustalaşır. Bir zaman sonra Gülgün, nişanlanır. Nişanlandıktan sonra yüzü gülmeye başlayan Gülgün, bir gün yine yüzüne karanlıklar çökmüş halde dükkâna gelir. Gülgün'ün musiki ile uğraşan nişanlısı askere gideceğini, bu süre zarfında işini yapamayacağını, kendisine para lazım olduğunu ve Gülgün'den onu bir süre bakmasını ister. Gülgün ise nişanlısına parası olmadığını, kazandığı ufacık parayla hasta annesini geçindirmeye çalıştığını söyler. Gülgün'ün nişanlısı da, Gülgün'e kendisini terk edeceğini kendi ihtiyaçlarını karşılayacak zengin bir kız bulması gerektiğini söyler ve Gülgün'ü terk eder. Bu olaydan sonra Gülgün, mutsuz bir şekilde müşterilerinin saçını tarayıp, hayat hikâyelerini dinleyerek ömrünü geçirmeye çalışır.

2.10. Edebiyat

Edebiyatsever bir ailede büyüyen Şükufe Nihal, *Kaybolan Şair* adlı öyküsünde gençliğinde hayranı olduğu bir şairin yıllar sonra ticarete atılıp edebiyatla ilişkisini kesmesi üzerine yaşadığı hayal kırıklığını anlatmıştır. Bir edebiyat âşığı olan Şükufe Nihal çok güzel eserler vermiş olan bir şairin yıllar sonra edebiyattan vazgeçmesini kendisine yediremez ve bunu öyküsünde işler.

2.10.1. Kaybolan Şair

Konusu: Suad isimli bir kadının çocukluk yıllarında severek okuduğu genç bir şairin yıllar sonra edebiyattan çok uzak bir kişi olduğunu görerek yaşadığı hayal kırıklığı anlatılır.

Özeti: Suad, on dört yaşındayken şiirlerine ve kendisine hayran olduğu bir şair vardır. Yazar, o dönemde bu şairin şiirleri için bütün gazetelere abone olur. Aradan yıllar geçer ve Suad evlenir. Bir gün tüccar olan eşiyle bu şairi ziyarete gider. Suad, yıllar önce hayranı olduğu bu şairin artık ticaretle uğraşmaya başladığını öğrenir. Şairle Suad'ın eşi biraz ticaret hakkında konuştuktan sonra Suad araya girer ve şairle edebiyat hakkında konuşmak ister. Şair bir iki kelimeyle bu bahsi geçiştirir. Yıllar önce hayranı olduğu bu şairin edebiyatla ilgili konuyu bir iki kelimeyle geçiştirmesi karşısında büyük bir hayal kırıklığı yaşayan Suad, bu şair hakkında içinden 'hiç o yolun yolcusu değilmiş' diye geçirir.

Bu öykünün kadın kahramanı olan Suad, aslında Şükufe Nihal'dir. Öyküde Suad, on dört yaşındayken hayranı olduğu bir şairden bahseder. Şükufe Nihal on dört yaşındayken edebî zevkinin en yoğun olduğu dönemdedir. Yine öyküde Suad'ın eşi tüccardır. Şükufe Nihal'in ikinci eşi Ahmet Hamdi Başar da tüccardır.

Şükufe Nihal'in öyküde ismini vermediği şair Celal Sahir olmalıdır. Şükufe Nihal, bu şairin şiirlerini kendisi on dört yaşındayken okuyordur. Şükufe Nihal'in edebî zevkinin oluşmasında Servet-i Fünun edebiyatının etkisi olduğu bilindiğine göre bu şair Servet-i Fünun topluluğunda bulunmuş ve bu çizgide eser vermiş bir sanatçı olmalıdır. Celal Sahir de edebiyata Servet-i Fünun topluluğunda başlamış, sonra Fecr- i Ati topluluğunun kurucuları arasında yer almış daha sonra da toplumsal konulara yönelerek Millî Edebiyat hareketini benimsemiştir.⁶⁶ Yazar, öyküdeki şairin kadınları çok sevdiğinden onlara karşı ayrı bir ilgisi olduğundan bahsetmiştir. Celal

⁶⁶ Mustafa Apaydın, "Celal Sahir'in Şiiri", *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1987, C.:1, S. 2, s. 61.

Sahir'in de şiirlerinin başlıca iki teması kadın ve aşktır.⁶⁷ Yazar, öyküdeki şairin ticaretle uğraştığını da belirtir. Celal Sahir de bir dönem ticaretle uğraşmıştır.⁶⁸ Ayrıca Şükufe Nihal bu öyküsünü 1924 yılında yazmıştır. Celal Sahir de 1883- 1935 yılları arasında yaşadığına göre öykünün yazıldığı tarihte hayattadır. Bu ifade de öyküde bahsedilen şairin Celal Sahir olduğu ihtimalini kuvvetlendirir. Şükufe Nihal, bu şairin saçının uzun olduğunu ve gözleri aşağıda cepheden bir fotoğrafını da gördüğünü söylüyor. Celal Sahir'in aşağıda bulunan fotoğrafı da bu ifadeye uyar.

⁶⁷ Hilmi Yücebaş, “ Celal Sahir Erozan”, *Yedi Şairden Hatıralar*, Nuri Dizerkonca Matbaası, İstanbul, 1960, s. 69.

⁶⁸ Sevinç Yıldız, “Celal Sahir Erozan'ın Dergiciliği ve Kitap Dergileri 1-8 Üzerine Bir İnceleme”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Sivas, 2010, s. 2.

2.11. Cahillik

Öğretmen olan Şükufe Nihal, hayatı boyunca cahillikle savaşmış ve özne anlatıcı olarak yer aldığı öykülerinde okumak isteyen öykü kişilerine yardımcı olan bir tavır sergilemiştir. *Hangisi Budala Oldu* adlı öyküsünde cahil bir annenin bilmeden çocuklarının geri zekâlı olmasına neden olmasını anlatarak cahilliği eleştirmiştir.

2.11.1. Hangisi Budala Oldu?

Konusu: Bir annenin cahilliği yüzünden yaptığı bir hata sonucu, çocuklarının geri zekâlı olmasına sebebiyet vermesi anlatılır.

Özeti: Cahil bir anne ile aydın bir babanın, biri kız diğeri oğlan iki çocuğu vardır. Babaları aydın bir insan olduğu için çocuklarının çok iyi eğitim almasını ister fakat çocuklar elifbanın sadece harflerini tanır bir türlü okuma yazma öğrenemez. Oğlan, üçüncü senedir sınıfta kaldığı için okuldan geri gönderilir. Kız ise müzik hocasının yüzlerce kez göstermesine rağmen bir türlü notaları ezberleyemez. Çocuklarının bu durumdan rahatsız olan sadece babadır. Babanın ”Ne oldu da bu çocuklar böyle oldu?” sorularına kadın her zaman: “Oğlan daha küçük büyüyünce düzeler; kızını da okulda fazla üzüyorlar evde otursun nasıl olsa bu güzellikle evde kalmaz kapışılır” diye cevap verir, çocuklarına toz kondurmaz.

Bu ailenin komşusu olan yazar anlatıcının çocuğunun gece uyumama problemi vardır. Yazar anlatıcı bu problemi, bu cahil anneyle paylaşır. Kadın, çocuklarına küçükken yaptığı ilacı anlatır: “ Beş kuruşluk haşhaş alıp cezvede kaynat, sonra suyuna biraz şeker koy. Akşam yatmadan önce çocuklara bir kahve

kaşığı ver ama bu ilaç babalara söylenmezmiş yoksa işe yaramazmış” der. Duydukları karşısında dehşete düşen yazar anlatıcı, “ O zehirdir çocuğuma vermem, çocuk aptal olur” der. Bunun üzerine kadın, yazar anlatıcıya “ benim çocuklarımın hangisi aptal oldu aslan gibiler maşallah” der.

2.12. Ölüm

Şükufe Nihal, öykülerinde ölüm temini metafizik boyutuyla değil duygusal boyutuyla ele almış. *Fikret'in Derdi* adlı öyküde bu duygunun kendi üzerindeki etkisini değil annesini kaybeden bir çocuğun üzerindeki etkisini göstermiştir.

2.12.1. Fikret'in Derdi

Konusu: Şükufe Nihal'in hayran olduğu genç bir kadının öleceğini bu genç kadının oğlu Fikret'in önceden hissetmesi anlatılmıştır.

Özeti: Şükufe Nihal'in babasının okul arkadaşının, yeni evli genç güzel bir kızı vardır. Şükufe Nihal, sıklıkla bu genç kadını ziyaret eder. Şükufe Nihal'in hayran olduğu bu genç kadın, Nihal'i bir yetişkin yerine koyup onunla sohbet eder ve ona hayatın zorluklarından bahseder. Bu güzel kadının, Nihal'i kendisine muhatap alması onu çok mutlu ediyordur. Bu kadının, adı Fikret olan bir de oğlu vardır. Fikret, bir gün oyuncaklarıyla oynarken “of felek of!” der. Nihal de ona felekten ne istediğini sorunca Fikret “annemi” cevabını verir. Nihal, Fikret'e annesinin burada olduğunu söyleyince Fikret, hiçbir şey demez, oyununa devam eder.

O geceden sonra Nihal, bu hayran olduğu kadını aylarca görmez. Bir zaman sonra Nihal, o güzel kadının hastalandığı haberini alır. Onu evinde ziyarete gider fakat o gün bu güzel kadının annesinden onun öldüğü haberini alır. Nihal, genç kadının

annesinin boynuna atılarak hıçkırarak hıçkırarak ağlar. Sonra içeriye Fikret girer ve büyükannesinin dizine yaslanıp “of felek of ! ” der.

2.13. Tabiat Sevgisi

Şükufe Nihal, *Çocukluk Hatıralarından* başlığı altında yazdığı *Tabiat Aşkı* adlı anı hikâyesinde küçüklüğünde tabiata olan düşkünlüğünü anlatmıştır. Şükufe Nihal, tabiatı kendisi için bir kaçış, bir dinlenme yeri ve yalnız kalarak kendisini bulma yeri olarak görmüştür.

2.13.1. Tabiat Aşkı

Konusu: Şükufe Nihal’in küçüklüğünde tabiata olan düşkünlüğü anlatılmıştır.

Özeti: Şükufe Nihal, küçükken Çengelköyün’de Talimhane denilen bir yerde bulunan bir köşkte misafirdir. Orada Boğaza nazır ağaçlık bir tepe keşfeder ve orayı çok sever. Bir gün Şükufe Nihal, köşkte yaşayan bir hanım ve bir kaç çocukla köye iner. Eve dönerlerken hava kararmaya başlar ve yolu kaybederler. Herkes yolu kaybettikleri için telaşa düşüp korkmaya başlar. Bir tek Nihal korkmaz. Nihal, onlardan ayrılıp keşfettiği tepeye gider. O tepeden eve giden bir yol bilen Nihal, hanım ve çocuklara da çağırır fakat onlar Nihal’e inanmazlar. Hanım ve çocuklar doğru bildikleri başka bir yoldan eve giderler. Bir süre tepede bir ağaca yaslanıp ufku seyreden Nihal, bir zaman sonra köşke doğru gitmeye başlar. Yolda kendisini aramaya çıkan bir polisle Mehmet Ağa’yı görür. Hep birlikte köşke dönerler.

2.14. Mağduriyet

Şükufe Nihal, öykülerinde sadece kadın erkek ilişkilerini, cahilliği değil insanların bazı felaketlerdeki mağduriyetlerini işleyerek insanların duygularına da tercüman olmuştur. Buna en güzel örnek Şükufe Nihal'in *Ne Çıktı* adlı öyküsüdür.

2.14.1. Ne Çıktı ?

Konusu: Fatih'te ardı ardına çıkan üç yangından sonuncusunda bütün eşyalarını kaybeden ailelerin yaşadığı dram anlatılmıştır.

Özeti: Fatih'te çıkan birinci ve ikinci yangında bütün eşyalarını ve yazılarını kaybeden yazar anlatıcı, üçüncü kez çıkan yangında da yine kitaplarını ve yazılarının olduğu kâğıtları kaybedince, bu duruma dayanamaz ve çok üzülür. Ertesi gün yazar anlatıcının önüne, kimisi çamura bulanmış kimisi yanmış bir yığın kâğıt getirirler ve buyurun “yazdıklarınız” derler. Yazar anlatıcı da bu kâğıt yığınının karşısına geçip “ne çıktı?” diyerek kâğıtlara bakabilir ve kendisi gibi yangında, kaybettikleri eşyalarının karşısına geçip “ne çıktı?” diye bakan insanları düşünüp üzülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞÜKUFİ NİHAL'İN ÖYKÜLERİNDE YAPI

3.1.KİŞİLER

Öykü; dil, vaka, kişi, teknik olmak üzere dört unsurdan oluşur. Gerçeğinin benzeri olan bir dünyanın yaratıldığı öyküye canlılık katan kişilerdir. Her öykünün bir olayı vardır. Olayı yapan bir veya birden fazla kişi olmak zorundadır. Öykülerdeki kişiler genellikle insan olsa da her zaman insan olmayabilir. Gerçek dünyadaki kişileri öyküye taşımak her yazarın felsefesine hayata bakış açısına ve yazarlık yeteneğine göre değişir.⁶⁹

Romana göre çok az kişinin bulunduğu öyküde kişiler uzun uzun ayrıntılı tanıtılmaz ve karakter analizine gidilmez. Öyküde yer alan kişilerin olayla ilgili en belirgin özellikleri anlatılsa yeterlidir. Bir parkta, bir trende rastladığımız, bir nesneye bakarken yakaladığımız insan öykü kahramanı olabilir. Öykücünün, öykü kahramanını çok iyi tanımasına gerek yoktur. Onun göze çarpan özelliğini alır ve üstünü kendi tamamlar. Öyküde yazar gerçek hayatta rastladığı kişinin hayatını değil kendisinde bıraktığı etkiyi anlatacaktır.⁷⁰

3.1.1. Kadınlar

Şükufe Nihal, *Çöl Güneşi* adlı romanında eskiden yüceltilen kadın tipini verip kendisinin hangi tarz kadın tipini onayladığını şu sözlerle belirtmiştir:

“Kocasının hakaretine boyun eğen, ev işi görmeye müsait olan, aylarca evden çıkmayan kadın, bugüne kadar en iyi, en yüksek, en faziletli kadın sayılırdı.

⁶⁹ Mehmet Tekin, *Roman Sanatı 1*, 9. b. , Ötüken Yayınları, İstanbul, 2011, s. 70,71.

⁷⁰ Ahmet Kabaklı, “Üslup”, *Türk Edebiyatı*, Türkiye Yayınevi, Cilt: 1, İstanbul, 1965, s. 449,450.

Halbuki sen zamanın ahlak görüşlerini, kıymetlerini de değiştirdiğini elbet bilirsin. Bence böyle kadın, faziletli, yüksek değil, miskin, şahsiyetsiz, zavallı bir mahluktur.”⁷¹

Şükufe Nihal’e göre ev işi yapıp, kocasından hakaret görüp susan kadın artık ideal kadın değildir. Toplumun ahlak değerlerinin değiştiğini kadınların köle gibi yaşamalarının artık çok gerilerde kaldığını söyleyen Şükufe Nihal, idealindeki kadın tipinin ipuçlarını vermiştir.

Şükufe Nihal’in öykülerinin başkahramanları genellikle kadınlardır. Öykülerinde kadınların duyarlılığını, sadakatini, çalışkanlığını, merhametini işler. Öykülerinde sadece yüceltilmiş kadın tiplerini değil cahil kadınları ve hafif meşrep kadınları da işleyen Şükufe Nihal, bu kadınlardan ayrıntılı olarak bahsetmez. Hafif meşrep kadınların ise ismini dahi vermez. *Saadet Timsali* adlı öyküde Refia Hanım’ı başka bir kadınla aldatan Namık Bey’in metresinin ismi verilmez. Sadece Refia Hanım’ın kişiliğini yüceltmek için yazar, Namık Bey’in metresi için şunları söyler:

“Namık Bey’in önüne bir gün adı bir kadın çıkıyor; yüksek, vakur, kibar Refia Hanım’ın beceremediği, belki de kıymet vermediği için becermek istemediği bir iki baygın bakış, biraz taşkın bir neşe, biraz mübalağalı, şuh kadın hareketleriyle onu mesut yuvasından çekiyor...”⁷²

Bu sözlerde yazar, Refia Hanım için beceremediği, kıymet vermediği için sözlerini kullanırken tüm kadın yazarlarda olduğu gibi idealindeki kadın karakterin davranışını ve nasıl olması gerektiğini bize yansıtıyor.

Ali'nin Sırrı adlı öyküde Ahmet’in, Emine’nin üstüne evlendiği kadın şöyle tanıtılır:

“ Ahmet gittiği yerlerden alyanaklı, tombul, sarı saçlı bir kadın getirmişti. Bu kadın o kadar güzel değildi amma, birçok erkeklerin hoşuna gidecek

⁷¹ Şükufe Nihal, “Çöl Güneşi” *Romanlar (1926-1938)*, C: 2, Yayına Haz. Yaprak Zihnioğlu, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2008, s. 145.

⁷² Şükufe Nihal, *Tevekkülün Cezası*, C.:4, Yayına Haz: Feryal Sayılıgil, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2008, s. 64.

*gibi neşeliydi, kayıtsızdı. Dünyaya meydan okur gibi, yürürken öyle bir çalımı, edası vardı ki...*⁷³

Yazar hemen bu tanıtımın ardından dürüst, çalışkan, kibar, namuslu Anadolu kadının temsilcisi olan Emine ile ilgili şu sözleri söyleyerek adeta Emine'yi bu kadının üstüne çıkarmaya çalışır:

*“O da köylü bir kadındı, köylü kadınlar gibi giyiniyordu, amma; şalvarının, gömleğinin rengi öyle göz alıyor; başörtüsünün uçları rüzgâra kapılarak havada öyle dalgalanıyordu ki bütün köylü arkasından bakakalıyordu.”*⁷⁴

Himmetleri Hazır Olsun ve Hangisi Budala Oldu? adlı öykülerinde cahil kadınlara yer veren Şükufe Nihal batıl inançları da öykülerinde eleştirmiştir. *Himmetleri Hazır Olsun* adlı öyküdeki hanım nine mahallelerinde bulunan türbenin, mahallelerini hırsızdan uğursuzdan koruduğuna inanır. *Hangisi Budala Oldu?* Adlı öyküdeki anne çocuklarına haşhaş suyu içirerek onların bilmeden gerizekâli olmalarına neden olmuştur. *Ayrılmayacak Arkadaşlar* adlı öykünün kadın karakteri olan Hülya da vatanperver, nazik, neşeli ve eşine sadık bir kadındır.

3.1.1.1. Cavidan

Tevekkülün Cezası, adlı öykünün kadın başkarakteri Cavidan, Çamlıca'da yaşayan, iyi bir tahsil görmüş, Fransızca bilen, piyano çalan, çok güzel bir kızdır. Görücü usulü ile evlenmeyi tercih eden Cavidan'ın, Hikmet ile evlendiği akşam histerik bir kadın olduğu anlaşılır.

Histeri, uterus (rahim) anlamına gelen Eski Yunancada yer alan bir kelimedir.⁷⁵ Histeri, eskiden kadınlara özgü bir hastalık olarak düşünülürken daha sonra bu bilginin yanlış olduğu anlaşılacak histerinin erkeklerde de görülebileceği

⁷³ Şükufe Nihal, a.g.e., s.139, 140.

⁷⁴ Şükufe Nihal, a.g.e., s.140.

⁷⁵ Saffet Murat Tura, *Histerik Bilinç*, Metis Yayınları, 2. b. , İstanbul, 2007, s. 53.

vurgulanmıştır.⁷⁶ Histrionik kişilik bozukluğu olanlar, aşırı duygusal tepkiler gösterip sürekli ilgi odağı olmak isterler.⁷⁷

Öyküdeki kadın karakterimiz Cavidan, evlendiği gün İstanbul'da işi çıkan eşi Hikmet'in akşam eve geç gelmesinden ötürü odasındaki bütün eşyaları yere fırlatıp sinir krizi geçirmiş, ilerleyen zamanlarda da bu hastalığından dolayı tedavi görmeye başlamıştır.

Aslında Cavidan, yazarın görücü usulü ile evlenmenin yanlış olduğu tezini doğrulamak için öyküde yer alan bir karakterdir. Yazar adeta Hikmet'i görücü usulü ile evlendiğine pişman etmek için Cavidan'ı histerik bir karakter olarak öyküye yerleştirmiştir.

3.1.1.2. Hayriye

Ne Kadar da Yanılmış! adlı öykünün başkarakteri Hayriye Hanım, öyküde şöyle tanıtılır:

“Hayriye Hanım, Darülfünundan yeni çıkmış, yeni evlenmiş yirmi beş yaşında genç bir kadındı. Kocasını Namık Bey, genç bir doktordu. İstanbul hastanelerinin birinde çalışıyor, haftada iki gece nöbete kalıyordu. Hayriye Hanım, yeni Türkiye'nin serbest, şen fakat dürüst kadınlarından idi. Ona herkes hürmet ederdi. Mektepten iyi tanıdığı bazı arkadaşları sık sık ziyarete gelirlerdi. Kocasını ile aralarında müteakabil bir anlaşma ve itimat vardı. Hayriye Hanım arkadaşlarını yalnızken de kabul edebiliyordu.”⁷⁸

Öyküde, Hayriye Hanım yüceltilmiş bir tiptir. Yüceltilmiş tip:

“Yazarın ana izleğe bağlı kalarak kendi kafasında biçimlendirdiği kusursuz bir tip olup; romancının düşünce ve duygularını dile getiren ve temsil eden bir

⁷⁶ Orhan Hançerlioğlu, “Nevroz”, *Ruhbilim Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993, s. 259.

⁷⁷ Güncel Masaroğulları; Muhammet Koçakgöl, “Histrionik Kişilik Bozukluğu”, *Psikoloji Sözlüğü*, Nobel Yayınları, Ankara, 2011, s. 78.

⁷⁸ Şükufe Nihal, a.g.e., s.25-26.

kişidir. Bu tip, yazar tarafından olumlanan değerleri, fülleri, duygu ve düşünceleri savunarak, yaşayarak temsil eden biridir.”⁷⁹

Hayriye Hanım, komşuları İrfan Bey’in bütün baştan çıkarıcı davranışlarına rağmen karakterinden ödün vermez. Hayriye Hanım, hayata karşı duruşu olan bir kadındır. Şükufe Nihal, Hayriye Hanım’ın kişiliğinde kendi idealindeki kadını yansıtır. Şükufe Nihal eşittir Hayriye Hanım diyebiliriz. Şükufe Nihal, Darülfünun mezunudur. Hayriye Hanım da Darülfünun mezunudur. Şükufe Nihal, kadın erkek karışık edebî toplantılara katılan bir hanımdır. Hayriye Hanım da okuldan arkadaşlarıyla rahat bir şekilde görüşebilmektedir. Kısaca, Hayriye Hanım, yeni Türkiye’nin örnek kadın tipidir.

3.1.1.3. Emine

Ali’nin Sırrı adlı öyküde başkarakter Ali’nin annesi Emine, köyün en güzel kızıdır. İnce, uzun boylu, yeşil gözlü, sık kirpikli güzel bir kadındır. Eşi tarafından aldatılan, üstüne kuma getirilen Emine, bütün çektiklerine rağmen bir gün bile kocasına sitem etmemiş, biricik evladı Ali’yi tarlada çalışarak kendi çabalarıyla büyütüştür. Yazarın, “*O, kibar, sessiz bir kadındı!*”⁸⁰ dediği Emine aslında, vakur, çalışkan ve olgun Anadolu kadınının temsilcisidir.

3.1.1.4. Gülgün

Asıl adı Ayşe olan Gülgün, küçük yaşta babasını kaybetmiştir. Annesi dört odalı evlerinin üçünü kiraya vermiş bir odasına Gülgün ile beraber sığınmıştır.

⁷⁹ Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi*, 10. b. , Öncü Basımevi, Ankara, 2011, s. 149.

⁸⁰ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 140.

Annesi mahallelerinde bulunan zengin bir ailenin evinde terzilik yapar. On dört yaşına kadar okula gidebilen Gülgün, annesinin rahatsızlığı nedeniyle okulu bırakıp, bir kuaförün yanına çırak olarak girer. Müzisyen bir gençle nişanlanan Gülgün, askere gidecek olan nişanlısına para veremediği için nişanlısı tarafından terk edilir.

3.1.2. Erkekler

Roman ve öykülerinde genellikle kadınları ve onların hissiyatını anlatan Şükufe Nihal, eserlerinde her zaman kadınları yüceltmıştır. Şükufe Nihal'in öykülerinde yer alan kadın karakterleri yüceltirken tüm erkek karakterleri yermemiş, vatanperver, idealist, okumayı seven genç erkeklere de öykülerinde yer vermiştir. Şükufe Nihal'in öykülerinde idealist genç karaktere en iyi örnekler *Ziyan Olan Genç* adlı öyküde ismi verilmeyen genç ile *Ali'nin Sırrı*'ndaki Ali isimli karakterdir. *Ziyan Olan Genç* adlı öyküdeki erkek karakter babasının ölümü üzerine eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalmış ve mecburen bir gazetenin cinai havadisler bölümünde çalışmaya başlamıştır. Bir gün yazar, bu genç ile yaşlı bir zat arasında geçen bir konuşmaya tanık olur. Yaşlı zat Anadolu'dan gelen işçilerin tembel olduğunu ve işlerini iyi yapmadığını, Rus amelelerin ise çalışkan ve işlerini daha iyi yaptıklarını söyler. Genç adam, nedenlerini açıklayarak Anadolu insanını, bu yaşlı zata karşı savunur. *Ali'nin Sırrı* adlı öyküdeki Ali de büyük şehre gidip eğitimine devam etmek istemektedir. *Küçük Osman*'daki Osman da yazar anlatıcı sayesinde okula gider ve içinde bulunduğu sefaletten bu şekilde kurtulacağını düşünür.

3.1.2.1. Hikmet

Hikmet, öyküde çok ince bir çocuk olmakla birlikte evlilik hususunda vesveseli bir genç olarak tanıtılır. Öyküde Hikmet'in evlilik hakkındaki görüşleri şu şekildedir:

“ Sanki tanışanlardan mutlu olanları gördünüz mü? Körebe oynayanlarla açık göz oynayanlar arasında ne fark var? Aynı ağa, biri görmeden, diğeri ise gördüm zannettiği halde görmeden düşüyor... Bence Bu daha fena! Salabetini almamış, seciyesi tebellür etmemiş memlekette hepimizin talihi tesadüfün elinde. Buna kanaat ettikten sonra, artık tanımak, tanımamak münakaşası lüzumsuz kalıyor. Bunun için, ne mukadderatımdan başkalarını mesul etmek, ne de tanıdığım halde, tanımamışsam nihayete kadar kendime aptal demek istemiyorum. Memnun olduğum bir şey varsa, bu hanım da aynı endişe içinde, tanışmamayı tercih ediyormuş, Bu meselede bütün istinatgahım, kati bir tevekkül olacak!”⁸¹

Evlendiği geceye kadar eşini görmek istemeyen Hikmet, evlendiği akşam karısının histerik bir kadın olduğunu öğrenir. Kendisini ziyarete gelen iş arkadaşı Kâmil Bey’e tevekkülün cezasının çektiğini söyler.

3.1.2.2. Kâmil

Kâmil Bey, bize Hikmet’in hikâyesini anlatan kişidir. Onunla ilgili ayrıntılı bir bilgi öyküde yoktur. Yalnız, Kâmil Bey’in evlilik hususunda gençlerin vesveseli olmasına katılan şu sözler önemlidir:

“Yapacağımız bütün temaslar, nihayet hissi ve fikri sahada anlaşmayı temin edebilir. Görüşü, duyusu, teessür kabiliyeti çok derin olan gençler için kafi mi? Biz de içtimai seviyeleri bir olan kaç ailenin hususi terbiyesinde vahdet vardır? İşte aynı ailenin muhtelif azası... Teyzemiz, halamız, amcamız hep başka başka...”⁸²

⁸¹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 8.

⁸² Şükufe Nihal, a.g.e., s. 7.

3.1.2.3. İrfan

İrfan Bey *Ne Kadar da Yanılmış* adlı öyküde şöyle tanıtılır:

*“İrfan Bey, zengin, tembel bir dava vekiliydi. Sabahları, İstanbul’a iner, öğleden sonra dönerdi. Bazı da hiç inmezdi. Tembel tembel evinde dolaşırdı. ‘Acaba bugünü nasıl geçiresek?’ diye vaktini öldürecek, kendisini oyalayacak çareler aradı.”*⁸³

Öykü boyunca İrfan Bey, Hayriye Hanım’ı baştan çıkarmaya çalışır fakat başaramaz. Hayriye Hanım’a çok sinirlenen İrfan Bey, Hayriye Hanım’dan intikam almak için bir gece içkili bir halde Hayriye Hanım’ın evinin penceresine tırmanırken dengesini kaybeder ve düşerek ölür.

İrfan Bey, bu öyküde tek yönlü bir karakterdir. İrfan Bey, öykünün başından beri Hayriye Hanım’ı baştan çıkarmaya çalışır ve öyküde sadece bu yönüyle yer alır. İrfan Bey gibi öyküde çeşitli özellikleriyle tanıtılmayıp tek bir yönüyle tanıtılan karakterleri Forster, ‘yalıncat karakter’ diye tanımlar. Forster, roman karakterlerini yalıncat ve yuvarlak kişiler diye ikiye ayırmıştır. Yalıncat kişi tek bir nitelik ve düşünceden meydana gelip, bir kez okuyucuya tanıtıldıklarında bir daha tanıtılmalarına gerek kalmaz.⁸⁴

3.1.2.4. Sabri

Sabri Bey’in Eşeği adlı öykünün başkişisi Sabri Bey, elli yaşında, hayvanlara meraklı, bu yüzden mümeyyizlikten istifa etmiş, Ayastefanos civarında genişçe bir

⁸³ Şükufe Nihal, a.g.e., s.26.

⁸⁴ E. M. Forster, *Roman Sanatı*, 2. b. , çev. Ünal Aytür, Adam Yayıncılık, İstanbul, 1985, s. 108,109.

arazi almış bir kısmında ziraat bir kısmında hayvancılık yaparak hayatını sürdüren oldukça asabi bir adamdır.

3.1.2.5. Hasan

Sabri Bey'in Eşeği adlı öyküde, hocanın yanında gelecekte haber veren çocuk olan Hasan, on yaşında, cılız, topal, sarışın ve oldukça kurnaz bir çocuktur.

3.1.2.6. Osman

Okula gönderilmek bahanesiyle İstanbul'a getirilen Osman öyküde şöyle tanıtılır:

"Başında iki parmak yağlı, püskülsüz fesi; kurumuş çamurları baldırlarına kadar çıkan nasırlı, küçük ayakları; çamur ve yağ bulaşıkları ile cilalanmış, parça parça elbiseleriyle bir kerahet numunesi olan bu küçük uşak...

...Osman, bu on dört yaşına rağmen alnı kırışmış, güzel, masum gözleri çukurlaşmış ve boyu bir metreyi geçememiş olan küçük uşak, kendisinden ümit edilmeyen bir faaliyetle evin bütün işlerine yetişiyordu. Ne yorulmak bilmeyen bacaklar! Ne dinlenmek istemeyen kollar!.. O, minimini midesi için hiç dinlenmeden çabalarken, yarım düzine çocuğunu doyurmaya mecbur olan bir baba da bu kadar çalışabilir! Çocuğa tahmil edilen bu işlere herkes hayret ediyordu."⁸⁵

⁸⁵ Şükufe Nihal, a.g.e., s.83.

Kirli kıyafetlerle en zor işlerde çalıştırılan Osman, yazar anlatıcının ısrarıyla ev sahibi tarafından okula verilir. Bir süre sonra verem olan Osman, çok sevdiği okulundan koparılıp köyüne gönderilir.

3.1.2.7. Ali

Ali, bütün köy tarafından sevilen, neşeli mağrur bir gençtir. Köydeki bütün kızlar ona hayrandır fakat o hiç birine yüz vermez. Ali, babasına büyük şehre gidip eğitimine devam etmek için para istediğini söylediğinde, babasının Ali'nin annesinin üstüne evlendiği karısına sormadan para veremeyeceği cevabı üzerine Ali kendisini vurur ve sakat kalır. Ali, bu sırrı da, babasını çevreye kılıbık bir erkek olarak göstermek istemediği için kimseye söylemez. Ali, köylerine gelen Doktor Şeref Bey'in yardımıyla ameliyat olur ve başındaki kurşun çıkarılır. Köyüne dönen Ali, bir süre sonra zatürre olur ve iyi bakılmadığı için ölür.

3.1.2.8. Doktor Şeref Bey

Memleket gezisine çıkarak halkın derdini dinleyen idealist Doktor Şeref Bey, *Ali'nin Sırrı* adlı öyküde Ali'nin ameliyat olmasına yardımcı olan kişidir. Ali'nin kendisini neden vurduğunu bir türlü öğrenemeyen köylüler, Ali hakkında bir aşk hikâyesi kurgulamışlardır. Doktor Şeref Bey sayesinde hastaneye yatırılan Ali'yi bir akşam Doktor Şeref, odasına çağırır ve Ali'ye kendisini bir aşk yüzünden mi vurduğunu sorar. Ali ise aşk yüzünden kendisini vurmuyacağını başka sebeplerin olduğunu söyler. Ali ameliyat olduktan sonra köye döneceği akşam Doktor Şeref Bey'in odasına gider, ona kendisini neden vurduğunu ve bu sebebi niçin kimseye söylemediğini anlatır. Böylece öykünün düğümü çözülmüş olur. Şeref Bey, öykünün kilit noktasını okurun anlamasına yardımcı olan verici kahramandır. Ali, Şeref Bey

sayesinde ameliyat olmuş ve kendisini ona yakın hissettiği için sırrını ona anlatmıştır. Okur bu sayede Ali'nin sırrını öğrenir. Verici kahraman, aksiyonu yönlendiren, hikâyenin sonunda dengeyi değiştiren ve onun müdahaleleri ile var olan problemleri durumu çözüme kavuşturan kişidir.⁸⁶

3.2. ZAMAN

Edebî metinler, biz okuyucuların karşısına gelene kadar çeşitli zaman boyutlarıyla karşımıza çıkar. Bunlar kendi zamanı (gerçekleşme), sanatçının yazıya geçirme (vakayı anlatma) ve okuma zamanıdır. Zaman terminolojisinin adı ne olursa olsun öykü kısa ve yoğunlaşmış dünyasında hak ettiği yeri bulamaz. Metinde ilk önce kendini bir merak unsuru olarak hissettiren, öykünün ortaya çıkma zamanıdır. Bu noktada okuyucu, kahramanların kimliği, dönemin sosyal ve siyasal ortamı gibi olgular değer kazanır. Yazar, olayları kronolojik bir sırada verebileceği gibi, ileri geri gidişlerle bir zaman boyutlandırmasına da gidebilir.⁸⁷

Masal, efsane, halk hikâyesi, destan gibi anlatı türlerinde zaman unsuruna önem verilmezdi. Tanzimat'tan sonra ortaya çıkan roman türü ile birlikte zaman unsuru önem kazanmıştır. Geleneksel anlatı türlerinde zaman kavramının çok bir önemi yoktur. Öykü ise bir zaman sanatıdır.⁸⁸ Çünkü geleneksel anlatı türlerinde zaman kavramından çok anlatılan olay ve bu olaydan alınması gereken dersler önemlidir. Modern anlatılarda ise zaman işlevsel bir özellik kazanmıştır. Yani öyküde anlatılan olayın gerçekleştiği zaman ile konu arasında ilişki kurulmuştur. Öyküde yer alan nesnel zaman, öyküde bize anlatılan olayı o devrin şartlarına göre değerlendirmemizde bize yardımcı olur.

⁸⁶Roland Bourner ve Réal Qellet, *Roman Dünyası ve İncelemesi*, çev. Doç. Dr. Hüseyin Gümüş, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989, s. 153.

⁸⁷Fatih Arslan, *Öykünün Sesini Kısımak*, SalkımSöğüt Yayınevi, Erzurum, 2009, s. 79, 80, 81.

⁸⁸Çetin, a.g.e., s. 133.

3.2.1. Şükufe Nihal'in Öykülerinde Zaman

Şükufe Nihal'in öykülerinde nesnel zaman belli değildir. Yazar, sadece *Dilenciler ve Düşenler Önünde Kadın* adlı öykülerinde nesnel zamana yer vermiştir. Bu öykülerdeki olayların geçtiği nesnel zaman Birinci Dünya Savaşı yıllarıdır. Olayların anlatıldığı zaman on beş dakikalık bir zaman dilimini kapsar.

Tevekkülün Cezası'nda anlatılan olay altı ay içinde olmuştur fakat yazar Kâmil Bey ve Hikmet'in hatıra defteri aracılığıyla olayı özetleyerek birkaç saat içerisine sığdırmıştır.

Ayrılmayacak Arkadaşlar adlı öyküde Sermed ve Nihad'in arkadaşlıkları özetleme tekniği ile verilmiş; Hülya ile Sermed'in yatak odasında geçen olaylar iki üç saat i içinde meydana gelmiştir.

Ne Kadar da Yanılmış adlı öyküde olayların geçtiği zaman, mevsim yazdır. İrfan Bey ve Hayriye Hanım arasında geçen olaylar bütün yaz boyunca günü gününe verilmez. Belli başlı olaylar belirli zaman aralıklarıyla verilir.

Sabri Bey'in Eşeği, adlı öyküde Sabri Bey'in işi ve hayvanlara merakı özetleme tekniği ile verildikten sonra, çok severek aldığı eşeği eve gönderip eşeğin kaybolması ve bulunması olayları iki üç saat içerisinde verilmiştir.

Baba Mirası adlı öyküde arkadaş toplantısında bulunan Fevvere'nin kocasından nasıl şiddet görmeye başladığı ve bu huyunu kimden miras aldığı Fevwarenın ağzından yarım saat içinde anlatılmıştır.

Ziyan Olan Genç'te ise ismi verilmeyen olgun, çalışkan bir gencin hikâyesi özetleme tekniği ile verilirken yazarın bu gençle birebir yaşadığı zaman dilimi bir saattir.

Hocanın Endişesi adlı öyküde kız öğrencilerinin onların değerini bilmeyecek ve onların bilgisine yakışmayacak erkeklerle evlenmelerinden korkan bir hocanın endişesi özetleme tekniği ile verilirken, iki kız öğrencinin yıllar sonra karşılaşp hocalarının ne kadar haklı olduğunu anlamaları ve bu kızlardan birinin eşiyle yaşadıklarını anlatması yarım saatlik bir süre içinde verilmiştir.

Saadet Timsali, adlı öyküde Refia Hanım ve Namık Bey'in on beş yıllık mutlu evlilikleri özetleme tekniği ile verildikten sonra Refia Hanım'ın kendisini aldatan ve hasta olan eşi Namık Bey'i bakması on on beş dakikalık bir zaman diliminde verilmiştir.

Gururun Yalanı'nda ise birkaç günlük evli olan Munise ve Nâzım'ın evlerine gelen Naciye Tayyar Hanım'ın istemeden yarattığı kıskançlık sebebiyle Munise ve Nâzım'ın yaşadıkları bir iki saat içinde anlatılmıştır.

Mavi Istarap'ta ise Vedia'nın yaşadığı aşk acısı Vedia'nın hatıra defteri aracılığı ile on on beş dakikada bize anlatılmıştır.

Kaybolan Şair de Suat isimli kadın çocukluğunda hayranı olduğu şairi ve kendi üzerindeki etkisini özetleme tekniği ile anlatırken, Suat ve eşinin bu şairle yıllar sonra karşılaşp şairi evinde ziyaret etmesi on on beş dakikada bize anlatılmıştır.

Himmatleri Hazır Olsun adlı öyküde bir mahalle halkının mahallelerinde bulunan türbeye karşı olan inanışları özetleme tekniği ile verildikten sonra mahallede çıkan yangın sonucu torunları ile mahalleyi terk eden hanım ninenin yaşadığı trajik komik durum on beş dakikada bize aktarılmıştır.

Küçük Osman'da ise Osman isimli yetimin amcasının oğlunun evinde yaşadıkları parça parça anlatıldıktan sonra Osman'ın okula verilmesi ve daha sonra verem olarak köyüne gönderilmesi birkaç saat içine sığdırılmıştır.

Hangisi Budala Oldu, adlı öyküde cahil bir annenin ve aydın bir babanın annelerinin yüzünden gerizekalı olan çocuklarının halleri özetleme tekniği ile verildikten sonra bu çocukların neden bu hale geldiği çocukların anneleri tarafından öykünün yazarı aracılığı ile on dakikalık bir zaman diliminde bize verilir.

Domuzlar adlı öyküde yazar alışık olduğu üzere her akşam sahilde yürüyüşe çıkar ve sahilde sefil bir halde bulunan bir kulübe dikkatini çeker. Bir akşam yine bu kulübeyi izlerken evin erkeğinin kulübeye gelip evdeki kadın ve çocuğu aşığlaması olayını 10-15 dakikalık bir süre zarfında okuyucuya iletiyor.

Ne Çıktı adlı öyküde ise özne anlatıcı yaşadığı yangını ve bu yangında kaybettiklerinin üzüntüsünü on on beş dakikada bize vermiştir.

Fikret'in Derdi, adlı öyküde özne anlatıcı hayranı olduğu genç bir kadın ile yaşadığı güzel günleri özetleme tekniği ile anlattıktan sonra bu genç kadının hastalanıp ölmesini on beş dakikalık bir zaman diliminde bize aktarır.

Tabiat Aşkı, adlı öyküde Şükufe Nihal küçükken misafir olduğu bir köşkte yaşadığı kaybolma hatırasını tabiat sevgisiyle birleştirip bir saatlik zaman diliminde anlatmıştır.

Ali'nin Sırrı adlı öykü, Ali'nin kendisini neden vurduğu hakkındaki dedikodu cümleleriyle başlar; Doktor Şeref'in Ali'nin köyüne gelip Ali'den haberdar olup, onu ameliyat edip yılan hikâyesine dönen Ali'nin intihar nedenini açıklaması bir iki saate sığdırılmıştır. Ali'nin kendisini neden vurduğunu anlatması ise bir saate sığdırılarak özetleme tekniğiyle Ali'nin hayat hikâyesi anlatılır.

Gülgün isimli öyküde ise asıl adı Ayşe olan yetim bir genç kızın küçükken annesinin çalıştığı zengin evinde yaşadıkları özetleme tekniği ile verilirken Gülgün'ün nişanlanması ve nişanlısı tarafından terk edilmesi yirmi dakikalık bir zaman diliminde anlatılmıştır.

3.3. MEKÂN

Mekân, öyküde olayların geçtiği sahnedir. Öykü kahramanlarının kişiliklerinin, onların sosyal, kültürel durumlarının yansıtılışında mekânın işlevselliği önemli bir noktadır. Tanzimat'tan sonra çıkan roman türü ile birlikte önem

kazanmaya başlayan mekân unsuru geleneksel anlatı türlerimiz olan destan, masal gibi ürünlerde yoktur.⁸⁹

Öykü mekânı reel ve ütopyik mekân olmak üzere ikiye ayrılır. Hikâyelerde özenle anlatılan mekânlarda gösterme metodu ağırlıktadır. Bu öykülerde amaç mekânı ölü olmaktan kurtarmaktır. Öykü metninin direkt işleyişinde belirleyici olan gösterme metodu mekânı canlı-organik bir yapı çerçevesinden değerlendirir.⁹⁰ Nurullah Çetin öykü mekânlarını somut ve soyut mekân olmak üzere ikiye ayırmış; somut mekânı da açık ve kapalı mekân olmak üzere ikiye ayırmıştır. Şükufe Nihal'in öykülerinde soyut mekân olmadığı için biz de bu çalışmada açık ve kapalı mekân isimlerini kullanacağız. Öykülerde mekân kişilerin ruh hali, eğitim seviyeleri, ekonomik durumları ve yazarın yaşantısıyla ilişkilidir. Ve bu ilişkiyle öyküde işlevsellik kazanır.

3.3.1. Şükufe Nihal'n Öykülerinde Mekân

Şükufe Nihal, İstanbul dışına çok çıkmadığı için öykülerinin genelini açık mekânı İstanbul'dur. *Ali'nin Sırrı* adlı öyküde köyde geçen bir olay olduğu için açık mekân İstanbul dışında bir köydür. Öyküler de kapalı mekân genellikle köşklendir. Çünkü Şükufe Nihal'in hayatı köşklere geçmiştir. Anadolu insanını da hiç tanımadığı için doğal olarak öykülerinin genelinde kişiler de İstanbul'da yaşayan zengin kişilerdir. Bundan dolayı da kişilerin sosyo - ekonomik özelliklerine bağlı olarak kapalı mekânlar köşklendir. *Sabri Bey'in Eşeği*'nde ise Sabri Bey hayvanlara olan merakı ile tanıtılmıştır doğal olarak onun yaşadığı yerde bir çiftlik olmalıdır.

⁸⁹ Çetin, a.g.e., s. 133.

⁹⁰ Arslan, a.g.e., s. 92.

3.4. ANLATIM

Eserdeki olayları okuyucuya aktaran ara kişi olarak tanımlanan öykü anlatıcısı eserin yazarı değildir. Eserin yazarı, yaşadığımız dünyadaki gerçek kişidir. Anlatıcı olayları belli bir yerden belli bir bakış açısıyla belli bir sırayla anlatır.⁹¹ Her anlatıda mutlaka bulunan anlatıcı, yazarın sözünü teslim etmek için ihtiyaç duyduğu, kurgusal dünyaya ait okuyucu ile yazar arasında ilişkiyi sağlayan güçlü yapısıyla reel dünyaya sıkı sıkıya bağlıdır. Anlatıcıların beraberinde getirdiği diğer bir unsur da bakış açısıdır. Bakış açısı da bir metinde olayların okuyucuya kimin gözünden kimin ağzından ulaştığı sorusudur.⁹²

3.4.1. Şükufe Nihal'in Öykülerinde Anlatım ve Anlatım Teknikleri

Anlatılacak şeyi, anlatılana ulaştıran bir araç olan anlatım teknikleri edebiyatta önemli bir yere sahiptir. Anlatım teknikleri anlatıma çeşitlilik ve hareketlilik katar. Anlatım teknikleri sadece yazar tarafından değil; okuyucu ve eleştirmenler tarafından da iyi bir şekilde bilinmelidir. Edebî eserlerden anlatım teknikleri çıkarıldığında geriye tarih, psikoloji ve sosyoloji yapısı kalır. Edebî eserler bir dil sanatıdır ve bu dili biçimlendiren de anlatım teknikleridir.⁹³

⁹¹ Çetin, a.g.e. 103.

⁹² Meral Demiryürek, "Kurgusal Metinlerde İkinci Kişili Anlatıcı ve Bakış Açısı", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2013, S.2, s. 120.

⁹³ Tekin, a.g.e., s. 185, 186, 187.

3.4.1.1. Tevekkülün Cezası

Bu öykünün anlatıcısı, örneklerini Ahmet Mithat Efendi'nin eserlerinde gördüğümüz özne anlatıcısıdır:

“Şişli Hastanesinin melankolik hastalara mahsus bir odasıydım. Genç, ihtiyar, çocuk, hayattan ebediyen bezmiş, gamlı insanların çehresi önünde, bana refakat eden doktor izahat veriyordu. Arkamızdan, ahenginde elem ve serzeniş dolu bir genç kadın sesi geldi...”⁹⁴

- **Anlatma- gösterme tekniği**

Anlatıcı, anlatı sisteminin vazgeçilmez elemanı olup anlatının biçimlenmesinde yegâne etmendir. Realistlere gelene kadar, öyküde anlatıcının ağırlığı devam eder ve anlatı sistemi anlatma yöntemiyle kurulurdu. Yazar, anlatma yönteminde dikkatleri kendi üzerinde yoğunlaştırır. Öyküyü anlatışıyla, sunuşuyla dikkatleri metne değil kendi üzerine çeker. Realistler anlatıyı metne değil de anlatana çeken bu yöntemin yetersizliğini fark etmiş ve bu yetersizliği ortadan kaldırmak için gösterme yöntemini devreye sokmuştur. Anlatma yöntemi ile metne sokulan gösterme yöntemi anlatıcının ağırlığını zayıflatır ve anlatımı daha objektif ölçülerde gerçekleştirir.⁹⁵

“Arkamızdan, ahenginde elem ve serzeniş dolu bir genç kadın sesi geldi:

‘Doktor, artık beni unuttunuz; hiç bakmıyorsunuz!’

Odanın ortasında karyola kadar geniş bir masa üzerine arkaüstü uzanmış çok genç, çok güzel bir kadın yatıyordu.

Doktor sordu:

‘ Bugün yine hasta mısınız, buraya niçin geldiniz? Siz artık iyi olmadınız mıydı?’

Genç kadın, doktorun cevabını dinlemeden başını çevirmişti..”⁹⁶

⁹⁴ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 5.

⁹⁵ Tekin, a.g.e., s.190.

⁹⁶ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 5.

- **Özetleme Tekniği**

Öykücü, türün kendisine sağladığı imkânlarla rağmen anlattığı olayda yer alan her şeyi her anı yazıya yansıtamaz. Özetleme tekniği yazıya derli toplu bir görüntü kazandırır. Gereksiz ayrıntıyı siler olayları genel hatlarıyla ortaya koyar.⁹⁷

Şişli Hastanesinde doktor, özne anlatıcıya Cavidan'ın hayatı hakkında özne anlatıcıya bilgi verir:

“Kocasını çok sevmiş bir kadın... bir sene evvel evlenmiş; daha ilk günlerde müthiş ve sebepsiz bir kıskançlık hissiyle üzölmeye başlamış... Genç ve sadık arkadaşının bütün teminleri fayda vermemiş; genç kadında her gün daha ateşli bir hisle büyüyen aşk rabatası muhayyilesindeki yakıcı tevehhümü bir kat daha beslemiş... Nihayet, vehimlerinin büsbütün esiri olduğu bir gün, onu buraya getirip bırakmışlar...”⁹⁸

- **Geriye Dönüş Tekniği**

Romanda anlatılan zaman “şimdi” dir. Fakat bu “şimdi”nin içinde bile geçmiş vardır. Öyküde yer alan canlı cansız her şeyin bir geçmişı vardır. Yazar, bu elemanlara can vermek için fırsat buldukça geçmişe döner. Bu işlemi gerçekleştirirken de geriye dönüş tekniğine başvurur. Yazar, okuyucuda merak duygusunu uyandırdıktan sonra metinde geriye dönüş yapar.⁹⁹

Özne anlatıcı, öykünün başında Şişli Hastanesinde, hasta bir kadınla karşılaşır ve bu hasta kadın hakkında doktordan bilgi alır. Altı ay sonra özne anlatıcı arkadaşı Kâmil Bey'in yazıhanesine gider ve hastanede gördüğu kadının kocasıyla karşılaşır. Kâmil Bey, geriye dönüş tekniğiyle hatıra defteri aracılığıyla Hikmet ile karısının başından geçenleri anlatır.

⁹⁷ Tekin, a.g.e., s. 230.

⁹⁸ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 6.

⁹⁹ Tekin, a.g.e., s. 233, 234.

3.4.1.2. Ayrılmayacak Arkadaşlar

Bu öykü, yazar anlatıcı tarafından nesnel bir tutumla anlatılmış fakat yazar anlatıcı, bir yerde hâkim bakış açısını kullanmıştır:

“...Odasına döndüğü vakit, Nihad, bu tuhaf oyunda biraz kendi mevcudiyetine ait bir şeyler sezer gibi oldu...”¹⁰⁰

- **Anlatma- gösterme tekniği**

“Hülya odaya girdi, yatağın köşesinde küçük bir elektrik ziyası vardı. Ayaklarının ucuna basarak yürüdü, Sermed derin bir uyku uyuyordu. Yatağına girerken başını Sermed’in saçlarına doğru eğdi. Uzaktan bir defa öpmek istedi, lakin birdenbire gözlerini açarak yüzüne dikkatli baktı, Sermed’in bu uykusu ona çok gayri tabi göründü. Sermed hızlı hızlı soluyor, omuzları yukarı doğru hareket ediyor. Kaşlarını yukarı aşağı kımıldatıyor... Yüzü de sarı gibi... Korkunç bir hisle bir adım geri çekildi, bütün dikkatiyle onu tetkike başladı, Sermed hâlâ gayritabii uyku içinde... ne oluyor, başı çok mu ağrıyor, bir fenalık mı geçiriyor... Elini tuttu, nabzını aradı, seslendi, ‘ Sermed, Sermed... ’ Cevap yok..”¹⁰¹

- **Özetleme Tekniği**

“Sermed Bey, karısı Hülya’yı arkadaşı Nihad’la tanıştırdığı zaman evleneli bir sene olmuştur. Nihad’la arkadaşlığı daha mektep sıralarında başlamıştır. Evlendikten sonra da birbirlerinden ayrılmayacaklarını, karıları ile tek bir aile gibi, kardeş gibi yaşayacaklarını senelerce evvel birbirlerine vaat etmişlerdir.”¹⁰²

3.4.1.3. Ne Kadar Yanılmış

Öyküde yazar anlatıcı, olayları hâkim bakış açısıyla anlatmıştır:

¹⁰⁰ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 22.

¹⁰¹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 17.

¹⁰² Şükufe Nihal, a.g.e., s. 15.

“İrfan Bey’in ricaları, ziyaretleri gittikçe pek fazla sıklaşmaya başladı. Hayriye Hanım hiçbir şey düşünmemekle beraber canı sıkılıyordu. Belki karısı bu fazla samimiyetten memnun olmaz!”¹⁰³

“Hayriye Hanım gece gündüz o kadar samimi görüşürken, şimdi gece iki adım yere gitmeyi reddetmek biraz tuhaf olur diye düşündü; sonra, bu beş on dakikalık refakatte İrfan Bey’in kendisinden korktuğunu düşünebilmesi kibrine dokundu. Muvafakat etti; yirmi otuz adım yürüdüler.”¹⁰⁴

“Hayriye Hanım artık cidden ürkemeye başladı. Kocasına söylemeye karar verdi. Ne olursa olsun, bir kepezeliğin önüne geçmek için bunu yapacaktı. Bir münasip vakitte kocasına söyleyecekti. Şimdi her şeyden evvel evde yalnız kalması doğru değildi. Kocasının arkasından o da, hizmetçisini alarak şehre indi.”¹⁰⁵

• Diyalog Tekniği

Konuşma en doğal anlatım yolu olup iki veya daha fazla kişi arasında gerçekleşir. Öykücüler bu teknikten fazlaca yararlanmış olup karakterlerini konuşturarak metni zenginleştirmişlerdir. Diyalogun en temel basit işlevi gizli olanı açığa çıkarmak ve soyut olanı somutlaştırmaktır.¹⁰⁶

“- Biralarda nerde?”

- Efendim, uşağa ısmarladım, hâlâ gelmedi. Gelin sizinle onun yerine birer votka içelim.
- Ne münasebet, benim öyle vakitli vakitsiz içtiğimi hiç gördünüz mü?
- Ne olur, Hayriye Hanım, hatırım için!
- İçmem İrfan Bey, teşekkür ederim. Siz içiniz!
- Ben de içmem!..
- Siz bilirsiniz!”¹⁰⁷
-

• İç Çözümleme tekniği

İç çözümleme yöntemi anlatıcının araya girerek kahramanın duygu ve düşüncelerini okuyucuya yansıtmaktır. İç monolog ve bilinç akımı yöntemleri

¹⁰³ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 26.

¹⁰⁴ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 28.

¹⁰⁵ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 36.

¹⁰⁶ Tekin, a.g.e., s.254, 255.

¹⁰⁷ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 27.

keşfedilmeden önce yazarların en sık kullandığı yöntem iç çözümleme yöntemidir. Kahramanın iç dünyasıyla anlatılanlar kahramanın öykü dünyasındaki çizgisine, kişiliğine konumuna ters düşmemelidir.¹⁰⁸

“İrfan’ın münasebetsiz vaziyetleri Hayriye Hanım’ı iyiden iyiye düşündürmeye başladı. Çok defa bir bahane bularak köyden inmeyi düşündü, halbuki ne bahane bulacaktı? Kocasına söylemeyi düşündü. Onu da doğru bulmadı; o zaman mesele ortaya çıkacak ve İrfan’ın karısı hadiseden çok müteessir olacak, zavallı kadının sükunu bozulmuş olacaktı. Meseleyi yine kendisi halletmeye karar verdi. Bu adam nazikane retlerden anlayacak şey değil. Yeniden başlar, bu defa ona göre hareket ederim, artık hiçbir şeye cesaret edemez, diyordu. Sonra, onun zavallı, masum karısına acıyordu..”¹⁰⁹

3.4.1.4. Sabri Bey’in Eşeği

Öykü, özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

“Çifliğe misafir gitmiştim. Ben de merak ettim, bir akşam Sabri Bey’den gizlice Hocanın odasına indim, camları açtırdım, bir sandalye getirterek kenarına iliştim: ‘ Bak bakalım Hoca efendi,’ dedim, ‘ benim akrabamdan birinin bir bağı var içinde Bizans’tan kalma harabeler var....”¹¹⁰

- **Anlatma- gösterme tekniği**

“ Ellerini birbirine vurarak, koca sofanın ortasında fırıl fırıl dönerek haykırmaya başlıyor: ‘Efendim, eşek bulunmalı, şimdi bu dakikada eşek bulunmalı, yoksa hepinizi eşekler gibi döver, yere sererim, Ali nerede? Ayşe nerede? Hangi deliğe saklandılar? Çabuk önüme çıkın...’ Yukarıdan dar bir merdivenden hizmetçi Ayşe titreye titreye iniyor, aşağıdaki merdivenin tirabzanları arasından da uşak Ali’nin sararmış yüzü görünüyor, Sabri Bey

¹⁰⁸ Tekin, a.g.e., s. 260, 261.

¹⁰⁹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 33.

¹¹⁰ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 39.

yine gürlüyor; ‘ Gelin bakalım, halis eşekler, arkadaşınızı neye kaçırdınız, eşek şimdi bulunmalı, tepelerim...alimallah hepinizi tepelerim’”¹¹¹

- **Özetleme Tekniği**

“Sabri Bey hayvanlara merak sarmış bir adamdı, bunun için mümeyyizlikten istifa etti, yaşı da elliye bulmuştu, Ayastefanos civarında genişçe bir arazi aldı, bir kısmında ziraat yaptı, bir kısmını da hayvanlara tahsis etti, inek, koyun, kaz, tavuk, kuşlar.....O günlerde de tanıdıklarından birinde bir eşek gördü, çok hoşuna gitti.....Sabri Bey, bu küçük eşeğe hayran oldu, sahibine yalvararak yüz liraya onu satın aldı, çiftliğe gönderdi, halbuki küçük eşek çiftliğe bağlandığı yerde nasılsa çalındı mı, ipi mi koptu, kayboluvermişti. Sabri Bey eşeği kendi malikanesinde görmek sevinciyle bu akşam vaktinden evvel geldi, eşeği sorup da evdekilerden kekeleye kekeleye ‘kayboldu’ cevabını alınca deli gibi oldu..”¹¹²

3.4.1.5. Baba Mirası

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

Karısını döven erkeklerden bahsediyorlardı; bir tanesi diyordu ki: ‘Artık bu asırda da karısını döven erkek tasavvur edemem; imkan yok!..’

Öteki, bilakis, kabul ediyor ve işittiği, gördüğü hadiselerden misaller alarak ‘ İşte diyordu Doktor... Bey!, Çok nazik bir zat olan ... Paşa! Çok medeni Mösyö... vahşiler gibi kadınlarını döven adamlardır; bu, muhakkak!..’

Hepsi birden itiraz ettiler: ‘inanılmaz, uydurmadır; yanlışır!..’ Bütün muhavereyi manidar bir sükûtle dinleyen Fevvere son itiraz üzerine söze karıştı:

‘ neden inanmıyorsunuz,’ dedi, ‘ hâlâ bu zamanda karılarını döven erkekler vardır; işte kocasından dayak yiyen kadınlardan biri de benim...’

¹¹¹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 37-38.

¹¹² Şükufe Nihal, a.g.e., s. 38.

Bunu o kadar sevimli bir tabiilikle söylemişti ki... mecliste umumi bir kahkaha koşturdu: 'Çocuk, sen de,' dediler, 'bari başka bir yalan uydur da inanalım!.. erkeklere iftira atıyorsun, garazkarlık ediyorsun!'

Fevvare ile kocası Cevad muhitlerinde, birbirlerine karşı hümetleriyle, nezaketleriyle tanınmış gençlerdi, bunların arasındaki dayak meselesine kahkahalarla gülmek gayet tabii! Hâlâ gülüyorduk."¹¹³

- **Özetleme Tekniği**

*" Aradan yine kısacık bir zaman, bir iki ay geçti; bir akşam eve biraz geç kalmıştım; onu fena halde hiddetli buldum; 'Vallahi döverim!' diye üzerime yürüyordu... Bu defa her şeyi unuttum; içimde gururumun isyan sesinden başka bir şey duymuyordum; ne hastalık, ne bir şey düşünmeye niyetim yoktu; bütün metanetimle, 'vur' dedim; son defa nasıl vuracağını görmek istiyordum; ondan sonra her şey bitmiş olacaktı..."*¹¹⁴

3.4.1.6. Düşenler Önünde Kadın

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

*" Buzlu bir şubat sabahı acele ile Eminönü'nden geçiyordum. Bir dakika karşıma çıkan levha bana: dur, dedi"*¹¹⁵

- **Tasvir Tekniği**

Tasvir, öyküde anlatılanları somutlaştırmak demek olup en çok kullanılan yöntemlerden biridir. Tasvir, öykünün içinde yer alan mekânı, kişileri, olayları görünür kılmaktır. Tasvir, modern anlamda estetik bir değer olarak kendisini 19. Yüzyılın ortalarında gösterir. Bu dönemde tasvir çevre insan ilişkisi üzerine şekillenmiştir. Günümüzde yalın gerçeğin peşinde olan yazarlar, tasviri metnin içine sindirir.¹¹⁶

¹¹³ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 43.

¹¹⁴ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 44.

¹¹⁵ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 48.

¹¹⁶ Tekin, a.g.e., s. 199, 201, 206.

“ *Büyük Harb'in son senesi... İstanbul sokakları yürekleri parçalayan hakiki bir sefalet sahnesi olmuştu. Her gün gazetelerde inanılmaz mağlubiyetleri haber veren meşum satırlar gözlerimizi karartırken bir taraftan da meşum hezimet sebeplerinin en canlı izahı olan hasta, aç ve perişan askerler kaldırımın üzerine yığın yığın seriliyor.*

Adım başında, görebilen gözleri ağlatan bir sefalet-i heykel... Kolsuz, bacaksız, gözsüz genç mamuller...

Yerine başkası gelecek diye daha iyi olmadan hastaneden atılan verem yüzü, parasız, yurtsuz, hasta askerler... Sokak aralarında kolu kesilmiş, gideceği yola devam edemeyerek taşların üzerine yıkılıvermiş aç, bitap gençler... Görmemek için insana ani ölüm arzuları veren bütün bu azap ve sefalet mahşeri önünden İstanbul zenginleri lakayt, sermest, bütün bu zavallıların hayat ve nasiplerinden kırılmış parçalarla toplanan gayri meşru servetlerin iğrenç ihtişamı içinde otomobillerle, arabalarla sefahathanelerine koşuyorlar... ”¹¹⁷

- **Anlatma- gösterme tekniği**

“ - *Bu çocuk nasıl gidecek yerine? Bakınız çok hasta, kime aittir, buradan kim kaldırır acaba?*

- *Biz karışmayız efendim, bilmem!*

Bir zabıt duruyordu; genç kadın sordu:

- *Rica ederim beyefendi, bakınız ölüyor, yazık kime müracaat edilmeli? Lütfen bir yardım ediniz.*

- *Biz ne yapabiliriz, hemşire hanı. Bırakınız, kendisi gider.*

Genç kadın serzenişkâr bir mana ile baktı. Sesini çıkarmadı. Yüzü sapsarı kesilmişti. Bir çare arar gibi bakınıyor. Bir yandan askerinin omzuna düşen kuvvetsiz başını düzeltiyor, buz kesilen alnını eliyle yokluyor. ”¹¹⁸

¹¹⁷ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 47.

¹¹⁸ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 49.

3.4.1.7. Dilenciler

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

Büyük Harp senelerinde... Karşılık bekleyen tramvayın penceresinden görüyorum: Bütün bacağını ve bir kolunu, kim bilir hangi toprağımıza hediye ettikten sonra bu ulvi nişanı ile milletin karşısında, nihayet avuç açmaya mecbur olan bedbaht kahramanlardan biri... Bir kapı önünde solgun, bitip, bekliyor! Çaldı; durdu, yine çaldı.. Bekledi... Yukarıda ağlayan milletin ıstırapı karşısında, insana baykuş sedası kadar meşum tesirler yapan bir musiki... sokaklara kadar taşan bir ahenk... Uzaklara kadar yayılan bir kahkaha!”¹¹⁹

- **Anlatma- gösterme tekniği**

“ Pencereden, hâlâ çılgın, şuh kahkahalar arasında bir musiki tufanı taşıyor; dağılıyor; malul genç, bir daha, bir daha çaldı; sonra eliyle; ‘kim kime!’ demek ister gibi sağdan sola bir nefret işareti yaptı ve titreyen tek ayağı ile bin ıstırap içinde bir adım attı; çekildi..”¹²⁰

3.4.1.8. Zıyan Olan Genç

Özne anlatıcı tarafından anlatılmış:

“... gazetesinin muharrirlerinden karşımda, solgun, mariz çehreli, nazik yapılı, incecik bir çocuk gördüm... siyah ince kaşlarının altında ebediyetleri görmüş kadar derin, büyük gözleri var. Bu çocuk, yirmi yaşında bir gençten ziyade asırları görerek, duyarak yaşamış, mütefekkir asil bir ihtiyara benziyor.”¹²¹

¹¹⁹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 51.

¹²⁰ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 52.

¹²¹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 55.

- **Özetleme Tekniği**

“ Sonradan öğrendim: Minimini bedbin, çocukluğundan beri ruhunda taşıdığı şiir ve insaniyet heyecanı ile, yüksek ilim aşkı ile sultani tahsilini muvaffakiyetler içinde bitirmiş... Yazık ki, o sırada babasının ölümü ile hayatı sarsılan ailesini kuvvetsiz omuzlarında taşımak mecburiyetinde kalmış. Artık ne tahsil, ne kitap, ne mektep!... Her gün, bin eza içinde, nefret ettiği cinai havadisleri topluyor, idarehanenin gürültülü, küflü havası içinde onları yazıp yetiştiriyor...Sonra mütemadiyen didiklenen ruhunun, vücudunun nihayetsiz yorgunluğu..”¹²²

3.4.1.9. Hocamın Endişesi

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

“Seneler geçti... Mektepten çıktık; sevgili hocamızdan ayrıldık; hepimiz bir tarafa dağıldık, bir tesadüf beni arkadaşımınla tekrar karşılaştırdı; ikimizde uzak bir Anadolu şehrinde idik; o evlenmişti; mesut bir yuva kurmuştu...Kendisine çok hürmet eden bir kocası vardı. Bir gün arkadaşı ziyarete gitmiştim; gözleri ağlamaktan kızarmış, perişan bir halde beni karşıladı, boynuma atılarak hicırıklar içinde ağlamaya başladı. Onun bu ıstırabını görünce şaşırđım; ani bir felaket olmuş zannettim, sonra açıldı, anlattı...”¹²³

- **Anlatma- gösterme tekniği**

“Sonra, yine, ince mavi, asil damarları görünen bembeyaz eliyle beyaz sakalının uçlarını tutarak, beyaz başını biraz yana eğerek nazif, çukur, parlak gözleriyle ayrı ayrı hepimizin gözlerine baktı, derin bir meseleyi halletmeye uğraşan bir mütefekkir ağırlığı ile, bir filozof endişesiyle, ‘Çocuklar,’ dedi.’ Ben size bir şey söyleyeyim mi? Gelin, siz bu sevdadan vazgeçin!.. Bunları okuyup da ne olacaksınız?’ Hepimiz hayrette kaldık!..”¹²⁴

¹²² Şükufe Nihal, a.g.e., s. 57.

¹²³ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 60-61.

¹²⁴ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 60.

3.4.1.10. Saadet Timsali

Yazar anlatıcı tarafından nesnel bir bakış açısıyla özetleme tekniğiyle anlatılmış:

“ On beş seneyi herkese gıpta veren bir saadet içinde, berrak, asude geçirdiler... Hayatları hâlâ tatlı bir rüya içinde akıp gidiyordu... Biri kız biri erkek iki de yavruları vardı; Refia Hanım'ın güzelliğinden, zarafetinden, terbiyesinden, malumatından bahsedilirken Namık Beyin meziyetleri pek tabii idi. ”¹²⁵

3.4.1.11. Gururun Yalanı

Yazar anlatıcı tarafından nesnel bir tavırla anlatılmış:

“Munise evleneli birkaç gün olmuştu; zevci Nazım ona parlak vaatlerle dolu vefakar bir saadet vaat ediyor; kendisinden evvel hiçbir hakiki aşkla mütehassis olmadığını söylüyordu. Yalnız, her genç gibi, onun da mazisinde tecrübeye, özentiyeye benzer bazı ehemmiyetsiz kalp hadiseleri vardı. Munise bunlardan bir tanesine biraz ehemmiyet verdi, müteessir oldu; lakin Nazım, ‘ Şimdi ruhumda hiçbir iz kalmayan bir çocukluk’ diye ona yeminler ediyordu. ”¹²⁶

- **Anlatma- gösterme tekniği**

“ Nâzım şaşkın şaşkın:

‘ Ne olmuş abla? Ne oldu Munise? Kime darılmış, ben bir şey yapmadım ki! Ben ne yaparım?’

Munise:

‘ Bir şey yapmazsınız tabii! Yalnız ne hakkınız vardı, arada başka birisi varken; beni bedbaht etmeye ne hakkınız vardı?’

Parmağından yüzüğünü fırlattı:

¹²⁵ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 63.

¹²⁶ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 65.

' Alınız; ben parmaklarımda... '

Nâzım:

' Munise, çocukluk etme... Kendine gel de vakayı sükûnla anlat... Neye bu kadar üzülyörsün; vallahi bir şey anlamıyorum ki, arada olan kim? Kimden bahis olunuyor? '

Munise, hırçın, acı, müstehzi bir kahkaha ile cevap verdi:

' Bilmiyor musunuz acaba, perestîşkârınız Naciye Hanımefendi? '¹²⁷

3.4.1.12. Mavi İstirap

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

" Mavilik içindeyim... Başımı döndüren bir mavilik...Nihayetsiz bir sema mı; engin bir eniz mi?.. "¹²⁸

"Şair diyordu ki:

' Vedia Hanım, bestelerinizden ne kadar mahrum kaldık; bir tane rica etsem... yeni terennümlerinizden bir tane...İşte, elinizdeki defter; işte şu notalar...Hep sizin sünuhatınız... "¹²⁹

"Gözlerine baktım; vahşi dalgaları ile ruhumu sinesine doğru çeken engin, hudutsuz bir okyanus.. Bu vahşet, bu hudutsuzluk, bu esrar beni korkuttu... Kaçtım; nereye? Kainat koyu mavi bir dalga ile kaplanmıştı... Bütün renkler birer rüya izi gibi silindi; her yerde mavi bir hakikat, mavi bir ıstirap kaldı... "¹³⁰

Öykü baştan sona **bilinç akımı tekniği**yle yazılmıştır. Bilinç akımı, bireyin duygu ve düşüncelerinin seri fakat düzensiz bir şekilde bir iç konuşma halinde verilmesidir. Edebiyatta bilinç akımı kişinin bilinçaltında şekillenen duygu ve

¹²⁷ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 67.

¹²⁸ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 69.

¹²⁹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 70.

¹³⁰ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 72.

düşüncelerin doğal haliyle sunulmasıdır.¹³¹ Öykü, Vedia'nın hatıra defterinden başlığıyla birbirinden kopuk parçalardan oluşur.

“ Mavilik içindeyim... Başımı döndüren bir mavilik...Nihayetsiz bir sema mı; engin bir deniz mi?..

Sarhoş gibiyim!.. Sarhoş ne demek?..”

“Gözlerimi yerden kaldırdığım vakit, ince bir palmyenin yeşil yaprakları arasından süzülen iki mavi ziya, ruhuma kadar geçti; titredim, niçin? Bilmiyorum ki!..”

“ Kalabalık!.. Anlamadığım, duymadığım bir kalabalık... dalgındım, geniş bir camın arkasında, güzel Boğaz, bir peri ülkesi gibi, sehhar, uzanmıştı..

Bakmak için başımı çevirdim, pencereimin beyaz, muhteşem tülleri arasında, bütün mevcutlardan bihaber, bir çift ziya!.. Ruhumu delmek için ısrar eden bir projektörün kuvvetli huzmeleriyle sarıldım; gözlerim kamaştı... Niçin? Bilmiyorum ki!..”¹³²

- **Leitmotiv Tekniği**

Edebiyata müziğin hediyesi olan leitmotiv tekniği metinde sık tekrarlanan söz grubu, dize, konu veya kişilerle ilgili olarak tekrarlanan bazı kelimelerdir.¹³³

Mavi İstirap adlı öyküde Vedia isimli kadın karakter şair olan sevgilisiyle yaşadığı anları parça parça bir rüya halinde tekrarlar. Vedia, gökyüzü mü deniz mi olduğunu anlamadığı engin bir mavilik içindedir ve gördüğü her nesne mavi rengine bürünmüştür. Öyküde yirmi kez kullanılan mavi rengi, eski çağlardan beri inanç, iman, karalılık ve metanetin rengi olarak kabul edilmiş, gecenin ve sükûnetin rengi olmuş, sakinleştirici bir renk olarak da hassasiyet, barış ve sadakat anlamında kullanılmıştır.¹³⁴ Mavinin soyut algısı özgürlük ve sonsuzlukken somut algısı deniz ve gökyüzüdür. Kırmızının karşıtı olan mavi, kırmızının tansiyonu yükseltmesine karşın mavi, tansiyonu bir o kadar düşürür.

¹³¹ Tekin, a.g.e., s. 269, 271.

¹³² Şükufe Nihal, a.g.e., s. 69-70.

¹³³ Tekin, a.g.e., s. 251, 252.

¹³⁴ Cezmi Akkın; Sait Eğrilmez; Filiz Afrashi, “Renklerin İnsan Davranış ve Fizyolojisine Etkileri”, *Türk Oftalmoji Gazetesi*, 2004, S. 33, s. 276.

Mavi renk kişiyi melankolik yapar ve içine kapanık bir kişiliği temsil eder.¹³⁵ Şükufe Nihal, *Renksiz Izdırıp* adlı romanında da mavi rengini çok sık kullanmıştır. Şükufe Nihal, hayatı boyunca mutlu olmamış bir kadındır. Sanat hayatına Servet-i Fünun edebiyatı eserlerini okuyarak başladığı için melankolik bir sanatçı kişiliğine sahiptir. Şükufe Nihal, öyküde mavi rengini bir imge olarak kullanmıştır. İmge, duyu organlarımızı uyaran nesnelere ve olaylar ortadan kalktığı anda, aldığımız duyuların zihnimize oluşturduğu izlerdir.¹³⁶ İmge, kişinin bilinç dışının bilince yansımaları neticesinde oluşmuş ve edebiyatta yazarın bilinçaltından gelen duygu yoğunlaşmasının bilinçte edebi metne taşınması ile ortaya çıkar.¹³⁷ Şükufe Nihal'in hayatından izler taşıyan bu hikâye, Şükufe Nihal'in Osman Fahri ile yaşadığı aşkın bilinçaltından metne yansımalarıdır. Yazar, gönlünce yaşayamadığı bu aşkın kendisinde yarattığı melankolik hali mavi rengiyle anlatmıştır.

3.4.1.13. Kaybolan Şair

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

*“ Ben de o yaşlarda iken her hafta hemen bütün mecmualarda yazısı çıkan bir genç şair vardı, onun evvela ismini beğenmiştim; hafif ahenkli harflerden mürekkep ince seyyal iki isim. Bence tam bir şair ismiydi... Yazıları da o zaman yazarların hepsinden çok hoşuma giderdi. Benim gibi bütün arkadaşlarım da müttefikan onu beğeniyorlardı... Onu okumak için bütün gazetelere abone oldum.”*¹³⁸

¹³⁵ Zeynep Mennan, “Günlerin Köpüğünde Renkler ve Çağrışırdıkları”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2002, C. 19, S. 2, s. 88.

¹³⁶ R. Suat İşıldak, “Yaratmada İlk Adım: İmge ve İmgelem”, *Necati Bey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 2008, C.2, S.1, s. 65.

¹³⁷ Mustafa Karabulut, “İmge Kavramı ve Necip Fazıl Kısakürek'in Şiirlerinde İmge”, *Turkish Studies*, 2015, S. 10/4, s. 606.

¹³⁸ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 73.

- **Anlatma- gösterme tekniği**

“ On dört yaşımin üzerinden, seneler, uzun seneler geçti... Zevcimle bir gece ziyaretinden dönüyorduk. O, beni kolumdan çekerek, ‘ Suad, bir dakika gel’ dedi. ‘... Bey’e bir şey soracağım..’ Zevcim tüccardı. Hayret ettim; çünkü hâlâ eski itikatlarımdan içimde bir şeyler kalmıştı. Tüccar, maddi kocamla... Bey arasında konuşulacak ne olurdu. ‘ Sen onu nereden tanıyorsun,’ dedim; ‘ A, tanımaz mıyım,’ dedi, ‘Şair... Bey şimdi tüccar oldu..’¹³⁹

- **Montaj Tekniği**

Montaj tekniği yazarın, bir öyküde başkasına ait bir metni kendine ait olan bir metinle ilişkilendirerek eserinde kullanmasıdır. Esere alınan metinle yazarın kendi eseri arasında ilişki olmalıdır. Bu teknik, esere zenginlik ve derinlik kazandırır.¹⁴⁰ Montaj tekniği, bir yazarın eserine başka bir yazarın eserinden kalıp metne orijinal bir ifade şeklinde yer vermekle ve montajlanan metnin yeniden yazılarak verilmesi yani sezdirilmesi yoluyla oluşturulur. İkinci yol, günümüz yazarları tarafından tercih edilmektedir.¹⁴¹

Öyküde yazar Yahya Kemal’in *Abdülhak Hamid’e Gazel*¹⁴² isimli şiirinden alınan şu beyte yer vermiştir:

Kâm almadık müsâfîretinden bu âlemin

*Cânânla meyle son günü ey mevt sendeyiz!*¹⁴³

¹³⁹Şükufe Nihal, a.g.e., s. 76.

¹⁴⁰ Ali İhsan Kolcu, *Öykü Sanatı*, 4. b. , Salkımsöğüt Yayınevi, Erzurum, 2015, s. 53.

¹⁴¹ Tekin, a.g.e., s. 245.

¹⁴² Yahya Kemal Beyatlı, *Eski Şiirin Rüzgârıyla*, Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları, İstanbul Fetih Cemiyeti Neşriyatı, İstanbul, 1962, s. 97, 98.

¹⁴³ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 76.

3.4.1.14. Himmetleri Hazır Olsun

Yazar anlatıcı tarafından nesnel bir bakış açısıyla yazılmıştır:

“Çocukların daha gündüzden can attıkları sevimli gece ziyaretlerinde bütün oyunlarını fasılalandıran, bütün neşelerini kaçırarak tek bir düşünce vardı: eve dönmek!.. Onlar, bu her gece mutlak olan komşu ziyaretlerinden sonra aynı yoldan eve dönerken karşılaştıkları yeşil kavuklarla sarı, solgun kandillerin esrarlı manzarasına bir türlü alışmamışlardı.”¹⁴⁴

- **Tasvir Tekniği**

“Türbenin, ruhlara hürmetle karışık bir haşyet veren uhrevi manzarası; o muazzam, yeşil sandukalar, kadir ve mağrur, büyük sarıklar, karanlık hücreyi ebediyete ait bir ulviyet ve hüznün manası ile saran solgun ışıklı, titrek kandiller.”¹⁴⁵

3.4.1.15. Küçük Osman

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

“Ne zaman evlerine gitsem, kimseden çekinmek bilmeyen bu arsız, kirli çocuğun teklifsizce yanıma sokulmaları canımı sıkardı; sinirlenirdim.”¹⁴⁶

“Epey uzun bir ısrardan sonra efendisini Osman’ı mektebe vermeye ikna ettim.”¹⁴⁷

- **Anlatma gösterme Tekniği**

“Demek bu çocuk, ömrünün bütün acılarını biliyor, duyuyor...”

Yine bir gün yemek yerlerken tesadüf ettim:

¹⁴⁴ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 79.

¹⁴⁵ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 80.

¹⁴⁶ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 83.

¹⁴⁷ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 85.

Hanım, önünde bulunan bir dilim ekmeği Osman'ın önüne bıraktı, onun önündekini kendisi aldı. Osman başını kaldırarak sordu;

'Niçin aldınız?'

Hanım cevap verdi:

'Bu daha taze de...'

O zaman Osman'ın gözlerinin derin bir kinle hanıma açıldığını gördüm. Çocuğun ruhu gizli gizli isyan etmişti, fakat hiç kimse farkında değil!"¹⁴⁸

- **Özetleme Tekniği**

" 'Ah, kızım,' dedi, 'Allah insanı dört gözden ayırmasın... Talihsiz yavru böyle olacak çocuk muydu?! Anasının, babasının hiç evladı olmazdı, senelerden sonra bu doğduğu gibi dokuz tane kurban kestiler... Bir hafta şenlik yaptılar. Ne tosun gibi yavru idi...Sonra, baba askere alındı. Bir daha köye dönmedi. Mal mülk dolu! Köyün yarısı onların. Bu efendi, çocuğun amcasının oğludur. Köye geldiği zaman annesini: ' Osman'ı İstanbul'a götüreyim mektebe vereyim de adam olsun,' diye kandırdı da buralara getirdi."¹⁴⁹

3.4.1.16. Hangisi Budala Oldu?

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

"Kızım altı aylıktı... Uykusuzluğundan şikâyet ediyordum; anneleri 'gel kızım,' dedi. ' ben sana bir şey tarif edeyim bak bana dua edersin...."¹⁵⁰

- **Anlatma gösterme Tekniği**

"Onu doğru görüşe, dikkate alıştırmak için saatlerce yardım ettim. Kabil değil!.. Nihayet usandım; ' Aferin, çok iyi, epeyce oldu!' dedim. Arkasına çekildim; kendi kendime gülmekten katılacaktım; annesi babası içeriye girdiler... Anne, 'Nasıl, epeyce beceriyor, değil mi? Maşallah zihni evveldir'

¹⁴⁸ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 84-85.

¹⁴⁹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 86.

¹⁵⁰ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 89.

dedi. ‘Şüphesiz efendim,’ dedim, ‘ bilhassa böyle hevesle çalışılırsa!’ Babası sözümü kesti; dudağını yana kıvrarak başını salladı.’ Alay mı ediyorsunuz, hanımefendi,’ dedi. “dikkat ediyorum, saatlerden beri aynı şeyi tekrar ediyor, hatta günlerden beri... Yazık! Öteki gibi bu da bir şeye benzemeyecek!”¹⁵¹

3.4.1.17. Domuzlar

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

“Her akşam buradan geçerken küçük bir tepenin eteğindeki bu sefalet levhasını uzun uzun seyrederdim. Burada her akşam aynı telaşlı hareketlerle akşam işlerini yapan genç, zavallı kadın beni bir defa bile görmemiştir. Anlıyorum ki onun dünya ile insanlarla, zevkle hiçbir alakası yoktur, yahut kalmamıştır. Kendisine merhametle, şefkatle, derin bir kalp üzüntüsü ile bakan benden hiç haberdar değildir.”¹⁵²

- **Tasvir Tekniği**

“Burgaz’da, sahile yakın birkaç çamın gölgesine sıkışmış, toprak üzerinde bir kat, harap, kapkara bir kulübecik vardır. Parçalanmış, dağılmış kaplamaları, açık kalmış pencere kanatları gibi kulübenin içerisini geçenlere gösterir.”¹⁵³

3.4.1.18. Ne Çıktı?

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

“Dört sene evvelki büyük Fatih yangınında her şeyimizi tamamen kaybetmiş bir vaziyette kaldığımız vakit: hayatı tamamiyle anlamış, fakat metin olmayı

¹⁵¹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 88.

¹⁵² Şükufe Nihal, a.g.e., s. 91.

¹⁵³ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 91.

da takdir eder bir vaziyette dudaklarımı bükerek, ‘ Ne yapalım, mukaddermiş, ’ demiştim...’’¹⁵⁴

3.4.1.19. Fikret’in Derdi

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

“Ben yeni yetişen bir kızdım. O, evli, genç bir kadındı. Babalarımız ta çocukluktan mektep arkadaşı oldukları için, ailece samimi görüşürdük. Ben sık sık onlarda kalırdım.¹⁵⁵

- **Tasvir Tekniği**

“Ben, daha o kadar latif bir uzun boy, o kadar nispetli, dolgun bir vücut, o kadar yumuşak dalgalı bir kumral saç, o kadar asil güzelliği toplamış bir çehre daha görmedim.... en çok gözümün önünden gitmeyen hali; üstünde beyaz, uzun, kolsuz, yakasız bir gecelik; boynundan çıkarmadığı bir sıra inci gerdanlık; ayağında ökçesiz, mavi atlas terlikler; kalçalarına kadar dalga dalga inmiş kumral saçlar..’’¹⁵⁶

- **Anlatma-Gösterme Tekniği**

“ Çocuk, oynarken, bir aralık başını kaldırdı, etrafa bakındı ve sonra minimini yavruya hiç yakışmayan bir şikâyetle,

‘ Of felek, of’ dedi.

Güldük:

‘ Felekten ne istiyorsun Fikret?’

İçini çekti:

‘ Annemi, ’ dedi.

‘ Annen işte burada’

¹⁵⁴ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 96.

¹⁵⁵ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 97.

¹⁵⁶ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 97.

*Cevap vermedi. Oyuncaklarına daldı.*¹⁵⁷

3.4.1.20. Tabiat Aşkı

Özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır:

*“Tabiat, benim en eski, en samimi sevgilimdi... Çocukken arkadaşlarımın yaramazlıklarından, oyunlarından usandığım zaman aralarından kaçar; bahçeye, تنها ağaçlıkların arasına iltica ederdim”*¹⁵⁸

*“Seneler oluyor... Çengelköyü’nde Talimhane denilen mevkide bir köşke misafirdim. Orada ‘İcadiye’ denilen Boğaz’a nazır ağaçlık tepeyi pek sevmiştim...”*¹⁵⁹

- **Anlatma gösterme Tekniği**

“ Ben onları bekleyinceye kadar yine âlemine dalmıştım; uyandığım vakit Mehmet Ağa da ortada yoktu; seslendim:

‘ Mehmet ağa, Mehmet Ağa!’

‘ Me!.. Me!..’

Keçiler cevap veriyordu...

Yürüdüm; başka bir tepeden:

‘ Mehmet Ağa; Mehmet Ağa!..’

‘Efendim, Efendim!’

‘ Mehmet Ağa, neredesin? Yoklar mı?’

‘efendim, buradayım, buradayız; kah, kah, kah!..’ İnce kalın perdeden bir sıra kahkaha..

Seri bir nazarla etrafa bakındım, orada saman yığını arkasında bir köylü grubu vardı. Ne yalan söyleyeyim o zaman biraz ürktüm...Sesimin en gür kuvvetiyle haykırdım:

¹⁵⁷ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 98.

¹⁵⁸ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 99.

¹⁵⁹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 100.

'Mehmet Ağa!''¹⁶⁰

3.4.1.21. Ali'nin Sırrı

Öykü, yazar anlatıcı tarafından nesnel bir tutumla anlatılmış fakat yazar, Ali'nin duygularını anlattığı yerde hâkim bakış açısını kullanmıştır:

"Mevsim bahardı. Ali için, ümit dolu, güzel bir hayat başlangıcı... Kurşunu bir çocukluk ederek kafasına sıkığına ne kadar, ne kadar pişman!.. Üzüntüsü, derdi, dağlar kadar büyüktü, amma; böyle canına kıyarak bir yarım adam olacağına, böyle işe yaramaz bir sakat insan halinde kalacağına, keşke her şeye sabretseydi daha iyi olmaz mıydı? O zaman düşünüp de yapamadığı şeyleri şimdi yapabilir; isteklerine ulaşabilirdi."¹⁶¹

- **Anlatma gösterme Tekniği**

"Lakin bütün zekâsını, psikolojik denemelerini, dostluğunu kullandığı halde Ali'nin ağzından söz almak kabil olmadı. Ali, yalnız,

'Söyleyemem' diyordu; 'bu, bir aile sırrıdır.' Ve ilave ediyordu:

'İnanın, ben kimseye âşık falan değilim, hiç insan sevda yüzünden ölmeye kalkar mı? Öyle bir şey olsa, sevgimi kalbimde taşıırım, ölünceye kadar... Neden öleyim?'

Doktor yine ümitle soruyordu:

'Demek başka sebepler var, Ali?'

'Evet, doktor, başka sebepler var. Onları söylemek istemem!''¹⁶²

¹⁶⁰ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 102.

¹⁶¹ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 136.

¹⁶² Şükufe Nihal, a.g.e., s. 137.

3.4.1.22. Gülgün

Yazar anlatıcı tarafından nesnel bir tutumla anlatılmıştır:

“Bu işe başlayalı tam on yıl olmuştu. Tam on yıl, avuçlarının arasına bırakılan kadın başlarını tarayıp düzeltmeye uğraştı; elindeki sıcak maşa ile saçlara türlü türlü şekiller vererek onları güzelleştirdi; beğenmeyenlerin homurtusunu, nazını çekti; kendi maharetiyle daha ziyade güzelleşen güzellerin gururunu gördü; evlenecek kızların başlarını yapıp çiçeklerini, duvaklarını takarken karşısındaki aynada hülya, saadet dolu gözlerine daldı.”¹⁶³

- **Özetleme Tekniği**

“Genç berber kız, çok küçük yaşta babasız kalmıştı. Anası, dört odalı evlerinin üçünü kiraya verdi, bir tek odaya sığındı; mahallenin zenginlerinden bir ailenin dikişlerine yardım ederek küçük Ayşe’sini büyütmeğe çalıştı. Gittiği evin genç kızı, Ayşe’ye ‘Gülgün’ adını takmıştı. Gülgün, güzel, zeki, şen, afacandı. Zengin evinin genç kızı onu bebekler gibi giydirir, süsler, başak renkli saçlarını bukle bukle kıvrır, renkli kurdelelerle bağlar, sonra piyano çalarken yanındaki küçük iskemleye oturtur, onun da ara sıra tuşları karıştırmasına müsaade ederdi...”¹⁶⁴

¹⁶³ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 125.

¹⁶⁴ Şükufe Nihal, a.g.e., s. 126.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ŞÜKUFENİHAL'İN ÖYKÜLERİNİN DİL VE ÜSLUP AÇISINDAN İNCELENMESİ

4.1. Dil ve Üslup

En basit tanımıyla dil, bir iletişim aracıdır. Günlük konuşmalarda, gazetelerde, dergilerde ve insanların birbirleriyle konuştukları dil amacını aşmayan ‘kullanımlık dil’dir.¹⁶⁵ Edebî eserlerde ise günlük konuşma dilinden farklı bir ‘edebî dil’ kullanılır:

“Edebî dil, bir milletin konuşma dili ve yazı dili teşekkül ettikten sonra kültür dili diyebileceğimiz bir söyleyiş zemininde daha fazla hissedilen, bir taraftan itibari ve uçucu, bir taraftan hayatın gerçek değerleriyle kaynaşan estetik ve orijinal ifade yoludur.”¹⁶⁶

Edebiyat metni de okurla bir tür iletişimde bulunmaktadır fakat edebiyat dili, dilin tanımında dediğimiz gibi bir araç değil amaçtır. Bir edebiyat metni okur tarafından çözümlenmeyi ve alınılanmayı bekliyordur. Edebî metinlerde, bir dilin sözvarlığının bir parçasına, sıradanlaşmış ölü eğretilmeli bir dil ile canlı eğretilmeli bir dil kullanılır. Edebî metinlerde edebî sanatlar, imgeler, sapmalar, alışılmamış bağdaştırmalar bulunur; çok anlamlılık ve çoğul anlam bütün edebî metinlerin tabiatında vardır.¹⁶⁷

Üslup ise dilin mecazi gücünü, eylem zenginliğini, yazıya dökmek, dili canlandırmak demektir. Dil, sanatçının mizacından, düşüncesinden ve felsefesinden kaynağını alıp özelleşir ve üslup boyutu kazanır.¹⁶⁸

Ahmet Kabaklı da üslubun tanımını şöyle yapmıştır:

¹⁶⁵ Çetin, s. 257.

¹⁶⁶ Dr. Mehmet Önal, “Edebî Dil ve Üslup”, *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 2008, S. 36, s. 25.

¹⁶⁷ Mehmet Aydın, “Edebiyatın Dili Üzerine”, *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Kış-2006, S. 169, s. 185-186.

¹⁶⁸ Tekin, 168.

“Bir dilin sanatçı yazarlar elinde, ince bir zevk ve güzellik ve sanatçının kişiliğini gösterir tarzda işlenişine üslup denir.”¹⁶⁹

Her insanın dış dünyadan ayrı olarak kendisine has öznel bir dünyası vardır. Bu açıdan bakıldığında insan sayısınca dünya vardır denilebilir. İnsanlar bu öznel dünyalarını ifade etmek, yazmak, dile getirmek için özel bir dil, kendilerine has bir anlatım yolu seçip belirler. Söz konusu olan insanlar arası farklılık, kişiseliliğin karşılığı olarak üslubu oluşturur.¹⁷⁰

Türkçeye “üslub u beyan aynıyle insan” diye çevrilen sözün sahibi Fransız bilgin ve sanatçı Buffon 1750 yılında Fransız Akademisine kabul edildiği törende *Üslup Üzerine Nutuk* adlı konuşmasında üslup için ‘kelimeleri taş hakketmek sanatıdır’ demiştir. Bir eserdeki bilgilerin çokluğunun, anlatılanların ilginçliğinin, buluşların yeniliği, tek başına ölümsüzlüğü sağlamaz. Yazılışında zevk, asillik ve deha olmayan eser ölmeye mahkumdur. Bilgiler, buluşlar ve olaylar bir eserden başka bir esere kolayca girebilir fakat üslup insanın kendisi olmakla birlikte bir eserden çıkarılıp başka bir esere taşınıp değiştirilemez. Eğer eser, asil ve yüce bir eserse yazarı her zaman beğenilecektir.¹⁷¹

4.2. Şükufe Nihal’in Öykülerinde Dil ve Üslup

Şükufe Nihal, köşklerde büyümüş ve Anadolu’ya gitmemiş biri olarak eserlerinin genelinde olaylar İstanbul’da geçer ve öykü kişileri de İstanbul’da doğmuş büyümüş kişilerdir. Bundan dolayı Şükufe Nihal, öykülerinde yalın bir İstanbul Türkçesi ve kurallı cümleler kullanmıştır. Şükufe Nihal, öykülerinde edebiyatımızda ilk örneklerini Ahmet Mithat Efendi’de gördüğümüz özne anlatıcıyı kullandığı için öykülerinin genelinde ‘dolaysız anlatım’ hâkimdir. Cümlelerdeki kelimeler genellikle sözlükteki ilk anlamlarıyla verilmiş bazı yerlerde yazar, kelimelere farklı

¹⁶⁹Kabaklı, a.g.e., s. 104.

¹⁷⁰Çetin, s.272.

¹⁷¹Kabaklı, a.g.e., s. 105.

anlamlar yükleyerek cümleleri yan anlamlarıyla kullanmıştır. Şükufe Nihal, kimi yerlerde öykü kişilerini sosyal çevrelerine göre ya da kişilik yapılarına göre konuşturmuştur. Bu cümleler yapı bakımından kurallı olmakla birlikte konuşma havası içinde söylendiği için yazarın üslubunu kimi yerlerde basitleştirmiştir. Sanat hayatına şiir yazarak başlayan Şükufe Nihal, öykülerinde eksilteli cümleleri ve tekrar grubunu çok kullanarak öykülerine şiirsel bir dil kazandırmıştır.

4.2.1. Dolaylı ve Dolaysız Üslup

Geleneksel dilbilimde dolaylı ve dolaysız konuşma ve düşünceler kesin olarak belirlendiği için çağımıza kadar bu sınırlar esnek olmayan biçimler görünümünü almıştır. Yirminci yüzyılda kimi dilbilimcilerin bulgularına göre bu geleneksel kuralları yazarlar, zorlayarak yeni yan tür ve biçimlerin doğmasına yol açmışlardır. Böylece öykü yazarları hem geleneksel dolaylı ve dolaysız konuşma ve düşünce aktarım yöntemlerini hem de yeni yan türleri kullanarak düşüncelerini kağıt üzerine aktarmışlardır.¹⁷²

Şerif Aktaş, edebî metinlerde bulunan dolaylı ve dolaysız üslup kavramlarını şöyle açıklar:

“İbareyi söyleyen veya yazan ile onda ifadesini bulan olayı yaşayan kişi arasındaki ilişki, üslubun belirlenmesinde önemli rol oynar. Bu husus önce cümle seviyesinde açıklayalım: ‘Babamın ölümünü duyduğumda çok üzıldüm’ cümlesinde üzülen ile sözü söyleyen aynı kişidir. Böyle bir üslubu dolaysız kelimesiyle nitelendirmek yerinde olur. Üzülen insan ile konuşan veya yazan arasında aracı yoktur. ‘Babasının ölümünü duyduğuna çok üzülmüş’ cümlesi de anlam bakımından yukarıdaki ile aynıdır. Ancak ikincisinde üzülen ile konuşan farklıdır. Burada dolaylı üslup söz konusudur.”¹⁷³

¹⁷² Ünsal Özünlü, *Edebiyatta Dil Kullanımları*, Multilingual Yayınları, İstanbul, 2001, s. 166.

¹⁷³ Şerif Aktaş, *Edebiyatta Üslup ve Problemleri*, 3. b. , Akçağ Yayınları, Ankara, 1998, s. 45, 46.

- **Dolaylı Üslup**

“Kocasını çok sevmiş bir kadın... Bir sene evvel evlenmiş; daha ilk günlerde müthiş ve sebepsiz bir kıskançlık hissiyle üzölmeye başlamış... Genç ve sadık arkadaşının bütün teminleri fayda vermemiş genç kadında her gün daha ateşli bir hisle büyüyen aşk rabıtası muhayyilesindeki yakıcı tevehhümü bir kat daha beslemiş... Nihayet, vehimlerinin büsbütün esiri olduğu bir gün onu buraya getirip bırakmışlar...”-**Tevekkülün Cezası**

“Üç sene evvel Cavidan başka bir gençle nişanlanmış, bir zaman sonra nişanlı, genç kızı terk etmiş, hastalık o zaman başlamış...”-**Tevekkülün Cezası**

“Hülya evlendikleri günden beri kocasından hep Nihad’ı dinlemişti, onun Sermed’e gönderdiği yığınlarla mektuplarını okumuştı, yazılarını çok beğenmişti, Nihad’ı görmeyi adeta merak etmişti.”- **Ayrılmayacak Arkadaşlar**

“Munise ikisini de hayretle güldüren bir vaka anlattı: Nâzım bir yazı ailesiyle birlikte Naciye Hanımın Erenköy’ündeki köşkünde geçirmiş... Naciye, Nâzım’a âşık... Nâzım uzun zaman lakayt kalıyor: Bir gün ona keman dersi verirken Naciye Hanımın başı gayri ihtiyari Nâzım’ın koluna düşüyor.”- **Gururun Yalanı**

“Şair... Bey, sabah karanlığında yataktan fırlayınca gecelik entarisiyle erik ağacının tepesine çıkar, erik yermiş... Gece yatarken saçlarına sürdüğü pomat çarşafı berbat eder ve her sabah annesinden azar işitirmiş... Eve gelenlerden eğlenmediği, rahatsız etmediği kadın kalmazmış. Hatta bir gün mutfakta zavallı Arap aşçıya iltifat etmiş.”- **Kaybolan Şair**

- **Dolaysız Üslup**

“Şişli hastanesinin melankolik hastalara mahsus bir odasındayım.” –**Tevekkülün Cezası**

“Kâmil yazıhaneden çıkardığı küçük defteri bana uzattı. Yaprakları çevirdim. İki üç sene evvelki tarihlerle başlayan ufak tefek hatıralara, süslü temennilere ait sayfaları geçtim, ‘tevekkülün cezası’ diye bir serlevha gözöme ilişti, okumaya başladım.”- **Tevekkülün Cezası**

“Çiftliğe misafir gitmişim. Ben de merak ettim, bir akşam Sabri Bey’den gizlice hocanın odasına indim, camları açtırdım, bir sandalye getirerek kenarına iliştim: Bak bakalım hoca efendi dedim benim akrabamdan birinin bir bağı var, içinde Bizans’tan kalma harabeler var bir de büyük toprakla örtülü bir taşın kenarından karanlığa inen bir taş merdiven görünüyor. Amma, bu taşı kaldırıp merdivenden inmeye bağa uğursuzluk gelir diye bir itikadı var, ben orada bir hazine vardır, diye ümit ediyorum.”- **Sabri Beyin Eşegi**

“Ben de o yaşlarda iken her hafta hemen bütün mecmualarda yazısı çıkan bir genç şair vardı, onun evvela ismini beğenmişim; hafif ahenkli harflerden mürekkep ince, seyyal iki isim. Bence tam bir şair ismiydi... Yazıları da o zaman yazarların hepsinden çok hoşuma giderdi. Benim gibi bütün arkadaşlarım da müttefikani onu beğeniyorlardı... Onu okumak için bütün gazetelere abone oldum.”- **Kaybolan Şair**

Fevvare ile kocası Cevad muhitlerinde birbirlerine karşı hürmetleriyle, nezaketleriyle tanınmış gençlerdi, bunların arasındaki dayak meselesine kahkahalarla gülmek gayet tabii. Hâlâ gülüyorduk.”- **Baba Mirası**

“Buzlu bir şubat sabahı acele ile Eminönü’nden geçiyordum. Bir dakika karşıma çıkan bir levha, bana dur dedi.”- **Düşenler Önünde Kadın**

“Büyük harp senelerinde... Karşılık bekleyen tramvayın penceresinden görüyorum: Bütün bacağını ve bir kolunu kim bilir hangi toprağımıza hediye ettikten sonra bu ulvi nişanı ile milletin karşısında, nihayet avuç açmaya mecbur olan bedbaht kahramanlardan biri...”- **Dilenciler**

“...gazetesinin muharrirlerinden diye takdim ederlerken karşımda, solgun, mariz çehreli, nazik yapılı, incecik bir çocuk gördüm...”- **Ziyan Olan Genç**

“Bu bizim için mektepte haftanın en canlı günü idi... Bütün öteki derslerin kuruluşunu ancak bugünün, bu saatin vereceği neşeye mukabil hazmediyorduk.”- **Hocanın Endişesi**

“Ben yeni yetişen bir kızdım. O, evli, genç bir kadındı. Babalarımız, ta çocukluktan mektep arkadaşı oldukları için, ailece samimi görüşürdük. Ben sık sık onlarda kalırdım.”- **Fikret’in Derdi**

“Tabiat benim en eski en samimi sevgilimdi... Çocukken arkadaşlarımın yaramazlıklarından, oyunlarından usandığım zaman aralarından kaçır; bahçeye, تنها ağaçlıkların arasına iltica ederdim.”-**Tabiat Aşkı**

4.2.2. Konuşma Havası İçinde Söylenen Cümleler

Şükufe Nihal, öykülerinde genellikle düzgün kurallı cümlelerle İstanbul Türkçesi kullanmıştır. Bazı öykülerinde kişileri mizaç özelliklerine ve etnik özelliklerine göre konuşturmuştur. Fakat bu tarz cümleler öyküler de yaygın değildir. Sadece öyküdeki kişilerin mizaçlarını daha iyi anlamak için verilmiştir.

“Bu da mı yanlış dönmüş bir çarkın kurbanı”- **Tevekkülün Cezası**

“Hepiniz mi eşeksiniz yahu bir gören olmadı mı Allah belanızı versin!”-**Sabri Bey’in Eşeği**

“Efendim eşek bulunmalı, şimdi bu dakikada eşek bulunmalı yoksa hepinizi eşekler gibi döver yere sererim Ali nerede Ayşe nerede hangi deliğe saklandılar çabuk önüme çıkın...”- **Sabri Bey’in Eşeği**

“Gelin bakalım halis eşekler arkadaşınızı neye kaçırdınız eşek şimdi bulunmalı tepelerim alimallah hepinizi tepelerim daha sekiz saat oldu yüz lira saydım, satın almak için günlerden beri yalvara sahibini güç bela kandırdım kime çaldırdınız size artık canımı da emniyet edemeyeceğim”- **Sabri Bey’in Eşeği**

“Hay Allah belanı versin def edin şu büyücü herifi karşımdan... şimdi çıldıracağım”- **Sabri Bey’in Eşeği**

Güççük Hanım bu çapkın burda ne geziyo?-**Kaybolan Şair**

Kocama bunları söylediğim vakit güldü; ‘hayat bu yavrum, şiir karın doyurmaz!’- **Kaybolan Şair**

“Hanım ninenin teessürü ziyadeleşmişti; hıçkırarak, kekeleyerek istiğfara başladı... ve susun çocuklar, susun, dedi.. Başımıza taş yağsa azdır. Bizim gibi uslanmayan günahkârlara mübarekler himmet ederler mi? Bizden ne kadar nefret etmişler... izlerini bile aramızdan sildiler, kayboldular... Tövbe estağfurullah, tövbe estağfurullah”

- **Himmetleri Hazır Olsun**

“Baksana suratı buruşmuş, ihtiyar herife dönmüş. On dört yaşında oğlan böyle mi olur? Şimdi çocuğu kılığına koyduktan sonra memlekete yolluyorlar. Allahtan reva mı bu!..”-**Küçük Osman**

4.2.3.Yan Anlam ve Düz Anlam

Şerif Aktaş, *Edebiyatta Üslup ve Problemleri* adlı eserinde yan anlam ve düz anlamdan bahsetmiştir. Bir cümle okunduğunda içeriğindeki kelimeler sözlükteki ilk ve temel anlamında kullanıldıysa buna ‘düz anlam’; cümleyi okuduğumuzda kullanılan kelimeler cümle içerisinde ilk anlamlarından farklı bir anlam kazanırsa buna da yan anlam denir.¹⁷⁴

- **Yan anlam**

Aşağıdaki cümlelerde ‘yüksek’ kelimesi ‘ulvî, yüce’ anlamında kullanılmıştır.

“Kameriyenin yaprakları altında hikâyesine devam etti. Hülya onu meraklı dalgın dinliyor, genç askerin heyecanı ona sirayet ediyordu. Birden bu güzel **yüksek** hisleri duyan askere içinden hürmetle gelen büyük bir heyecan duydu, yerinden fırladı. Nihad’ın ellerini tutu: ‘Ne **yüksek** görüşleriniz var,’ Nihad Bey dedi.”-

Ayrılmayacak Arkadaşlar

“Akşam Sermed geldiği vakit hülya içerde meşguldü. Nihad bu vakayı ona anlattı: ‘Hülya Hanımın genç, güzel, bütün meziyetlere malik bir zevce olmaktan başka, daha **yüksek** duyguları da var, öyle ulvi bir vatanperverlik ruhuna malik’ dedi.”-

Ayrılmayacak Arkadaşlar

¹⁷⁴ Aktaş, a.g.e., s. 27, 28.

“Sofrada Hülya, Nihad’ın hikâyelerinden bahsetti: ‘Nihad Bey, her dakika methettiğin kadarmış Sermed’ dedi. ‘O, yalnız iyi, zeki, ince bir arkadaş değil, hiç birimizin duymadığı hislere malik kıymettar bir asker. Dinlerken hemen asker olup Irak çöllerine atılacağım geldi öyle **yüksek** heyecan duydum ki...’- **Ayrılmayacak Arkadaşlar**

“Lahuti şairle bu bayağı şeyler arasında ne münasebet vardı? O sabahları kim bilir **yüksek** ilhamlarla yataktan kalkar! Kim bilir, şiirlerine gömülerek ne çok zaman, belki yemek vakitlerinde yemek yemeyi bile unuttur!”- **Kaybolan Şair.**

“Bu minimini baş bana hayatın bütün manasını kavramış kâinat mevcudat hakkında en kati hükümler vermeye kadir gibi **yüksek** ve harikulade geldi.”- **Ziyan Olan Genç**

“Henüz yirmi senelik minimini başın içinde bu **yüksek** muhakemeler bu derin katı düşüncüler ne zaman doğmuş ne zaman nema bulmuş.”- **Ziyan Olan Genç**

Aşağıdaki cümlede ‘ağır’ kelimesi bir yükün ağırlığı anlamında değil, ‘olgun, ağırbaşlı, efendi’ anlamlarında kullanılmıştır.

“İrfan Beyin on iki yaşında bir oğlu ve genç güzel oldukça münevver fakat biraz **ağır**, lüzumundan fazla **ağır** bir karısı vardı.”- **Ne Kadar Yanılmış**

‘Sert’ kelimesi aşağıdaki diyalogda bir maddenin katılığı anlamında değil, ciddi, olmak, kişiliğinden taviz vermemek, kararlı’ anlamında kullanılmıştır.

“-Hayır! İrfan Bey öyle münasebetsiz şeyleri tecrübeye kalkışmam bırakınız onu elinizden rica ederim.

-Yine **sertleşmeye** başladınız

-Yok **sertlik** değil, İrfan Bey size arkadaşça söylüyorum can sıkıntınızı geçirecek başka şey bulamadınız mı?

-Ne güzel kadınsınız Hayriye Hanım ne sevimli şeysiniz... Ah biraz **sert** olmasanız”- **Ne Kadar Yanılmış**

Aşağıdaki cümlede ‘hafif’ kelimesi bir maddenin yükçe hafif olması anlamında değil, ‘kaybolmak, son bulmak’ anlamlarında kullanılmış.

“Kulaklarımda gittikçe **hafifleşen** boğulan bir ses.”- **Baba Mirası**

Aşağıdaki cümlede ‘derin’ kelimesi bir suyun derinliği anlamında değil ‘ayrıntılı’ anlamında kullanılmıştır.

“O konuşurken **derin derin** dikkat ediyorum.”- **Ziyan Olan Genç**

4.2.4.Edebî Sanatlar

Nazım ve nesir için vazgeçilmeyen unsurların başında gelen edebî sanatlar sadece Divan Edebiyatında değil Halk Edebiyatında Tanzimat Edebiyatında söze güzellik katmak için kullanılmıştır. Sanat yapma kaygısı taşımadan yapılırsa daha başarılı olan edebî sanatlar söz hünelerinden mecazın türlü inceliklerinden yararlanarak edebî eserlerde yepyeni bir dünya ve hayal âlemi oluştururlar. Yazar açıkça söyleyemediğini edebî sanatları kullanarak ifade eder.¹⁷⁵ Şükufe Nihal, düz anlatıma sahip bir yazardır. Öykülerinde söylemek istediğini doğrudan veren bir yazar olduğu için kelime oyunlarına fazla girmez. Bazı yerlerde anlatımı tekdüzelikten kurtarmak için kişileştirme, teşbih, mübalağa, tezat gibi edebî sanatlara yer vermiştir.

- **Kişileştirme**

“Siyahlı kadın, hiç tanımadığı bu genç kadının dertlerini ruh-âşına bir şefkatle dinlerken kirpiklerindeki damlaları gözlerine içiriyordu.”-**Tevekkülün Cezası**

“Bir senedir onlarla beraber gülen, şen pembe bir ay eski yerinde bu saadet hücreğine hala eski tebessümlerini, selamlarını gönderiyor. Yıldızlar uzaklardan kıskanç gözlerini kırıştırtarak hala bu odanın saadetini gözetliyorlar...”- **Ayrılmayacak Arkadaşlar**

“Dalgındım, geniş bir camın arkasında, güzel Boğaz, bir peri ülkesi gibi, sehhar uzanmıştı. -**Mavi İstirap**

¹⁷⁵ Bilal Elbir, *Edebiyat Bilgi ve Kuramları*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2006, s. 144.

“Tabiatın isyankâr bir günü.”- **Küçük Osman**

“Bir günün mehtaplı ölümü.”- **Tabiat Aşkı.**

“Derin bir uçuruma bir sabah ziyasının ilk parçası düşerken görmek.”- **Tabiat Aşkı.**

“Ufuklarla öpüşen geniş kırların sahaları yavaş yavaş küçülüyor...”- **Tabiat Aşkı.**

“Sessiz mütevekkil gözler.”- **Gülgün**

“Yanımızdaki evi artık tamamıyla ümitsiz bir halde bırakan alevler, hududunu aşarak bizim çerçeveleri yalıyor.” -**Ne Çıktı?**

“Uzun bir tren yolculuğunun bir sinema süratiyle gözlerimden geçirdiği vahşi, munis, korkunç, latif bin türlü manzaralar...”-**Tabiat Aşkı**

“Genç kızın gözlerindeki ışık çok sürmedi, bir gün, yüzünü eskisinden daha karanlık gölgeler örtmüştü.” – **Gülgün**

“Ya şu tüyden kanatlar gibi, ruhu yelpazeleyen ılık akşam rüzgârları, şu renk renk açılıp gülen çiçekler.”- **Ali'nin Sırrı**

- **Teşbih**

“Hayat arkadaşımı ilk defa gündüz koltukta gördüm. Sihirli bir güzelliği var. Sarı bir pırlantaya benziyor.” - **Tevekkülün Cezası**

“Panjurları iterken arkasından demir kuvvetli iki kol onu yakaladı, kanepenin üzerine fırlattı.”-**Ayrılmayacak Arkadaşlar**

“Baykuş sedası kadar meşum tesirler yapan bir musiki”-**Dilenciler**

“Bu çocuk, yirmi yaşında bir gençten ziyade asırları görerek, duyarak yaşamış, mütefekkir, asil bir ihtiyara benziyor.”- **Ziyan Olan Genç**

“Adanın Hristos’a çıkan yamaçlarında, yeşil çamların arasında, güneşten düşmüş bir parça gibi, onun altın başı” -**Mavi İstirap**

“Zümrüt dalgalar arasında pırıldayan bir damla sarı yakut.”-**Mavi İstirap**

“Yataklarından fırlayanlar, kızıl timsahlar gibi gökte dalgalanan, sıçrayan, atılan alev yığınları ile karşılaşmışlardı.”- **Himmeleri Hazır Olsun**

“Hanım, ‘A ilahi kızım’ dedi. ‘Hangisi aptal oldu görüyorsun ya, maşallah evlatlarım arslan gibi! Sen korkma bunu yap, yap!’”-**Hangisi Budala Oldu?**

“Kulübenin kapısına korkunç yüzlü, pos bıyıklı, yağlı fesi arkaya atılmış, bir insandan ziyade korkunç bir hayvana benzeyen bir adam yaklaştı.”-**Domuzlar**

“Gecenin koyu karanlığı içinde, dışarıdan pencerelerimize kızıl müthiş eller uzanıyordu.”- **Ne Çıktı?**

“Bir delikten içeriye kırmızı bir dil uzanıyor.”-**Ne Çıktı?**

“Pembe bir gül yaprağı kadar latif ayın nurları, ötede beride harman sonu yayılmış kalmış saman yığınları üzerinde dalga dalga titredikçe geniş çayırlar, sırma işlemeli bir örtüye benziyor.”- **Tabiat Aşkı.**

“Geniş altın kırlar.”- **Tabiat Aşkı.**

“Engin tamamiyle uçmuş sonbahar yapraklarını andıran bu küçük yüze pek dikkat etmemişlerdir.”-**Gülgün**

“Gülgün on dört yaşına kadar mektebe gitti, göze çarpan değil de, insanı düşündüren tüy gibi ince bir genç kız oluyordu.”-**Gülgün**

“Ya şu tüyden kanatlar gibi, ruhu yelpazeleyen ılık akşam rüzgârları, şu renk renk açılıp gülen çiçekler.”- **Ali’nin Sırrı**

“Bu gözler, Ahmet’in ardından ne çok gözyaşı dökmüştü; o yeşil ışıklar nasıl paslanıp donuklaşmıştı.”- **Ali’nin Sırrı**

- **Mübalâğa**

“Mermerden oyulmuş canlı bir hüsn ilahesi idi. Deniz köpüklerinden vücut bulmuş hakiki bir Venüs’tü ne bileyim...”- **Fikret’in Derdi**

“Zavallı adam, oğlunun derdiyle iki büklüm olmuş gibiydi.” - **Ali’nin Sırrı**

“Üzüntüsü derdi dağlar kadar büyük.” - **Ali’nin Sırrı**

“Kafatasının ortasındaki kemiklerin her kırılışında duyduğu eşsiz acıyla, ciğerleri parçalanır gibi oluyor; şakaklarından boynundan, bileklerinden soğuk terler sel halinde boşalıyordu.” - **Ali’nin Sırrı**

“Gülgün, on dört yaşına kadar mektebe gitti, göze çarpan değil de, insanı düşündüren tüy gibi ince bir genç kız oluyordu.”- **Gülgün**

- **Tezat**

“Beyaz bir ateş dalgası altında eriyen geniş kırlar.”- **Tabiat Aşkı**

Tabiat Aşkı adlı öyküde geçen, “Beyaz bir ateş dalgası altında eriyen geniş kırlar” tamlamasındaki beyaz renginden kasıt kar’dır. Kar, bütün kırım üzerini örtmüştür. Bilindiği üzere kar soğuktur ve dolayısıyla hiçbir maddeyi eritmez. Yazar, öyküde kar’ı ateşe benzeterek tezat sanatını kullanmıştır.

“Mavi bir alev dalgası”- **Mavi İstirap**

Mavi renk, dinginliğin ve huzurun rengidir. Ateş rengi olan kırmızı da öfkenin ve ihtirasın rengidir. Yazar, bu öyküde “mavi bir alev dalgası” tamlamasıyla iki zıt özelliğe sahip iki renk arasında tezat yapmıştır.

4.2.5. Eksiltili Cümle

Bir cümlenin bir ya da birden çok ögenin silinmesi işlemini belirten eksiltili yapılar dilbilgisel ve mantıksal açıdan doğru kurulmuş olmalıdır. Ancak doğru yerde kullanıldığında nitelikli ve özgün bir anlatım biçimi oluşturan eksiltili anlatım kısa ve özlü biçimde ortaya konulmuş olur.¹⁷⁶

“Kocasını çok sevmiş bir kadın...” -**Tevekkülün Cezası**

“Evleneceğim vakit hayat arkadaşımı kendi intihap etmesini rica edeceğim, vakıa Hülya Hanım kadar kıymetli bir arkadaşına tesadüf edeceğimi ümit etmem, ama...”

Ayrılmayacak Arkadaşlar

“Büyük harp senelerinde...”-**Dilenciler**

¹⁷⁶ Hülya Aşkın Balcı, “Metinbilim Açısından Bir Çözümleme”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006, S. 21, s. 194, 195.

“Alınız ben parmaklarımda...”-**Gururun Yalanı**

“Munise: ‘Eren köyünde iki sene evvel bütün bir yaz sizi eğlendiren, mesut eden Naciye Hanımefendi macerasını şimdi inkar mı edeceksiniz? Hiç olmazsa gözlerimin önünde yolda kendisine refakat etmek nezaketinden olsun sarfinazar edebilseydiniz!.. Halbuki eski bir hatıranın...’ ” - **Gururun Yalanı**

“Basit cahil bir anne... Zeki münevver bir baba...”- **Hangisi Budala Oldu?**

“Ufuklarda açılan muhteşem bir şafak tablosunu, hislerimizi necip bir hüznle ezerek bize hademleri hatırlatan bir günün mehtaplı ölümünü seyretmek; yüksek bir dağın zirvesinde bir gecenin bütün intibaatını tetkik etmek, derin bir uçuruma bir sabah ziyasının ilk paçası düşerken görmek...”-**Tabiat Aşkı**

“Mevsim bahardı. Ali için, ümit dolu, güzel bir hayat başlangıcı...”-**Ali’nin Sırrı**

“Kurşunu bir çocukluk edip kafasına sıktığına ne kadar ne kadar pişman!...”- **Ali’nin Sırrı**

4.2.6. Tekrar Grubu

- **Unsurları aynı olan tekrar grubu**

Başka başka, dalgın dalgın, deste deste, hızlı hızlı, tuhaf tuhaf, yorgun yorgun, hazin hazin, derin derin, ağır ağır, hasretli hasretli, diri diri, yavaş yavaş, otura otura, tembel tembel, sık sık, pırıl pırıl, , sert sert, sinirli sinirli, çapkın çapkın, perde perde, sarhoş sarhoş, avaz avaz, , aval aval, fırıl fırıl, titreye titreye, yalvara yalvara, dikkatli dikkatli, kekeleye kekeleye, arka arka, şaşkın şaşkın, avuç avuç, ayrı ayrı, şaşkın şaşkın, dalga dalga, gizli gizli, mahzun mahzun, hazin hazin, vıyak vıyak, uzun uzun, tek tek, uzun uzun, sık sık, hayran hayran, türlü türlü, bukle bukle, zaman zaman, sarsak sarsak, , ufak ufak, sallaya sallaya, derin derin, hıçkıra hıçkıra, uluya uluya, bol bol, tatlı acı.

- **Unsurları yakın anlamli olan tekrar grubu**

Vakitli vakitsiz, çoluk çocuk, akıllı uslu

4.2.7.Duyu Aktarımı

Acı acı güldü, acıklı bir çığlık, acı acı inlemek, acı bir tebessüm, keskin olmak, acı şeyler söylemek, korkunç, gür ses, hafifleşen, boğulan ses, derin bir teessür, acı rüzgâr, hafif bir tebessüm, acı mana, engin, mağrur, siyah gözler, derin adam, yumuşak samimi seda, tatlı acı bütün hatıralar, taşkın bir neşe, taşkın bir memnuniyet, parlak vaatler, acı bir kahkaha, adi tabiatlı, tatlı ıstırap, lezzetle okumak, acı vahşi bir boru sesi, derin bir kin, dik çirkin ses, keskin, isabetli görüş, yanık türkü.

4.2.8.Ara Söz

Şükufe Nihal, öykülerinde okuyucuya iletmek istediği mesajı doğrudan veren bir yazar olduğundan öykülerinde sadece Gururun Yalanı ve Kaybolan Şair adlı öykülerinde ara söze yer vermiştir.

“Ben onun karşısında hiç kimse tarafından düşünülmemiş, sevilmemiş bir adam gibi kalmak -zahir bu da çocukluk- kibrim dokundu, bunun için Munise’ye şimdi hiçbiri hatırımda olmayan yalancı aşklar, maceralar kıvırdığımı biliyorum; işte, bu da mutlaka onlardan biri olmalı!..”- **Gururun Yalanı**

“O günlerde aynanın karşısına geçerek ne çok ağlardım; halbuki ben işte - kendime göre- çok hisli bir kızdım.”- **Kaybolan şair**

SONUÇ

Şükufe Nihal, edebiyatsever bir babanın kızı olarak küçük yaşlarda yazı yazmaya başlar. İlk şiir kitabı *Yıldızlar ve Gölgeler*'i Tevfik Fikret'in etkisiyle aruz vezniyle yazmış; *Hazan Rüzgârları, Gayya, Su, Şile Yolları, Sabah Kuşları, Yerden Göğe* adlı kitaplarını ise Millî Edebiyat akımının etkisiyle hece ölçüsüyle yazmış ve şiirlerinin içeriğinde de yurttaşça bir duruşa yönelmiştir. Romanlarında Anadolu insanını, kadınların toplumdaki yerini ve öğretmenlik yıllarındaki izlenimlerini işleyen Şükufe Nihal, Türk edebiyatının önemli isimleri olan Faruk Nafiz ve Osman Fahri ile yaşadığı aşkları da *Yakut Kayalar* ile *Yalnız Dönüyorum* adlı romanlarına konu olarak almıştır. Öykülerini *Tevekkülün Cezası* adı altında kitaplaştıran Şükufe Nihal'in, dergide yayımlananlarla birlikte yirmi iki öyküsü vardır. Öykülerinde derin bir merhamet hissi olan Şükufe Nihal; görücü usulü ile evlenmenin yanlışlığını, çiftler arasına giren üçüncü kişinin sorun yaratabileceğini, halk inanışlarını, kadınların sadakati ve duyarlılığını, okuma sevgisini, vatanseverliği, savaş yıllarında sefalet içinde olan gazilerimizi ve onlara karşı lakayt kalan halkı, maddi yetersizlikten dolayı eğitimlerine devam edemeyen gençleri, kocası tarafından aldatılan kadınları, cahil anneleri, kocasından dayak yiyen kadınları, yanlış anlamaları öykülerinde işlemiştir.

Şükufe Nihal'in öykülerinde kadın kahramanlar birkaç istisna haricinde kibar, eğitilmiş, sadık, makul insanlardır. *Ne Kadar Yanılmış* adlı öyküde sağlam karakteri ile dikkat çeken Hayriye Hanım, bütün kadın yazarların eserlerinde yer alan ideal kadınların Şükufe Nihal'in öyküsündeki temsilcisidir. *Ayrılmayacak Arkadaşlar* öyküsündeki Hülya kocasına sadık, vatanperver bir kadındır. *Ali'nin Sırrı* adlı öyküde Ali'nin annesi Emine, fedakâr, namuslu ve çalışkan Anadolu kadınının temsilcisidir. *Saadet Timsali* adlı öyküdeki Refia Hanım, metresinden hastalık kapıp kocasını, ömrünün sonuna kadar hürmetle, şikâyetsiz bir şekilde bakan kibar ve sadık bir kadındır. *Gülgün* adlı öyküde başkarakter Gülgün ise okumayı seven fakat annesinin rahatsızlığı nedeniyle eğitimini yarıda bırakmak zorunda kalan ve nişanlısı tarafından terk edilen bahtsız bir kızıdır. *Kaybolan Şair*'deki Suad, edebiyatsever bir

kadıdır. *Tevekkülün Cezası*'nda Cavidan isimli kadın, nişanlısı tarafından terk edildikten sonra histerik bir kadın olmuştur. Bu karakterlerin dışında Şükufe Nihal, öykülerinde yer alan hafif meşrep kadınlar ve cahil kadınlardan ayrıntılı bir şekilde bahsetmez hatta onların isimlerini bile vermez. Şükufe Nihal'in öykülerinde erkek karakterler arasında en basit erkek tipi *Ne Kadar Yanılmış* adlı öyküdeki İrfan Bey'dir. Yüceltilmiş erkek karakterler ise *Ali'nin Sırrı*'ndaki Ali, *Küçük Osman*'daki Osman ile *Ziyan Olan Genç*'te bahsedilen erkek karakterdir. Bu üç kişi de gururlu, okumayı seven kişilerdir. Anne ve babaların davranışlarıyla çocuklarına nasıl rol model olduklarını gösteren tipik bir örnek *Baba Mirası* adlı öyküdeki Cevad'dır. Cevad, eğitilmiş bir erkek olmasına rağmen babasından miras aldığı davranışla karısını döver. Şükufe Nihal'in öykülerinde karakterler yalınkat özelliktedir. *Sabri Bey'in Eşeği*'ndeki Sabiha, Aşçı Halime, Ayşe, Ali; *Saadet Timsali*'ndeki Namık Bey; *Ne Kadar Yanılmış* adlı öyküdeki Namık Bey ve Seniha Hanım adlı karakterlerin öykülerde sadece isimleri anılmıştır. Yalnızca Seniha Hanım için yazar "ağır fazla ağır" bir kadın diyerek Seniha Hanım'ı eşi İrfan Bey'in tam zıttı bir karakter olarak karşımıza çıkarır.

Sabri Bey'in Eşeği, Hocamın Endişesi, Mavi Istırap, Kaybolan Şair, Küçük Osman, Hangisi Budala Oldu?, Ne Çıktı?, Fikret'in Derdi, Tabiat Aşkı, Tevekkülün Cezası, Domuzlar, Baba Mirası, Düşenler Önünde Kadın, Dilenciler, Ziyan Olan Genç, adlı öykülerde olaylar, örneklerini Ahmet Mithat Efendi'nin eserlerinde gördüğümüz özne anlatıcı tarafından anlatılmıştır. *Gururun Yalanı, Ne Kadar Yanılmış, Ayrılmayacak Arkadaşlar, Ali'nin Sırrı, Himmetleri Hazır Olsun, Gülgün, Saadet Timsali* adlı öykülerde olayları anlatan yazar anlatıcıdır. Şükufe Nihal, öykülerinde kadın kimliğini saklamaz. Öykülerin daha ilk cümlesinden olayların bir kadın yazar tarafından anlatıldığı anlaşılır.

Şükufe Nihal'in öykülerinde nesnel zaman belli değildir. Sadece *Dilenciler* ve *Düşenler Önünde Kadın* adlı öykülerinde nesnel zaman Birinci Dünya Savaşı'nın son yılıdır. *Tevekkülün Cezası*'nda olaylar altı aylık bir zaman diliminde gerçekleşir. Diğer bütün öykülerinde olaylar bir iki saate sığdırılmış ve karakterlerin hayatı özetleme tekniğiyle anlatılmıştır.

Şükufe Nihal'in öykülerinde mekân ve kişiler arasında psikolojik bir derinlik yoktur. Öykülerin dış mekânı İstanbul'dur. Yalnızca *Ali'nin Sırrı*'nda olaylar ismi verilmeyen bir köyde geçer. *Domuzlar* adlı hikâyede de açık mekân Burgaz'dır. Olayların geçtiği iç mekânlar ise köşk, yazıhane, gazete binası, hastane ve çiftliktir.

Öykülerinde daha çok anlatma-gösterme tekniği ile özetleme tekniğini kullanan Şükufe Nihal, *Düşenler Önünde Kadın*, *Domuzlar*, *Himmetleri Hazır Olsun* öyküleri dışında çevre betimlemesi yapmaz. Yazar, çok ayrıntılı olmamakla birlikte *Fikret'in Derdi*, *Küçük Osman* ve *Ali'nin Sırrı* adlı öyküde kişi betimlemesi yapar.

Mavi İstirap adlı öykü, baştan sona bilinç akımı tekniğiyle yazılmış olup sadece bu öyküde leitmotiv tekniği kullanılmıştır. Montaj tekniğinin kullanıldığı tek öykü *Kaybolan Şair*'dir.

Şükufe Nihal'in eserlerinin genelinde olaylar İstanbul'da geçer ve öykü kişileri de İstanbul'da doğmuş büyümüş kişilerdir. Bundan dolayı yazar öykülerinde yalın bir İstanbul Türkçesi ve kurallı cümleler kullanmıştır. Şükufe Nihal öykülerinin genelinde özne anlatıcısı kullandığı için öykülerine 'dolaysız anlatım' hâkimdir. Yazar, öykülerinde bazı yerlerde kelimelere farklı anlamlar yükleyerek cümleleri yan anlamlarıyla kullanmıştır. Yazar, *Sabri Bey'in Eşeği*, *Küçük Osman*, *Himmetleri Hazır Olsun*, *Tevekkülün Cezası*, *Kaybolan Şair* adlı öykülerde yer alan kimi cümleler yapı bakımından kurallı olmakla birlikte konuşma havası içinde söylendiği için yazarın üslubunu kimi yerlerde bayağılaştırmıştır. Şükufe Nihal, öykülerinde eksilteli cümleleri ve tekrar grubunu çok kullanarak öykülerine şiirsel bir dil kazandırmıştır.

Bu tezde şair, yazar, öğretmen, gazeteci gibi çok yönlü bir sanatçı olan Şükufe Nihal'in öykücülüğü üzerinde durulmuştur. Edebî hayatına şiirle başlamış olan Şükufe Nihal, öykülerinde eğitimin önemine, kadının toplumdaki yerine, kadınların sadakati ve duyarlılığına, yer verirken idealist genç erkeklere de eserlerinde yer vermeyi unutmamıştır. Şükufe Nihal, öykülerinin bir kısmında özne anlatıcı olarak yer alırken kimisinde de öyküdeki olayları nesnel bir tutumla anlatan yazar anlatıcı olarak yer alır. İkinci Sultanahmet mitinginde ateşli bir konuşma yapan Şükufe Nihal, öykülerinde vatanperverlik temasını çokça vurgulamıştır. Hemen hemen bütün

öykülerdeki karakterler vatanlarına bağılı insanlardır. Öykülerinde ayrıntılı tasvirlerle yer vermeyen yazar, öykü karakterlerinin geçmişini kısa bir özetle okuyucuya verir.

Şükufe Nihal'in öyküleri kadınların toplumdaki yerini anlatması, vatanperverlik ruhunu topluma aşılması, toplumun içinde bulunduğu sıkıntıları dile getirmesi açısından her şeyden önemlisi tüm bunları kadın kimliğini saklamadan kadın duyarlılığı ile anlatması açısından Türk edebiyatında önemli bir yere sahiptir.

KAYNAKÇA

- Ağaoğlu, N. ve Saral, Z., “Şükufe Nihal”, *Edebiyatımızda Kadın Yazarlar Sözlüğü*, Phoenix Yayınları, tarih ve yayım yeri yok.
- Akkın, Cezmi; Eğrilmez, Sait; Afrashi, Filiz, “Renklerin İnsan Davranış ve Fizyolojisine Etkileri”, *Türk Oftalmoji Gazetesi*, 2004, S. 33.
- Aktaş, Şerif, *Edebiyatta Üslup ve Problemleri*, Akçağ Yayınları, 3.Baskı, Ankara, 1998.
- Akyüz, Kenan, *Modern Türk Edebiyatının Ana Çizgileri 1860-1923*, İnkilâp Kitabevi, İstanbul, 1995.
- Altinkaynak, Hikmet, *Türk Edebiyatında Şairler ve Yazarlar Sözlüğü*, Doğan Kitap Yayınları, İstanbul, 2007.
- Anderson, Perry, *Postmodernitenin Kökenleri*, İletişim Yayınları, 3. Baskı, İstanbul, 2005.
- Apaydın, Mustafa, “Celal Sahir’in Şiiri”, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1987, Cilt:1, S. 2.
- Argunşah, Hülya, *Bir Cumhuriyet Kadını Şükufe Nihal*, Timaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2011.
- Arıburnu, Kemal, *Millî Mücadelede İstanbul Mitingleri*, Yeni Desen Matbaası, 2.Baskı, Ankara, 1975.
- Arslan, Fatih, *Öykünün Sesini Kısmak*, SalkımSöğüt Yayınevi, Erzurum, 2009.
- Ayda, Adile, *Böyle İdiler Yaşarken*, Ayyıldız Matbaası, Ankara, 1984.
- Aydın, Mehmet “Edebiyatın Dili Üzerine”, *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Kış-2006, S. 169.
- Balcı, Hülya Aşkın, “Metinbilim Açısından Bir Çözümleme”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2006, S. 21.
- Başar, Şükufe Nihal, “Çöl Güneşi” *Romanlar (1926-1938)*, Yayına Haz. Yaprak Zihnioğlu, Kitap Yayınevi, 2.Cilt, İstanbul, 2008.
- Başar, Şükufe Nihal, “ Yazılar ”, *Bütün Eserleri 1909-1973*, Kitap Yayınevi, Cilt: 5, Yayına haz.: Yaprak Zihnioğlu, İstanbul, 2008.
- Başar, Şükufe Nihal, *Tevekkülün Cezası*, Haz: Feryal Saylıgil, , Kitap Yayınevi, Cilt: 4, İstanbul, 2008.

- Beyatlı, Yahya Kemal, *Eski Şiirin Rüzgârıyla*, Yahya Kemal Enstitüsü Yayınları, İstanbul Fetih Cemiyeti Neşriyatı, İstanbul, 1962.
- Bourner, R. ve Qellet, R., *Roman Dünyası ve İncelemesi*, Çev.: Doç. Dr. Hüseyin Gümüş, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1989.
- Çağbayır, Yaşar, "Postmodernizm", *Ötüken Türkçe Sözlük*, Ötüken Neşriyat, Cilt: 4, İstanbul, 2007.
- Çetindaş, Dilek, "Hüzünlü Bir Aşkın Biyografik Okuması: Şükufe Nihal ve Yakut Kayalar", *Tubar*, Güz- 2010.
- Çetin, Nurullah, *Roman Çözümleme Yöntemi*, Öncü Basımevi, 10. Baskı, Ankara, 2011.
- Çetişli, İsmail, "Hikâye/Öykü", *Cumhuriyet Dönemi Türk Nesri*, Editörler: Prof. Dr. Çetişli, İsmail ve Kolaç, Emine, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, Tarih yok.
- Çıkla, Selçuk; Üst, Sibel, "Mesnevi'deki Hikâyelerin Kaynakları ve Mevlâna'nın Hikâyeler Üzerindeki Tasarrufları", *Yedi İklim*, 2007, S. 211
- Çotuksöken, Yusuf, "Öykü", *Dil ve Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, Cem Yayınevi, İstanbul, 1992.
- Demiryürek, Meral, "Kurgusal Metinlerde İkinci Kişili Anlatıcı ve Bakış Açısı", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi*, 2013, S.2.
- Duymaz, Recep, "Muhayyelat'ın Anlatı Geleneğimizdeki Yeri", *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, Ankara, Ekim/Kasım 2000, S. 46/47.
- Ecevit, Yıldız, *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001.
- Elbir, Bilal, *Edebiyat Bilgi ve Kuramları*, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Emre, İsmet, *Postmodernizm ve Edebiyat*, Anı Yayıncılık, Ankara, 2004.
- Enginün, İnci, "Şükufe Nihal Başar", *Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı*, Dergâh Yayınları, 5. Baskı, İstanbul, 2004.
- Forster, E. M., *Roman Sanatı*, çev.: Ünal Aytür, Adam Yayıncılık, 2. Baskı, İstanbul, 1985.
- Gökalp, G. Gonca, "Osmanlı Dönemi Türk Romanının Başlangıcında Beş Eser", *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 1999, Cilt: 16 Özel Sayı.

- Gömeç, Saadettin, “İslâm Öncesi Türk Tarihinin Kaynakları Üzerine”, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi*, 2000, Cilt: 20, S. 31.
- Gündüz, Osman, “Geleneksel Anlatma Formlarından Çağdaş Romana”, *Turkish Studies*, 2009, S. 4
- Hançerlioğlu, Orhan, “Nevroz”, *Ruhbilim Sözlüğü*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 1993.
- Hepçilingirler, Feyza, “Öykü Ne Hikâye Ne?”, *İmge Öyküler*, (Şubat-Mart 2005), S. 1.
- Işık, İhsan, “Şükufe Nihal”, *Resimli ve Metin Örnekli Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi*, Cilt 8, Elvan Yayınları, Ankara, 2006.
- . “Şükufe Nihal”, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Elvan Yayınları, Ankara, 2004.
- Işıldak, R. Suat, “Yaratmada İlk Adım: İmge ve İmgelem”, *Necati Bey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi (EFMED)*, 2008, Cilt: 2, S. 1.
- İleri, Selim, “Erişilmez Yollara Daldınız, Gittiniz..?”, *Radikal Kitap*, 2009, (Çevirimiçi), <http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?atype=haberyazdir&articleid=926812>, 2 Mart 2015.
- İnal, İbnülemin Mahmut Kemal, *Son Asır Türk Şairleri*, Cüz 10, İstanbul Matbaası, İstanbul, 1940.
- Kabaklı, Ahmet, “Üslup”, *Türk Edebiyatı*, Türkiye Yayınevi, Cilt: 1, İstanbul, 1965.
- Karaalioğlu, Seyit Kemal, “Şükufe Nihal”, *Resimli Türk Edebiyatçıları Sözlüğü*, İnkılap ve Aka Yayınları, Genişletilmiş 2. Baskı, İstanbul, 1982.
- Karabulut, Mustafa, “İmge Kavramı ve Necip Fazıl Kısakürek’in Şiirlerinde İmge”, *Turkish Studies*, 2015, S. 10/4.
- Kasap, İsmail, “Halk Hikâyeleri Üzerine”, *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, Ankara, Ekim/Kasım 2000, S. 46/47.
- Kerman, Zeynep, *Osman Fahri Hayatı ve Şiirleri*, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.
- Kolcu, Ali İhsan, *Öykü Sanatı*, Salkımsöğüt Yayınevi, 4.Baskı, Erzurum, 2015.
- Külahlıoğlu İslam, Ayşenur “ Cumhuriyet Dönemi Türk Hikâyesi”, *Yeni Türk Edebiyatı El Kitabı 1839-2000*, Editör: Ramazan Korkmaz, Grafiker Yayınları, Ankara, 2009.
- Kür, İsmet, *Yarısı Roman*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1995.

- Lekesiz, Ömer, “Yeni Türk Edebiyatında Kadın Öykücüler”, *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, Ankara, Ekim/Kasım 2000, S. 46/47.
- Masaroğulları, G. ve Koçakgöl, M., “Histrionik Kişilik Bozukluğu”, *Psikoloji Sözlüğü*, Nobel Yayınları, Ankara, 2011.
- Mennan, Zeynep, “Günlerin Köpüğünde Renkler ve Çağrıştırdıkları”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 2002, Cilt: 19, S. 2.
- Okay, Orhan, *Batılılaşma Devri Türk Edebiyatı*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2005.
- Ozansoy, Halit Fahri, *Edebiyatçılar Çevremde*, “Şükufe Nihal”, Sümerbank Kültür Yayınları, Ankara, 1973.
- Önal, Mehmet, “Edebî Dil ve Üslup”, *A. Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, Erzurum 2008, S. 36.
- Önertoy, Olcay, *Cumhuriyet Döneminde Öykü*, (Çevirimiçi), <http://w2.anadolu.edu.tr/aos/kitap/IOLTP/2275/unite09.pdf>, 2 Ekim 2015
- Özdemir, Emin, *Yazınsal Türler*, Bilgi Yayınevi, 6. Baskı, İstanbul, 2007.
- Özkan, A. ve Durbaş, R., “Şükufe Nihal Başar”, *Cumhuriyetten Günümüze Türk Şiir Antolojisi*, Cilt 1, Boyut Yayıncılık, İstanbul, 1999.
- Özkırımlı, Atilla, “Şükufe Nihal”, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Cilt 2, İnkilap Yayınları, 2004.
- Özünlü, Ünsal, *Edebiyatta Dil Kullanımları*, Multilingual Yayınları, İstanbul, 2001.
- Püsküllüoğlu, Ali, ”Öykü”, *Türkçe sözlük*, Yapı Kredi Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 2002.
- Saraç, Yekta, “Divan Edebiyatında Hikâye”, *Hece Dergisi Türk Öykücülüğü Özel Sayısı*, Ankara, Ekim/Kasım 2000, S. 46/47.
- Solak, Ömer, *Türk Öykücülüğü İncelemeleri 1*, Tablet Kitabevi, Konya, 2009.
- Şerif, Yusuf, *Muhtasar Avrupa Edebiyatı Tarihi*, İstanbul, Devlet Matbaası, İstanbul, 1935.
- Yazar yok, *Tanzimattan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*, “Şükufe Nihal”, Cilt 2, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2001.
- TDK, “Hikâye”, *Resimli Türkçe Sözlük*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1977.
- Tekin, Mehmet, *Roman Sanatı 1*, Ötüken Yayınları, 9. Baskı, İstanbul, 2011.

- Tiken, Servet, “Memleket Edebiyatının Romana Yansıyan Bir Yüzü: Faruk Nafiz Çamlıbel’in Yıldız Yağmuru Adlı Romanı”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (Haziran 2013), S. 50.
- Törenek, Mehmet, “Hikâyeciliğimize Düşen Cemre: Küçük Şeyler”, *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 1998, S. 9
- Tura, Saffet Murat, *Histerik Bilinç*, Metis Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2007.
- Uzkuç, Süleyman, “Büyük Mecmua – Tahlili Fihrist – İnceleme – Metin”, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Konya, 2005.
- Yalçın, Dilek, “1970 Sonrası Türk Edebiyatında Hikâye”, *Çağdaş Türk Edebiyatı*, Editör: Hülya Pılandı, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2011.
- Yalçın, Soner, *Hep İdeal Aşkı Arayan Şair: Şükûfe Nihal*, 2008, (Çevirimiçi), <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/9680044.asp>, 22 Eylül 2014.
- Yardımcı, Mehmet, “Geçmişten Günümüze Ozanlık Geleneği ve Bu Süreçte İletişim Araçlarının Rolü”, *Erciyes Aylık Sanat Ve Fikir Dergisi*, 2014, S. 435.
- Yeşilyurt, Türkan, “Kadın Şairde Kadın: Şükufe Nihal’in Şiirleri”, *Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Ankara, Haziran 2005.
- Yıldız, Sevinç , “Celal Sahir Erozan’ın Dergiciliği ve Kitap Dergileri 1-8 Üzerine Bir İnceleme”, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)*, Sivas, 2010.
- Yücebaş, Hilmi, “Celal Sahir Erozan”, *Yedi Şairden Hatıralar*, Nuri Dizerkonca Matbaası, İstanbul, 1960.

